

Nr 18

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om polisregister m. m.; given Stockholms slott den 15 januari 1965.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed

dels, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om polisregister m. m.,

dels föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar och till förordning om ändrad lydelse av 40 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521),

dels ock inhämta riksdagens yttrande över härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av § 9 förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s. 1) angående utvidgad näringsfrihet.

GUSTAF ADOLF

Rune B. Johansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

Polisens registrering av brott och vandelsuppgifter i övrigt är f. n. inte lagreglerad. I propositionen föreslås en lag om polisregister m. m. Lagens syfte är att tillgodose dels det allmänna rättssäkerhetskravet att polisregistren får ett innehåll som gör dem till effektiva instrument framför allt för brottsbekämpningen och dels den enskildes rättsskyddsintresse att samlade uppgifter om hans vandel inte skall finnas tillgängliga i större omfattning än som krävs av allmänna skäl. Enligt lagen skall registreringen i polisregister, som förs centralt och lokalt, begränsas till uppgifter som polisen behöver för att kunna fullgöra sin verksamhet. Regler ges om i vilken utsträckning och till vem uppgifter får lämnas ut från polisregister. Dessa regler avser även tidningen Polisunderrättelser. Bruket av vandelsintyg av olika slag inskränks väsentligt. Lagen och vissa följdändringar till denna föreslås träda i kraft den 1 juli 1965.

Förslag
till
Lag
om polisregister m.m.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Med polisregister förstås i denna lag register som föres hos rikspolisstyrelsen eller annan polismyndighet för att tjäna till upplysning om brott, för vilka någon misstänkts, åtalats eller dömts, eller om någons vandel i övrigt.

2 §.

Innehållet i polisregister skall begränsas till uppgifter som polisen behöver för att kunna förebygga och uppdaga brott samt fullgöra sin verksamhet i övrigt.

Närmare föreskrifter om innehållet i polisregister och om uppgifter till sådant register meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av rikspolisstyrelsen.

3 §.

Utdrag av eller upplysning om innehållet i polisregister skall meddelas, när framställning därom göres av

1. justitiekanslern, riksdagens ombudsmän, rikspolisstyrelsen, statens utlänningskommission, länsstyrelse, polischef eller allmän åklagare;
2. annan myndighet, om och i den mån Konungen för visst slag av ärenden eller för särskilt fall ger tillstånd därtill;
3. enskild, om Konungen medger att utdrag meddelas för visst ändamål och den enskilde styrker att utdraget avses för sådant ändamål eller om i annat fall, där den enskilde styrker att hans rätt är beroende av upplysning ur registret, Konungen medger att upplysningen meddelas.

4 §.

På framställning av polis- eller åklagarmyndighet i Danmark, Finland, Island, Norge eller stat ansluten till internationella kriminalpolisorganisationen eller av denna organisation må rikspolisstyrelsen förordna, att uppgift från polisregister skall meddelas när det fordras för utredning i brott-

mål eller utlänningsärende. Efter Konungens bemyndigande äger rikspolisstyrelsen för sådant ändamål meddela uppgift från polisregister till polis- eller åklagarmyndighet i annan stat.

I övrigt må, enligt föreskrifter som Konungen utfärdar, från polisregister meddelas uppgift till myndighet i främmande stat om medborgare i den staten eller den som har hemvist där eller den som uppenbarligen är att anse som internationell förbrytare.

På framställning av utländsk myndighet må i annat fall än förut sagts meddelas uppgift från polisregister, om Konungen ger tillstånd därtill.

5 §.

Rikspolisstyrelsen må, enligt föreskrifter som Konungen utfärdar, i tryck eller på annat lämpligt sätt mångfaldiga och till länspolischeferna, polischeferna, statens utlänningskommission samt poliscentralerna i Danmark, Finland och Norge sända sammanställningar av uppgifter från polisregister om domar, beslut, anstaltsvistelser, avlägsnanden ur riket och andra förhållanden av betydelse för brottsbekämpandet i fråga om personer som gjort sig skyldiga till svår eller vanemässig brottslighet eller asocialitet.

6 §.

I uppgift från polisregister till enskild eller i sammanställning enligt 5 § må anteckning om misstanke för brott medtagas endast om åtal väckts för brottet.

Har någon frikänts för åtalad gärning genom dom eller beslut, som vunnit laga kraft, må uppgift om gärningen ej meddelas annan än justitiekanslern, riksdagens ombudsmän, rikspolisstyrelsen, länspolischef, polischef eller allmän åklagare.

7 §.

I uppgift från polisregister till enskild eller i sammanställning enligt 5 § må ej medtagas anteckning om

1. böter, villkorlig dom, skyddstillsyn, överlämnande till särskild vård, dom varigenom någon enligt 33 kap. 2 § brottsbalken förklarats fri från påföljd, dom vari förordnats om villkorligt anstånd med intagning i arbetsanstalt, beslut av åklagare att icke tala å brott eller beslut om förpassning eller utvisning, sedan tio år förflutit från dom eller beslut;

2. fängelse, ungdomsfängelse, internering eller intagning i arbetsanstalt, sedan tio år förflutit från frigivningen eller övergången till vård utom anstalt;

3. vandel i övrigt, sedan tio år förflutit från den händelse som föranlett anteckningen.

Anteckning om förvisning medtages under tid, som är föreskriven för brottspåföljd vilken ådömts jämte förvisningen.

Har före utgången av tid som nu sagts beträffande samma person ånyo meddelats dom eller beslut eller förekommit händelse, som antecknats i registret och icke avser endast förändring av påföljd eller verkställighet av tidigare dom eller beslut, må båda anteckningarna medtagas så länge någondera må medtagas enligt första eller andra stycket. Förekomma flera anteckningar, äger vad nu sagts motsvarande tillämpning.

8 §.

Intyg eller utlåtande om någons vandel, redbarhet eller lämplighet för viss verksamhet eller om annan liknande omständighet må polischef utfärda till

1. myndighet som sägs i 3 § 1;
2. annan myndighet, när skyldighet därtill föreligger enligt lag eller författning;

3. enskild i de fall och den ordning lag eller författning särskilt anger;

4. myndighet eller enskild i annat fall, om Konungen ger tillstånd därtill.

När intyg eller utlåtande lämnas till annan än myndighet som avses i 3 § 1, må hänsyn icke tagas till sådant förhållande varom anteckning i polisregister enligt 6 eller 7 § ej må medtagas i uppgift från registret.

9 §.

Till den officiella statistiken skola meddelas erforderliga uppgifter från polisregister. Upplysning må dock icke lämnas om namnen på dem uppgifterna avse.

För vetenskapligt ändamål må uppgifter och anteckningar, som tillförts polisregister, utlämnas i de fall och den ordning Konungen bestämmer.

10 §.

Ytterligare föreskrifter för tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1965.

Vad som föreskrives i 7 § första stycket 1 gäller även anteckning om villkorlig dom som meddelats före den 1 januari 1965, överlämnande till vård enligt lagen den 30 december 1952 (nr 789) med vissa bestämmelser om påföljd för brott av underårig, tillämpning av 5 kap. 5 § strafflagen eller beslut om åtalseftergift. Vad som föreskrives i 7 § första stycket 2 gäller även anteckning om straffarbete, förvaring eller internering i säkerhetsanstalt eller tvångsarbete.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar

Härigenom förordnas, att 11 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 §.

Uppgifter och anteckningar som tillförts det allmänna kriminalregistret må ej utlämnas i annat fall eller annan ordning än i lagen om allmänt kriminalregister sägs.

Uppgifter och anteckningar, vilka tillförts register som avses i lagen om allmänt kriminalregister och lagen om polisregister m. m., må ej utlämnas i annat fall eller annan ordning än som sägs i nämnda lagar.

Utslag eller — — — — — Konungen bestämmer.

Vad i — — — — — underlydande personal.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1965.

¹ Senaste lydelse av 11 § se SFS 1963:204.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 40 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen
den 26 maj 1954 (nr 521)

Härigenom förordnas, att 40 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen
den 26 maj 1954 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

40 §.

1 m o m. Rätt till utskänkning
må av detaljhandelsbolaget överlåtas
endast till den som gjort sig känd
för ordentlighet och finnes med hän-
syn till personliga egenskaper i öv-
rigt och andra förhållanden lämpli-
gen böra utöva rörelsen.

1 m o m. Rätt till utskänkning
må av detaljhandelsbolaget överlåtas
endast till den som gjort sig känd
för ordentlighet och finnes med hän-
syn till personliga egenskaper i öv-
rigt och andra förhållanden lämpli-
gen böra utöva rörelsen. *Till styr-
kande härav skall, när detaljhan-
delsbolaget så påfordrar, företes in-
tyg av polismyndighet.*

Utskänkning må — — — — — tillsyn däröver.

Den som — — — — — sådant företag.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1965.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av § 9 förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s. 1) angående utvidgad näringsfrihet

Härigenom förordnas, att till § 9 förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet skall fogas ett nytt moment, betecknat Mom. 7, av nedan angiven lydelse.

§ 9.

Mom. 7. Sådant betyg om redbarhet och ordentlighet som avses i denna paragraf utfärdas av polismyndighet.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1965.

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet å Stockholms slott den 9 oktober 1964.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Johansson, *fråga om lagstiftning rörande polisregister m. m.* samt anför därvid följande.

I. Inledning

Vid 1948 års riksdag avgavs två likalydande motioner (I: 3 och II: 13), i vilka yrkades, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig utredning om erforderliga lagändringar till individens skydd mot ett överdrivet registreringsväsende rörande brott och förseelser. Motionerna hänsköts till första lagutskottet, som fann (utl. 1948: 44) den kritik, som i ärendet framkommit mot registreringsväsendet, i många hänseenden välgrundad och hemställde att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en översyn av gällande bestämmelser angående registrering av brott och förseelser. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

Kungl. Maj:t uppdrog 1949 åt strafflagberedningen att verkställa den av riksdagen begärda utredningen. Beredningen behandlade i sitt betänkande Enhetligt frihetsstraff m. m. (SOU 1953: 17) den registrering, som skedde i det hos fångvårdsstyrelsen förda s. k. allmänna straffregistret. Beträffande den registrering, som då skedde hos statens kriminaltekniska anstalt och numera sedan den 1 juli 1964 sker hos rikspolisstyrelsen för att betjäna den polisiära verksamheten, lämnade beredningen endast en summarisk orientering utan att framlägga några reformförslag. Beredningen hänvisade därvid till att denna registrering behandlades av särskilda sakkunniga, som den 19 maj 1950 tillkallats av chefen för inrikesdepartementet.

Nämnda sakkunniga — de s. k. PU-sakkunniga — framlade betänkanden (stencilerade) den 10 september 1952 med allmän motivering och den 13

april 1954 med förslag till författningsbestämmelser. De sakkunniga förordade bl. a. överflyttning av det allmänna straffregistret till det vid kriminaltekniska anstalten inrättade centrala polisregistret, utbyggnad av sistnämnda register samt avskaffande av den av anstalten utgivna publikationen Polisunderrättelser.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 mars 1956 tillkallades inom justitiedepartementet en särskild utredningsman, numera hovrättspresidenten Maths Heuman, för att överse brottsregistreringen. Enligt direktiven skulle utredningsmannen behandla både den allmänna brottsregistreringen i fångvårdsstyrelsens straffregister och den speciella brottsregistrering, som förekommer i vissa andra register. Utredningsuppdraget skulle därjämte avse såväl den centrala som den lokala polisregistreringen.

Utredningsmannen har den 31 december 1960 avgivit betänkande rörande den allmänna brottsregistreringen (SOU 1961: 11). Vid betänkandet är fogat ett särskilt yttrande av överdirektören Gerhard von Sydow, vilken jämte andra biträtt utredningsmannen såsom expert. Betänkandet innehåller bl. a. förslag till lagar om lokala polisregister m. m., om centralt polisregister och om straffregister. Förslagen till polisregisterlagar torde få fogas till detta protokoll som *Bilaga A*.

Efter remiss har utlåtanden över utredningsmannens betänkande avgivits av riksåklagarämbetet, hovrätten över Skåne och Blekinge, hovrätten för Nedre Norrland, fångvårdsstyrelsen, socialstyrelsen, statens kriminaltekniska anstalt, statspolisintendenten, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Jönköpings, Gotlands, Hallands, Skaraborgs, Kopparbergs och Jämtlands län, riksarkivet, skolöverstyrelsen, Stockholms och Göteborgs rådhusrätter, poliskamrarna i Stockholm, Göteborg och Malmö, barnavårdsnämnderna i Stockholm, Göteborg och Malmö, polisväsendets organisationsnämnd, 1956 års eftervårdsutredning och offentlighetskommittén. Dessutom har utlåtanden avgivits över betänkandet, såvitt det avser av polismyndighet utfärdade vandelsintyg, av försvarsstaben, arbetsmarknadsstyrelsen, luftfartsstyrelsen, medicinalstyrelsen, generalpoststyrelsen och järnvägsstyrelsen.

Riksåklagarämbetet har vid sitt utlåtande fogat yttranden, dels av statsåklagaren i Stockholm, vilken överlämnat yttranden från stadsfiskalerna Asplund, Mattsson, Meijer och Tisell samt t. f. stadsfiskalen Freijd, dels av statsåklagarna i Göteborg och Malmö, dels ock av Föreningen Sveriges stadsfiskaler. Länsstyrelserna har överlämnat, länsstyrelsen i Stockholms län yttranden från landsfogden i länet och Stockholms läns avdelning av Föreningen Sveriges landsfiskaler, länsstyrelsen i Uppsala län yttranden från landsfogden i länet, poliskammaren i Uppsala samt Föreningen Uppsala läns landsfiskaler, länsstyrelsen i Hallands län yttranden från landsfogden i länet, poliskammaren i Halmstad, Hallands läns avdelning av Föreningen Sveriges landsfiskaler samt drätselkammaren i Halmstad, vilken

i sin tur bifogat yttranden av stadens barnavårdsnämnd och nykterhetsnämnd, länsstyrelsen i Skaraborgs län yttranden från statens socialvårds-konsulent i nionde distriktet, Föreningen Skaraborgs läns landsfiskaler, Skaraborgs läns polisförening, stadsfiskalerna i Lidköping och Skövde samt Västergötlands köpmannaförbund, länsstyrelsen i Kopparbergs län yttranden från landsfogden i länet, polischefen-åklagaren i Borlänge distrikt samt landsfiskalerna i Avesta, Ludvika och Stora Kopparbergs distrikt samt slutligen länsstyrelsen i Jämtlands län yttranden från stadsfiskalen i Öster-sund och landsfiskalen i Ströms distrikt.

Tillfälle att avgiva utlåtande över betänkandet har beretts föreningarna Sveriges häradshövdingar, Sveriges stadsdomare, Sveriges landsfogdar, Sve-riges landsfiskaler och Sveriges polismästare, Sveriges advokatsamfund och Svenska socialvårdsförbundet samt — såvitt betänkandet avser av polis-myndighet utfärdade vandelsintyg — Aktiebolaget Stockholms spårvägar, Nya systemaktiebolaget, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Stock-holms frihamnsaktiebolag, Räddningskåren aktiebolag, Sveriges köpmanna-förbund, Stadsbudsföreningen i Stockholm u. p. a. i likvidation, Svenska droskbilägareförbundet och Tjänstemännens centralorganisation. Yttranden har inkommit från samtliga utom sistnämnda organisation.

I prop. 1963: 39 framlade Kungl. Maj:t för riksdagen förslag till lagstift-ning om den i betänkandet behandlade allmänna straffregistreringen. För-slaget antogs av riksdagen. Lagen den 22 maj 1963 (nr 197) om allmänt kriminalregister trädde i kraft den 1 juli 1963. Av brottsbalken föranledda ändringar i lagen har efter förslag i prop. 1964: 90 gjorts genom lag den 29 juni 1964 (nr 549), vilken träder i kraft den 1 januari 1965.

Prop. 1963: 39 innehöll inte något förslag om den polisiära registreringen. Föredragande departementschefen uttalade, att ställningstagandet till ut-redningsmannens förslag i denna del borde anstå, till dess polisväsendets framtida utformning och därmed behovet av sådan registrering kunde över-blickas närmare. Sedan beslut numera fattats om polis- och åklagarväsen-dets förstatligande och framtida organisation, är det möjligt att ta ställning till de principiella frågorna rörande polisregistren. Jag anhåller därför att nu få ta upp dessa frågor till närmare behandling.

II. Den nuvarande centrala registreringen

Olika delregister

Vid statens kriminaltekniska anstalt, som före rikspolisstyrelsens till-komst ombesörjde den centrala registreringen, fanns en registraturavdel-ning. I instruktionen för anstalten den 21 augusti 1939 (nr 631) angavs så-

som huvudsakliga uppgifter för registraturavdelningen att registrera fingeravtryck, föra sådana centrala register, vilka hade betydelse för polismyndigheternas spaningsverksamhet, och utge publikationen Polisunderrättelser. Genom kungörelse den 31 maj 1940 (nr 472) om ändrad lydelse av 1 § instruktionen tillkom uppgiften att föra centralt passregister. På grund av ett särskilt förordnande av Kungl. Maj:t skulle avdelningen därjämte förmedla utbyte med vederbörande centrala organ i utlandet av meddelanden rörande brottslighet av internationell karaktär, samla inkommande uppgifter angående internationella förbrytare samt lämna polismyndigheterna i riket biträde med förmedling av meddelanden till och från utlandet angående begångna brott. Enligt en av anstaltens styrelse fastställd arbetsordning för anstalten skulle vid registraturavdelningen finnas bl. a. personregistratur med därtill hörande passregistratur, fingeravtrycksregistratur, spaningsregistratur och godsregistratur.

Rikspolisstyrelsen skall enligt sin instruktion den 4 juni 1964 (nr 403) föra centrala polisregister och centralt passregister samt i enlighet med givna bestämmelser utgiva publikationen »Polisunderrättelser» och i övrigt lämna uppgifter ur registren. Enligt övergångsbestämmelser till instruktionen skall vad enligt lag, författning eller särskild föreskrift ankommer på statens kriminaltekniska anstalt i stället ankomma på rikspolisstyrelsen. De bestämmelser om registrering som funnits i arbetsordningen för kriminaltekniska anstalten skall enligt beslut av rikspolisstyrelsen tillämpas vid dess handhavande av registrering.

Ändamålet med den centrala registreringen är i första hand att tillgodose polis- och åklagarmyndigheternas behov av upplysningar för den brottsbekämpande verksamheten. Därjämte sker registrering för att samordna och effektivera efterforskningen av personer, som efterspanas för olika rättsliga åtgärder.

Personregistraturen

Vid personregistraturen är upplagt ett alfabetiskt namnregister i form av ett kartotek över personer, som varit föremål för inrapporterade åtgärder inom rätts- eller socialvård. Parallellt härmed förs ett kortregister — det s. k. födelsedagsregistret — där alla i namnregistret förekommande personer är registrerade enbart efter födelsedatum. Slutligen finns vissa specialregister. Meddelanden om registrerade personer samlas i akter.

Vilka register av betydelse för polismyndigheternas verksamhet som skall föras, innehållet i sådana register och hur registren skall förses med sitt material framgår av olika i administrativ väg meddelade beslut och utbildad praxis.

Enligt ett av Kungl. Maj:t den 1 juni 1877 utfärdat cirkulär till länsstyrelserna angående utgivande i huvudstaden av tryckta polisunderrättelser

åligger det polismyndigheterna att till Polisunderrättelser lämna uppgifter avseende

1. efterlysningar å förbrytare, kända eller okända, då de äro misstänkta för brott, vilkas beivrande synes vara av synnerlig vikt, vare sig till följd av deras grova beskaffenhet, värdet av den därigenom åtkomna egendom, sannolikheten av deras samband med andra förbrytelser eller av andra särskilda orsaker, för allmänna säkerheten vådliga personer, då sådana av annan anledning än nyss nämnts böra i häkte inmanas, personer, vilka ådömts urbota straff, samt rymmare ur krigstjänst;

2. underrättelser, när personer, som kunna anses vådliga för allmänna säkerheten, häktas för brott mot person eller egendom, för försvarslöshet eller för lösdriveri ävensom när för allmänna säkerheten vådliga personer avvika från sin hemort, anträffas å främmande ort eller avlida;

3. meddelanden om att efterlysta personer anhållits eller häktats.

Fångvårdsmyndigheterna skall enligt cirkuläret lämna meddelanden till Polisunderrättelser om personer, vilka under den närmaste framtiden kommer att frigges eller vilka rymt från eller avlidit i fängelse eller allmän arbetsanstalt, under förutsättning att de gjort sig kända såsom vådliga för allmänna säkerheten.

Genom tillägg till 1877 års cirkulär har uppgiftsskyldighet i vissa hänseenden ålagts också militära myndigheter och indrivningsmyndigheter samt — beträffande beslut och domar om kvarstad och konfiskation å tryckta skrifter — justitiedepartementet och åklagare. Enligt ett annat tillägg har vissa socialvårdsorgan fått möjlighet att begära efterlysning i Polisunderrättelser av avvikna försörjningspliktiga och vårdtagare i vissa fall.

Enligt 1885 års lag angående lösdrivares behandling, som upphör att gälla med utgången av 1964, skall länsstyrelse eller poliskammare lämna uppgift om varning och ådömt tvångsarbete till rikets polismyndigheter. Sådan uppgift skall även lämnas om frigivning från tvångsarbetsanstalt. Dessa uppgifter införs enligt cirkulär den 12 juni 1885 i Polisunderrättelser. Utlänningskungörelsen den 4 juni 1954 (nr 457) stadgar skyldighet för vederbörande myndigheter att lämna uppgift rörande sådant beslut om utlänning avlägsnande ur riket, vilket innefattar förbud för utlänningen att återvända hit. I ett Kungl. Maj:ts cirkulär den 21 september 1956 till länsstyrelserna angående viss uppgiftsskyldighet till statens kriminaltekniska anstalt åläggs polismyndigheterna att till anstalten inrapportera vissa ouppklarade brott. I samband härmed skall även lämnas vissa personuppgifter, bl. a. uppgift om skäligen misstänkta personer. Jämlikt kungörelsen den 12 juni 1942 (nr 421) om efterlysning av vissa underhållsskyldiga skall kriminaltekniska anstalten efter beslut av socialstyrelsen efterlysa personer, som underlåtit att fullgöra lagstadgad underhållsskyldighet. I två kungörelser den 9 oktober 1942 (nr 840 och 841) har militära myndigheter medgivits rätt att genom kriminaltekniska anstalten efterspana värnpliktiga m. fl. i vissa fall.

1877 års cirkulär innehåller utöver vad som förut angivits ett allmänt

stadgande, att i Polisunderrättelser skall intas tillkännagivanden angående övriga förhållanden, om vilka kunskap synes böra spridas bland rikets polismyndigheter, dock med rätt för redaktionen att bestämma, huruvida ett sådant tillkännagivande med hänsyn å ena sidan till vikten eller beskaffenheten därav och å andra sidan till utrymmet må införas eller icke. Någon mot denna publiceringsregel svarande föreskrift eller rekommendation om uppgiftslämnande meddelas inte i cirkuläret. I praxis har emellertid varjehanda meddelanden insänts till kriminaltekniska anstalten. Ett visst stöd för begäran om uppgifter har ansetts kunna hämtas ur 16 § i anstaltens instruktion, enligt vilken anstalten ägde att av vederbörande myndigheter erhålla de upplysningar, det biträde och den handräckning, som erfordrades för anstaltens verksamhet och låg inom området för myndighetens befogenhet.

De underrättelser, som sålunda inkommer, avser framför allt domar, som inte omfattas av 1877 års cirkulär, samt frigivningar och utskrivningar från fångvårdsanstalter och mentalsjukhus jämte efterspaningar av olika art.

Uppgifter lämnas om domar avseende straffriförklaring, förvandling av böter till fängelse, villkorlig dom utan utsatt straff, vissa bötesdomar och förordnande om omhändertagande för samhällsvård enligt barnavårdslagen. Kriminaltekniska anstalten har i ett cirkulär till polismyndigheterna angivit vilka slag av bötesdomar som bör rapporteras. Hit hör bl. a. böter för de flesta brott mot strafflagen. Cirkuläret anger inte någon begränsning med hänsyn till bötesstraffets storlek. Polis- och åklagarmyndigheterna har själva i allmänhet begränsat sitt uppgiftslämnande till domar avseende högre bötesstraff. Gränsen dras härvid ofta vid 40 å 60 dagsböter, men även andra gränser förekommer. Enligt ett av medicinalstyrelsen den 16 juni 1942 utfärdat cirkulär sänder mentalsjukhusens läkare meddelanden till kriminaltekniska anstalten om intagning, försöksutskrivning och slutlig utskrivning av straffriförklarade.

I övrigt lämnas i stor omfattning uppgifter om rymmare m. fl. och om personer, som eftersöks av myndigheterna för delgivningar och inställelser av olika slag.

De meddelanden och framställningar till den centrala registreringsmyndigheten, vilka nu nämnts, antecknas i namnregistret. De kan sammanföras under följande huvudgrupper, omfattande i huvudsak följande registreringar, nämligen

1) framställningar om efterlysning i Polisunderrättelser, t. ex. av personer som på grund av häktnings- eller anhållningsbeslut skall gripas för brott, som på begäran av undersökningsledare skall hämtas till förhör utan föregående kallelse eller som på begäran av undersökningsledare skall underkastas förhör, personer som enligt rättens beslut omedelbart skall inställas inför domstol, personer som skall införpassas i fångvårdsanstalt eller tas i förvar enligt beslut av internerings- eller ungdomsfängelsenämnden eller

enligt utlänningslagen, personer som rymt från fångvårdsanstalt, vårdanstalt för alkoholmissbrukare, mentalsjukhus, arbetshem, ungdomsvårdsskola eller liknande anstalt och skall återföras, personer vilka begärts efterlysta av internationella kriminalpolisorganisationen eller polismyndighet i annat land samt försvunna personer; 2) framställningar om efterlysning i andra fall, t. ex. för delgivning av stämning, införpassning till vissa anstalter, behandling såsom s. k. kringflackande alkoholist; 3) framställningar om återkallelse av tidigare begärd efterlysnings- eller efterspaningsåtgärd; 4) meddelanden om personer vilka blivit föremål för rättsvårdande åtgärd, som skall publiceras av anstalten, nämligen dom på urbota straff, straffriförklaring, beslut om tvångsarbete eller annan åtgärd i anledning av lösdriveri, frigivning efter avtjänande av straff eller tvångsarbete, beslut om avvisning, förpassning, utvisning eller förvisning av utlänning och beslut om avflyttningsförbud för underhållsskyldig; 5) andra till anstalten inrapporterade rättsvårdande åtgärder, som i regel inte publiceras, nämligen vissa bötesdomar, beslut om häktning, anhållande eller reseförbud, meddelande att till anstalten såsom misstänkt för brott rapporterad person befunnits klart oskyldig och att till anstaltens register över ouppklarade brott inrapporterat brott klarlagts genom att viss person bundits vid brottet, försöksutskrivning, återintagning och slutlig utskrivning av straffriförklarad från mentalsjukhus, meddelanden från polismyndigheter i utlandet om brott begångna av svenska medborgare samt meddelanden från internationella kriminalpolisorganisationen om internationella brottslingar.

Varje kort i namnregistret förses med uppgift om den registrerades fullständiga namn, födelsetid, födelseort, yrke och senast kända hemort. Anteckningarna på namnregisterkort utgör endast en sammanfattning av vad som är känt om den registrerade. Fullständigare upplysningar erhålls ur personakten. För varje registrerad skall i princip finnas en akt, nämligen provisorisk akt eller generalakt. Generalakt uppläggs, när den registrerade gjort sig skyldig till vissa svårare brott eller till upprepade förbrytelser av viss art. Generalakt förvaras vid spaningsregistraturen. I övrigt används provisorisk akt. I provisorisk akt samlas efter hand alla meddelanden, som inkommer beträffande den registrerade. Om generalakt uppläggs, överförs till denna den provisoriska aktens material. Generalakt innehåller därutöver fingeravtryck, fotografi, uppgifter om levnadsomständigheter, signalement, bekantskapskrets, medbrottslingar, beskrivning över tillvägagångssätt vid brotts begående m. m.

Vid utgången av 1962 var omkring 322 000 personer upptagna i namnregistret. Generalakt fanns vid samma tidpunkt för mer än 14 000 personer. Registerkort utgallras egentligen endast då tillförlitlig kännedom vunnits om att registrerad person avlidit.

Födelsedagsregistret ger endast uppgift om registrerads namn och födelse-tid. Det tjänstgör i första hand som kontrollregister till namnregistret. Om

en person med mycket vanligt efternamn och flera vanliga förnamn endast uppger ett förnamn eller förnamnen i annan ordning än den registerkortet utvisar, är det ofta svårt att finna honom i namnregistret. En slagning i födelsedagsregistret kan i sådana fall leda till att fullständiga namnuppgifter erhålls. Dessutom kan födelsedagsregistret tjänstgöra såsom ett enkelt spaningsregister beträffande personer, som uppgivit falskt namn men rätt födelsedag.

Enligt bestämmelser i vägtrafikkungörelsen den 7 december 1951 (nr 743) och förordningen den 25 oktober 1940 (nr 910) angående yrkesmässig automobiltrafik m. m. skall beslut om återkallelse av körkort eller trafik kort ävensom beslut, varigenom återkallelse efter anförda besvär upphävts eller ändrats, av länsstyrelsen delges kriminaltekniska anstalten, som har att kungöra sådant beslut för polismyndigheterna. Personer, vilkas körkort eller trafik kort återkallats, registreras inte i namnregistret. Däremot har för dem upplagts ett särskilt register, vilket närmast är avsett att vara ett hjälpmedel vid upprättandet av den förteckning över återkallelsebeslut, som registraturavdelningen utger tolv gånger om året.

Straffriförklarade, om vilka mentalsjukhusen insänder besked, registreras i namnregistret. Över utskrivna straffriförklarade förs ett särskilt register. Det används huvudsakligen för spaningsändamål. Kopior av inkomna utskrivningsbesked tillställs landsfogdarna eller i de största städerna polismästarna.

Passregistraturen

Enligt passkungörelsen den 31 maj 1940 (nr 471) skall kriminaltekniska anstalten föra ett centralt passregister. Detta register har tillkommit såsom ett led i kontrollen över passutgivningen. Då registret innehåller uppgifter kompletterade med fotografi och signalement på alla personer, som erhållit eller ansökt om svenskt pass, kan det vara av betydelse även för polisens spaningsverksamhet.

Fingeravtrycksregistraturen

Enligt 28 kap. 14 § rättegångsbalken får fingeravtryck och fotografi tas i vissa fall. I 6 § kungörelsen den 19 december 1947 (nr 950) om fingeravtryck m. m. föreskrivs att sådana fingeravtryck och fotografier skall registreras hos kriminaltekniska anstalten. Registreringen sker alfabetiskt och efter fingeravtryck. Det alfabetiska registret utgörs av namnkort på personer, som förekommer i fingeravtrycksregistren. På namnkort skall finnas monterat fotografi av den registrerade. Kortregistret tjänar därför samtidigt som fotografisamling.

Spaningsregistraturen

Enligt arbetsordningen för kriminaltekniska anstalten ankom det på spaningsregistraturen bl. a. att registrera ouppklarade brott och vaneförbrytare, att föra diverse andra specialregister för spaningsändamål, att söka genom spaning i registren sammanställa brott och gärningsmän samt att besvara förfrågningar från polis- och åklagarmyndigheter rörande brott. Spaningsregistraturens register kan uppdelas i följande huvudgrupper: register över brott, register över vaneförbrytare samt diverse speciella spaningsregister.

I brottsregistret intas beträffande inrapporterade brott uppgifter om brottsart, tidpunkt och plats för brottet, tillvägagångssättet, gods som tillgripits eller förstörts i samband med gärningen och eventuell misstanke mot viss person. Enligt det förut nämnda cirkuläret den 21 september 1956 skall polismyndighet obligatoriskt lämna kriminaltekniska anstalten uppgift om vissa förfalskningsbrott, vissa våldsbrott, fosterfördrivning, som ej utförts av kvinnan själv, vissa sedlighetsbrott, mordbrand och sabotage (ej politiskt), stöld av vissa typer, rån och utpressning. Därjämte anges vissa brott, som polismyndighet har att inrapportera efter bedömning i varje särskilt fall. Inrapportering skall ske, därest brottet kan antas ingå såsom led i en serie av likartade brott eller i en vanemässigt bedriven brottslig verksamhet eller om det eljest med hänsyn till brottets beskaffenhet och omständigheterna vid dess begående kan anses påkallat. Uppgift skall insändas skyndsamt efter inledd förundersökning. Leder förundersökningen till att viss person skäligen kan misstänkas för brottet skall polismyndigheten lämna uppgift om dennes namn. Han antecknas då i namnregistret. Uppgift skall vidare lämnas dels när det blivit klarlagt vem som begått brottet, dels om viss person, angående vilken uppgift tidigare lämnats, inte längre skäligen kan misstänkas för brottet och dels om utredningen ger vid handen att brottsligt förfarande inte förelegat. I de båda senare fallen stryks anteckningen om misstanke på registerkortet. Innehåller kortet endast denna anteckning makuleras kortet.

Brottsregistrets väsentliga ändamål är att möjliggöra sammankoppling av ouppklarade brott, som kan tänkas ha samband med varandra, och att binda en misstänkt gärningsman vid ouppklarat brott.

Brottsregistret omfattade vid utgången av 1962 cirka 52 000 ouppklarade brott.

Såsom komplement till brottsregistret finns ett brandregister. I detta införs ouppklarade bränder, vilka utgör brott, på gärningsmannens namn. De ouppklarade ordnas efter tidpunkten för branden. Är någon eventuellt misstänkt för eldsåsättande antecknas hans namn och anledningen till misstanken. Vidare anges person som utan att vara direkt misstänkt kan ha haft särskilt intresse av branden.

Det för spaningsarbetet kanske viktigaste av registren över vaneförbrytare är modus operandiregistret med kort insorterade under vissa brottsrubriker. Huvudrubriker är våldsverkare, sexualförbrytare, bedragare, kassaskåpstjuvar, tjuvar med säregen metod och pyromaner. Underrubrikerna uppgår till närmare ett fyrtiotal. Registret omfattade vid 1962 års utgång närmare 3 400 personer. Till registret hör en fotografisamling över personer, som förövat eller varit delaktiga i kassaskåpsinbrott. Vidare finns ett öknamsregister (15 000 personer), ett register över vaneförbrytares lyten, ärr, tatueringar och andra typiska kännetecken — sammanlagt ett trettiotal igenkänningstecken — det s. k. känneteckensregistret (14 000 personer), register över personer som uppträtt under falskt namn eller angivit falskt yrke samt register över personer misstänkta för att ha utpräglat falska sedlar eller mynt eller sysslat med narkotikahantering. Mentalsjuka, som är straffriförklarade och förövat mordbrand, sexualbrott eller våldsbrott, är upptagna i ett särskilt register.

I de speciella spaningsregistren upptas inte brottslingar, brott eller straff. Däremot registreras konfiskerade skrifter, svenska urmakares ristmärken, tvättinrättningars tvättmärken och omslagspapper till dynamitladdningar.

Godsregistraturen

Godsregistraturen handhar registreringen av försvunna och tillvaratagna föremål. Registreringen sker dels i ett godsregister, uppdelat i ett tiotal huvudavdelningar, dels i ett cykelregister.

Uppgiftslämnandet från registret

Uppgifter ur registren hos kriminaltekniska anstalten har i huvudsak lämnats dels genom tryckta publikationer och cirkulärmeddelanden, dels genom meddelanden skriftligen, muntligen eller per telex i anledning av direkta förfrågningar hos anstalten eller eljest i särskilda fall.

Publikationer

Följande publikationer utges: Polisunderrättelser, månads-, års- och femårsregister till Polisunderrättelser, spaningsbok till Polisunderrättelser, spärrolista, förteckning över beslut om avflyttningsförbud, förteckning över återkallade körkort och trafik kort, förteckning över förkomna och återkallade pass samt godsmeddelanden (godsbilagor och godsregister).

I enlighet med 1877 års cirkulär och vissa andra i det föregående angivna bestämmelser skall vissa uppgifter inrapporteras till Polisunderrättelser. Dessa uppgifter skall alltså intas i publikationen. Vidare medger 1877 års cirkulär publicering av tillkännagivanden angående övriga förhållanden, om vilka kunskap bör spridas bland rikets polismyndigheter.

Polisunderrättelser är numera uppdelad i två serier, I och II.

I Polisunderrättelser I intas 1) A-notiser, avseende efterlysningar av till namnet kända personer i och för omhändertagande, gripande eller liknande åtgärd, i första hand personer som efterlyses såsom misstänkta för brott vare sig omedelbart gripande skall ske eller ej, personer som på undersökningsledares begäran skall hämtas till förhör utan föregående kallelse, personer som skall införpassas eller återföras till fängvårdsanstalt, alkoholistanstalt, mentalsjukhus eller ungdomsvårdsskola, personer med okänd vistelseort vilka enligt domstols beslut skall inställas inför domstol, utlänningar som enligt myndighets förordnande skall tas i förvar enligt utlänningslagen, personer vilka skall tas i förvar enligt beslut av internerings- eller ungdomsfängelsenämnden, försvunna personer samt personer vilka begärts efterlysta för brott av internationella kriminalpolisorganisationen eller utländsk polismyndighet, 2) B-notiser, avseende återkallande av efterlysning i A-notis, 3) D-notiser, avseende meddelanden om brott, i regel av grövre art, där gärningsmannen är okänd eller ej nöjaktigt identifierad ävensom meddelanden om anträffade okända döda och om klarlagda brott, samt 4) G-notiser, avseende meddelanden om kvarstad på och konfiskation av tryckta skrifter, redaktionella meddelanden m. m. Antalet A-notiser utgjorde år 1953 cirka 3 500, år 1959 cirka 4 200 och år 1962 4 800. D-notiserna uppgick år 1959 till något över 1 000 och år 1962 till omkring 1 700.

Polisunderrättelser I utkommer varje helgfri dag i en medelupplaga på 2 500 exemplar och distribueras till 1 735 mottagare: polis- och åklagarmyndigheterna, vissa polismän och poliskontor i gränsområdena, utrikesdepartementet, justitiekanslern, justitieombudsmannen, socialstyrelsen, statens utlänningskommission, sjöfartsstyrelsen (sjöåklagaren), försvarsstaten (inrikesavdelningen), marinledningen, marininstaben (inrikesdetaljen), statens polisskola, Stockholms rådhusrätt, länsstyrelserna, vissa fängvårds- och ungdomsanstalter, riksdagsbiblioteket, marinpolisens avdelningar i Stockholm, Göteborg och Karlskrona samt tredje stadsfogden i Göteborg ävensom svenska konsulaten i Bremen och Frankfurt am Main samt vissa polismyndigheter i Danmark, Finland, Norge, Holland och Turkiet.

I Polisunderrättelser II publiceras s. k. C-notiser, avseende 1) personer som av domstol i riket dömts till straffarbete eller fängelse, även förvandlingsfängelse, erhållit villkorlig dom, dömts till ungdomsfängelse eller till förvaring eller internering i säkerhetsanstalt eller ock straffri-förklarats, 2) personer som varnats för lösdriveri, dömts till tvångsarbete eller frigivits från tvångsarbetsanstalt, 3) samtliga personer som frigivits från fängvårdsanstalt efter att ha avtjänat straff, 4) beslut eller domar om förpassning, utvisning eller förvisning av utlänning, innefattande förbud för utlänningsen att återvända till riket, samt 5) undantagsvis uppgift om häktning. Antalet C-notiser utgjorde år 1959 omkring 33 600. Av dessa av-såg cirka 21 400 domar i brottmål, 11 100 frigivningar, 100 lösdriveråtgär-

der, 700 åtgärder mot utläningar och 300 diverse andra upplysningar. 1962 var antalet C-notiser omkring 9 400.

Polisunderrättelser II utgår i en upplaga av 600 exemplar och distribueras till 481 mottagare: polis- och åklagarmyndigheterna, försvarsstaben, utlänningskommissionen, länsstyrelserna samt vissa centrala polisorgan i Danmark och Norge. Under år 1959 utgavs 243 nummer.

I registren till Polisunderrättelser upptas i alfabetisk ordning de personer, som förekommit i A-, B- och C-notiserna. För varje person anges fullständigt namn, födelsetid, det eller de nummer av Polisunderrättelser, där vederbörande förekommit, och notisens art (A-, B- eller C-notis). Nytt månadsregister ersätter de föregående månadsregistren. Registren distribueras till alla myndigheter, som erhållit Polisunderrättelser I eller II, samt till statspolisavdelningar.

Spaningsbok till Polisunderrättelser utges en gång i månaden. Den innefattar en alfabetisk förteckning över aktuella, i Polisunderrättelser I under rubriken A intagna efterlysningar. Spaningsboken tillställs samtliga mottagare av Polisunderrättelser I. Varje ny spaningsbok ersätter den föregående. För komplettering av spaningsboken, intill dess ny sådan utkommer, fogas till varje nummer av Polisunderrättelser I tillägg till spaningsboken. Tillägg innehåller nya efterlysningar och återkallade efterlysningar.

Spärrlista utkommer varannan månad. Den är en alfabetiskt ordnad förteckning över personer, som begärts eftersökta av myndigheter i andra fall än sådana, som redovisas i Polisunderrättelser I under A-notiserna och spaningsboken. Listan utsänds i en medelupplaga på 3 200 exemplar till omkring 2 200 mottagare, nämligen dels de myndigheter i riket, som erhåller Polisunderrättelser I, dels därutöver arbetsmarknadsstyrelsen, vissa militär- och tullmyndigheter, länsnykterhetsnämnderna, arbetsförmedlingen i Skövde, skatteverket i Stockholm, exekutionsverket i Kristinehamn, skyddsvärnet och stadsmissionen samt vissa polisorgan i Danmark och Norge.

I förteckning över beslut om avflyttningsförbud publiceras indrivningsmyndigheternas beslut om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket. Förteckningen trycks i ett såsom bilaga till Polisunderrättelser betecknat häfte samt utsänds till passmyndigheter och passkontroller.

Förteckning över återkallade körkort och trafik kort utges varje månad och tillställs polismyndigheterna. Ny månadsförteckning upphäver den föregående, som — enligt anvisning i förteckningen — skall tas ur bruk (brännas).

Förteckning över stulna, förkomna och återkallade pass distribueras i 2 500 exemplar per månad till skilda myndigheter. De

återkallade pass, som noteras i förteckningen, är sådana, som inte inkommit till vederbörande passmyndighet för makulering.

Gods meddelanden utgår huvudsakligen till polismyndigheter. De utgör sammanställningar av efterlyst gods, som är identifierbart.

Cirkulärmeddelanden och telexmeddelanden i vissa fall

I brådskande fall förekommer att särskilt efterlysningar sprids genom tryckta cirkulärmeddelanden eller genom telex, telefon eller telegraf. Sådant förfarande används endast för viktigare meddelanden till polismyndigheterna om mycket grova brott och om personer, som antingen efterlyses såsom misstänkta för sådana brott eller efterspanas i anledning av rymning från anstalt.

Övrigt uppgiftslämnande

Enligt arbetsordningen för kriminaltekniska anstalten — vars bestämmelser som förut nämnts tillämpas på rikspolisstyrelsens handhavande av registreringen — fick upplysningar ur registren — utöver vad som meddelas genom Polisunderrättelser och dess bilagor — endast lämnas till domstolar, polis- och åklagarmyndigheter samt till polismän, vilka för sin tjänst behöver uppgifterna. Polis- och åklagarmyndigheter erhåller upplysningar ur registren utan någon begränsning. I praxis förekommer att även några andra myndigheter än de nyss nämnda kan få upplysningar, t. ex. utlänningskommissionen, fångvårdsstyrelsen, utrikesdepartementet, svenska beskickningar och konsulat samt länsstyrelser. Adressuppgifter får utlämnas till myndigheter i den omfattning rikspolisstyrelsen beslutar.

Medlemmarna av internationella kriminalpolisorganisationen, till vilken Sverige är anslutet, har förbundit sig att söka befordra största möjliga ömsesidiga bistånd mellan polismyndigheterna inom gränserna för respektive lands lagar. I anledning härav har Kungl. Maj:t genom brev till kriminaltekniska anstalten den 18 januari 1957 ålagt anstalten att förmedla uppgiftsutbytet med utländska polisorgan. Beträffande brottslighet av internationell karaktär och internationella förbrytare äger ett ganska fritt utbyte av registerupplysningar rum. I övrigt prövas från fall till fall, om upplysning bör lämnas. Utländsk polismyndighet kan inte erhålla upplysning för exempelvis vandelsundersökning i tillstånds- eller behörighetsärenden. De nordiska staterna emellan är dock uppgiftslämnandet betydligt friare.

Fotografier och uppgifter ur registren i aktuella brottsfall får tillhandahållas pressen endast efter medgivande från eller begäran av vederbörande undersökningsledare. Passansökningar äger den, som önskar, taga del av såframt inte av handlingen framgår att vederbörande passökande gjort sig skyldig till eller misstänks för brott eller vanärande handling.

I övrigt får upplysning inte utlämnas till enskild.

Utlandet

I de flesta länder finns numera centrala polisregister. De har tillkommit för att tillgodose polis- och åklagarmyndigheternas behov av upplysningar om brott och brottslingar i samband med brottsspaning och brottsutredning.

De centrala polisregistren i utlandet överensstämmer i fråga om allmän karaktär och i många länder även i fråga om teknisk uppläggning nära med det i Sverige förda centralregistret. I flera länder är den centrala polisregistraturen samordnad med det centrala straffregistret. Exempel finns också på länder, där särskild central straffregistrering inte förekommer, därför att den för polisiära ändamål upplagda centrala kriminalitetsregistreringen ansetts kunna tjäna jämväl sådana ändamål, som åsytas med central straffregistrering. Centrala polisregister förs regelmässigt av den centrala polisinstansen i landet.

Regleringen av registreringen i centrala polisregister har i utlandet i allmänhet inte skett genom lagstiftning. Vanligt är emellertid, att registreringen är reglerad genom förordnanden av vederbörande justitie- eller inrikesministerium. I allmänhet synes de registerförande myndigheterna ha givits ganska fria händer vid bestämmandet av registrens innehåll och omfattning.

Från registren lämnas i allmänhet upplysningar endast till polis- och åklagarmyndigheter. I flera länder förekommer dock att uppgifter lämnas även till åtskilliga andra samhällsorgan, för vilka ett berättigat behov av registerupplysningar ansetts föreligga.

Uppgifter från registren lämnas främst genom svar på förfrågningar, som i varje särskilt fall riktas till registermyndigheten. Upplysningar lämnas härvid skriftligen eller per telefon, telegraf eller telex.

Även genom cirkulärmeddelanden och tryckta publikationer lämnas upplysningar från registren. Detta uppgiftslämnande, som i regel är begränsat till polis- och åklagarmyndigheter, avser främst upplysningar om grova, ouppklarade brott, efterlysningar av brottslingar och upplysningar om föröware av grova brott. Ett kontinuerligt uppgiftslämnande genom tryckta meddelanden om personer, vilka ådömts straff eller annan påföljd för brott, om utskrivning från anstalter m. m. — motsvarande i huvudsak innehållet i den svenska publikationen Polisunderrättelser II — synes numera vara sällsynt i utlandet. Polis- och åklagarmyndigheter har i stället givits möjligheter att på annat sätt erhålla för sina arbetsuppgifter erforderliga upplysningar från centralregistret. Detta har åstadkommit genom upprustning av de polisiära förbindelsetekniska resurserna, främst telexnätet. Publiceringsmetoden har sålunda ersatts av en frågemetod. Erfarenheterna härav uppges vara goda.

III. De nuvarande lokala registren

Olika slag av register

Polis- och åklagarmyndigheter för diarium över handlagda ärenden i den ordning ärendena inkommer. Diarium redovisar i korthet ärendets art, personer som berörs av ärendet och myndighetens åtgärd. I åklagarmyndigheternas diarium anges därjämte i ärenden, som föranlett åtal, domstols dom eller beslut. Ett brottmålsdiarium omfattar i de flesta distrikt ett betydande antal ärenden. Med hänsyn härtill är det i regel nödvändigt att förse diarierna med register.

Författningsföreskrifter har inte utfärdats om inrättande eller användande av register vid polis- och åklagarmyndigheter. Registren är därför mycket olika. Följande huvudtyper av register förekommer, nämligen 1) hjälpregister till diarium, 2) register för redovisning av brott, straff och andra belastningar samt 3) register för särskilda ändamål.

Hjälpregister till diarium kan bestå av en till årsdiariet ansluten alfabetisk förteckning över personer, som berörs av diariet förda ärenden, och ärendenas diarienummer. För att man skall kunna överblicka ärenden från mer än ett verksamhetsår uppläggs ofta alfabetiska ledkortsregister eller kartotek, där varje person har sitt särskilda kort. På kortet samlas hänvisningar till de skilda ärenden, av vilka personen berörs. På många håll infogas på kortet efter hänvisningen till diarienummer en kortfattad notis om ärendets art. Av hjälpregisterkort får man ingen upplysning om huruvida vederbörande blivit åtalad eller dömd för brott.

Vid den andra av förutnämnda registertyper förses registerkortet med uppgifter från diariet om användning av tvångsmedel, misstankar om brott, beslut i åtalsfrågor, straff och andra påföljder; inte sällan förekommer anteckningar om binamn, signalement, innehav av körkort, trafik kort eller särskilda tillstånd och behörigheter. Polisens register tillförs i regel tillförlitliga uppgifter även från andra källor än egna diarium, t. ex. från Polisunderrättelser och från akter i remissärenden. Vanligt är att polismyndighet, som erhåller kännedom om att registrerad person begått brott och dömts härför på annan ort, påför kortet anteckning om brottet, domen, straffet eller påföljden. Ibland upptas även åtgärder av socialvårdsorgan, länsstyrelser och fångvårdsmyndigheter. I några större polisdistrikt har kriminalblads- eller personaktsamlingar inrättats i anslutning till registerkorten, vilka i sådant fall inte förses med detaljuppgifter. På ett kriminalblad kan lämnas en betydligt fylligare redogörelse för en persons antecedentia än på ett registerkort. I personakt eller generalakt finns ett personblad med upplägg för biografiska uppgifter, anteckningar av intresse för spaningsarbetet (binamn, falska namn, signalement m. m.), kriminalblad och levnadsberät-

telse. Akten innehåller samtliga undersökningsprotokoll, beslut, domar och andra meddelanden.

Vid brottsundersökning, där gärningsmannen är okänd, behöver polisen upplysningar om personer, som tidigare hörts om eller misstänkts, åtalats eller dömts för brott av den aktuella arten. Om polismyndighetens personregister inte är av liten omfattning, uppläggs i regel särskilda register för dessa ändamål. Ett sådant är sakregistret, vilket är indelat i olika avdelningar, en för varje brottsart, med i alfabetisk ordning inplacerade kort för alla personer som dömts för ifrågavarande slag av brott. För mer detaljerade uppgifter anlitas oftast det centrala spaningsregistret. I större distrikt har polisen dock upplagt egna register, vilka ofta kan innehålla relativt fullständiga uppgifter om belastningar i form av brott, straff m. m., som en person ådragit sig inte bara inom distriktet utan även i riket i övrigt.

För andra speciella ändamål förekommer inom polisen t. ex. register över utlänningar i distriktet samt, vid större kriminalpolisavdelningar, register över lösdrivare, psykiskt sjuka, homosexuella m. fl. En del polis- och åklagarmyndigheter har lagt upp bötesregister över personer, som dömts för ordnings- och trafikföreselser.

I några städer har man ett centralregister, som är gemensamt för samtliga polisavdelningar inom distriktet och åklagarmyndigheten.

En viss enhetlighet i fråga om registrering i de lokala registren har nåtts genom att statens reproduktionsanstalt sedan åtskilliga år tillbaka tillhandahållit en särskild registerblankett, vilken kommit till användning i ett stort antal distrikt, särskilt landsfiskalsdistrikt. Blanketten avser huvudsakligen att vara ett hjälpregisterkort till diariet och upptar således inte något utrymme för anteckning om påföljd för brott.

De lokala polisregistren är i några städer, särskilt de större, av tämligen gammalt datum. Exempel finns sålunda på register, som fortlöpande förts alltsedan 1870-talet. I de flesta distrikt har registren tillkommit först under 1930- och 1940-talen. I många landsfiskalsdistrikt upplades register 1941—1942 i samband med landsfiskalsreformen.

Strafflagberedningen har på grundval av en år 1950 utförd undersökning, vilken avsåg tre län, beräknat, att landsfiskalernas register i dessa län i de fall då de förts omkring 20 år upptar 12—15 procent av den totala befolkningen. Enligt vad utredningen inhämtat uppläggs årligen i det centrala registret hos kriminalpolisen i Stockholm cirka 100 000 registerkort för målsägande (angivare) och misstänkta (anmälda) samt 10 000 personakter. I Göteborgs centrala polisregister registrerades år 1956 omkring 13 000 misstänkta (anmälda) personer, varav närmare 11 000 i bötesregistret för trafik- och ordningsföreselser; omkring 800 generalakter upplades rörande personer, som gjort sig skyldiga till allvarigare brott.

I allmänhet avförs inte något registrerat material från polisregistren. I några distrikt borttas och arkiveras registerkort, på vilket anteckning inte

skett under visst antal år. I vissa distrikt utgallras kort, som upptar enbart bagatellförseelser, sedan två år förflutit från registreringen, under förut-sättning att återfall inte förekommit.

Registrens ändamål

Brottsbekämpandet

Registrens ändamål är främst att utgöra hjälpmedel för brottsbekämpan-det. För polisen kommer härvid i fråga förebyggande verksamhet och brotts-spaning.

Polisens brottsförebyggande verksamhet avser inte endast att i aktuella fall hindra utförande av brott utan även att vidta åtgärder för att undan-röja missförhållanden, som erfarenhetsmässigt ger upphov till brott och annan asocialitet. Sådan förebyggande verksamhet utövas framför allt ge-nom övervakning av kända brottslingar, lösdrivare och annat asocialt klien-tel, genom bevakning och observation av sådana lokaler och platser, som plägar utgöra tillhåll för lösdrivare och brottslingar, samt genom ingripanden, ofta i samarbete med barnavårdande organ, på gator och andra all-männa platser, i hamnar, vid offentliga tillställningar o. d. mot ligabildning bland ungdom.

Genom efterforskning i polisiära register kan polismannen få viktiga upplysningar om personer, som bör kontrolleras närmare. Av register kan framgå, att vederbörande är efterlyst för brott eller eljest eftersökt av polis- eller socialvårdsmyndighet. Från register kan också besked erhållas om uppmärksammade personer är villkorligt dömda eller villkorligt frigivna och står under övervakning eller tillsyn. Polisens iakttagelser kan motivera, att skyddskonsulent, övervakare eller tillsynsman varskos. För undersök-ning i sådana fall anlitas i första hand lokalt polisregister. Sådant register kan innehålla upplysningar, som inte redovisas centralt.

Vid brottsspaning i sådana fall, där brottsplatsundersökningen inte gett någon ledtråd till gärningsmannen, är det av vikt att få fram namn på per-soner, som vane- eller yrkesmässigt brukar begå brott av det slag som är i fråga. Härvid är sakregister till hjälp. Genom att registerkortet oftast hän- visar till brottmålsakter m. m. är det möjligt att relativt snabbt få en bild av dem som tidigare begått liknande brott, deras brottsmetod, medbrotts-lingar m. m. Vidare är — med beaktande av arten av det aktuella brottet — av intresse att veta, vilka vane- och yrkesförbrytare som befinner sig på fri fot efter rymning eller permission från fängelser eller andra anstalter, vilka personer som nyligen villkorligt frigivits, utskrivits eller permitterats från anstalter, vilka straffriförklarade personer som kan böra uppmärk-sammas samt huruvida det aktuella brottet kan ingå i en seriebrottslighet,

lokaliserad till det egna polisdistriktet eller utanför detta. I angivna fall fordras undersökning i lokalt polisregister, kommunikation med andra polisdistrikt och upplysningar ur centrala register.

Registerundersökningarna är värdefulla inte bara i bevisningshänseende. Vad som framkommer kan utgöra anledning för polisen att oavsett utgången av brottsutredningen ta erforderlig kontakt med läkare, nykterhetsvårdande myndighet eller annat socialvårdande organ.

Under förundersökning i brottmål uppkommer ofta frågor om användning av tvångsmedel (hämtning till förhör, anhållande, beslag, husrannsakan, kroppsvisitation, kroppsbesiktning m. m.). Det är ofta svårt att avgöra, om misstanken mot en person är så stark som fordras enligt rättegångsbalken. Det allmänna kriminalregistret innehåller huvudsakligen endast uppgifter om ådömda frihetsstraff. Bötesstraff, åtalseftergifter och avskrivna ärenden redovisas inte. Även om kriminalregisterutdrag är tillgängligt för åklagaren, har denne därför ofta anledning att ta del av de lokala polisiära registren. Med ledning av sådana register kan även domstolsakter och protokoll införskaffas. Registeranteckningarna och det bakom dem befintliga utredningsmaterialet kan ofta också ha betydelse för åtalsfrågans avgörande.

Socialvårdsutredningar

I inte ringa omfattning har polisen att ta befattning med ärenden enligt lagstiftningen om barnavård, nykterhetsvård, mentalsjukvård och lösdrivarbehandling. För åtgärder enligt denna lagstiftning krävs i de flesta fall ingående kännedom om vederbörandes personliga förhållanden, vandel och eventuella kriminalitet. Central registrering eller publicering av åtgärder enligt ifrågavarande lagstiftning förekommer endast beträffande utslag om tvångsarbete och varningar enligt lösdrivarlagen, varjämte den centrala registreringsmyndigheten på begäran av nykterhetsnämnd publicerar uppgifter om kringfläckande alkoholmissbrukare. De lokala polisregistren används därför som hjälpmedel i berörda ärenden.

Socialvårdsorganen behöver inom åtskilliga områden fullständiga uppgifter om klienteletts personliga förhållanden. När det gäller att få upplysningar om kriminalitet försöker socialvårdsorganen i allmänhet undvika hänvändelse till polismyndighet och gör i stället förfrågningar hos andra myndigheter, kommunala förtroendemän och enskilda. I de av kommunerna förda socialregistren intas i begränsad omfattning upplysningar om brottsliga gärningar och deras påföljder. Polismyndigheterna anser sig i allmänhet förhindrade att ge upplysningar om kriminalitet och vandel. I polisdistrikt, där upplysningar lämnas, prövas i regel i varje särskilt fall, om uppgift bör utlämnas eller inte. I allmänhet lämnar polisen endast muntligt besked.

Vandelsutredningar

Utredningar på grund av författningsbestämmelser om allmän ordning och säkerhet

I lagar, författningar och med stöd därav utfärdade bestämmelser föreskrivs ofta, att anställda och yrkesutövare m. fl. skall ha vissa kvalifikationer. Kraven är i vissa fall noga specificerade; i andra fall anges endast fordran på lämplighet.

Föreskrifter med krav på viss karaktär ochandel för er hållande av anställning har meddelats av Kungl. Maj:ti polisreglementet beträffande polisman, i den s. k. rekryteringskungörelsen beträffande underbefäl på aktiv stat vid försvaret m. m. och i hemvärnskungörelsen beträffande hemvärns- och driftvärnsmän. Den blankett som inom krigsmakten används för anställningsansökan innehåller formulär till intyg, att sökanden »visat laglydnad». Intyget är avsett att undertecknas av polismyndighet i sökandens hemort. Inom det frivilliga försvaret förekommer i vissa distrikt, att ansökningshandlingen överlämnas till polismyndighet på vederbörandes hemort med begäran om yttrande. Sådant yttrande avges — efter undersökning i lokalt polisregister och Polisunderrättelser — i den formen, att ansökningen tillstyrks eller avstyrks.

På grund av bestämmelser om kvalifikationskrav, utfärdade av fångvårdsstyrelsen, generalpoststyrelsen och järnvägsstyrelsen, krävs i vissa fall av anställningssökande, att han skall förete intyg av polismyndighet. Sådant intyg innefattar uttalande om huruvida vederbörande varit tilltalad, sakerförklarad eller straffad för brott eller för vissa slag av brott, s. k. strafflöshetsintyg. De belastningar, vilka här är av intresse, är till en del sådana som inte redovisas i centrala register.

I reglementen för andra trafikföretag än statens järnvägar är ofta föreskrivet, att till tjänstgöring, varav trafiksäkerheten är beroende, inte får användas annan än den som är känd för pålitlighet, nykterhet och ordentlighet. Praxis är att sökande till sådan tjänst avfordras ett av polismyndighet utfärdat strafflöshetsintyg.

I vissa författningar föreskrivs såsom villkor för utövande av viss verksamhet, att sökanden efter prövning av myndighet befunnits lämplig härför. Detta gäller bl. a. ordningsvakt, som avses i polislagen, och vaktman vid auktoriserat enskilt vaktföretag. Vandelsprövning sker härvid i stort sett i samma ordning som beträffande polisman.

Enligt vägtrafikförordningen skall den som söker godkännande som föreståndare, lärare eller instruktör vid körskola styrka sin lämplighet genom intyg av polismyndighet. I hotell- och pensionatstadgan samt i näringsfrihetsförordningen finns bestämmelser om att vandelsintyg skall företes av

den som vill utöva eller förestå hotell- eller pensionärörelse samt av den som vill utöva gårdfarihandel eller anordna s. k. realisation.

Lagar och författningar uppställer även i andra fall krav på lämplighet (pålitlighet, ordentlighet, redbarhet, laglydnad m. m.) beträffande vissa yrkesutövare. Detta gäller t. ex. den som vill utskänka rusdrycker, utskänka eller utminutera öl, idka handel med skjutvapen, tillverka eller bedriva handel med explosiva varor, driva handel med preventivmedel, idka pantlånerörelse eller skrothandel, utöva yrkesmässig automobiltrafik, förestå biografrörelse eller få tillstånd till utsträckt affärstid. I fråga om utskänkning eller utminutering av rusdrycker torde vederbörande i flertalet fall anmodas att förete intyg från polismyndighet. I övrigt förebringas utredning i regel genom att tillståndsmyndigheten inforrdar yttrande från lokal polismyndighet eller — för det fall att tillståndet meddelas av polismyndighet — genom att denna företar erforderlig undersökning.

Av vederbörande myndigheter utfärdade reglementen för stadsbuds- och droskbilsväsende brukar innehålla föreskrifter med fordran på vissa kvalifikationer hos yrkesutövarna. Vandelsutredningen sker i regel genom polismyndighet. Arbetsgivaren avforrdar dock ofta sökande strafflöshetsintyg för förhandsprovning.

Vid de utredningar, som nu nämnts, används regelmässigt lokalt polisregister och Polisunderrättelser.

I en del författningar föreskrivs som villkor för att erhålla vissa behörigheter eller rättigheter att sökandens lämplighet blivit ådagalagd. För förvärv av svenskt medborgarskap krävs hederlig vandel. Länsstyrelse är ålagd att genom polismyndighet eller på annat sätt utreda sökandes vandel. Till åtiydnad härav remitterar länsstyrelsen ärendet till vederbörliga lokala polismyndigheter. För utredning om hinder föreligger att utfärda pass för svensk medborgare skall i regel passärende remitteras till lokal polismyndighet.

Värnpliktig, som vill fullgöra vapenfri tjänst, skall till sin ansökan foga bl. a. vandelsintyg utfärdat av polismästare, stadsfiskal, landsfogde eller landsfiskal. Sådan tjänsteman skall i detta sammanhang även meddela trovärdighetsintyg för personer, vilka den värnpliktige åberopar som intyggivare.

Enligt vägtrafikförordningen skall till ansökan om körkort fogas bl. a. av polismyndighet utfärdat lämplighetsintyg. Polismyndighet skall innan intyg utfärdas kontrollera, om sökanden förekommer i tillgängliga register över personer, som misstänkts eller straffats för brott eller vilkas körkort återkallats, ävensom höra nykterhetsnämnden, polismyndighet i annan ort, där sökanden varit mantalsskriven under de senaste två åren, samt, om det är erforderligt, jämväl annan som äger kännedom i saken. Bestämmelser motsvarande de nu anförda gäller även den som ansöker om trafik kort enligt förordningen angående yrkesmässig automobiltrafik m. m.

Enligt gällande bestämmelser skall polismyndighet verkställa en mycket noggrann lämplighetsprövning i ärenden rörande tillstånd till innehav av skjutvapen och ammunition. I ärende om tillstånd till innehav av explosiv vara, där kännedom krävs om någons personliga egenskaper eller lämplighet, skall yttrande inhämtas från lokal polismyndighet. Projektionsapparat för filmförevisning får skötas endast av den som har polismyndighets tillstånd härtill. Vid prövning av dylik tillståndsfråga inhämtas uppgifter ur polisregister.

För att få luftfartscertifikat — medförande behörighet att göra tjänst på luftfartyg — fordras författningsenligt, att vederbörande gjort sig känd för nykterhet och ordentlighet samt med hänsyn till sina personliga förhållanden i övrigt får anses lämplig. Den som önskar erhålla certifikat skall förete lämplighetsintyg av polismyndighet.

Enligt en kungörelse angående mästarbrev för hantverksutövare får Sveriges hantverks- och industriorganisation tilldela hantverksutövare mästarbrev, varvid som villkor gäller bl. a. att vederbörande gjort sig känd för god vandel. Organisationen kräver, att sökande inkommer med vandelsintyg utfärdat av person med offentlig tjänsteställning eller av polismyndighet.

Vid utredningar enligt nu anförda bestämmelser torde polismyndigheten regelmässigt använda lokalt polisregister och Polisunderrättelser.

Utredningar i andra fall i ärenden om allmän ordning och säkerhet

Även när krav på strafflöshet, laglydnad eller lämplighet inte uppställs i lag eller författning eller med stöd därav meddelade bestämmelser kan polismyndighet i åtskilliga fall inte underlåta att vid kontrollen över allmän ordning och säkerhet utreda olika personers vandel. Så sker bl. a. i samband med ansökan om vissa tillstånd för utläningar, exempelvis inresa, uppehåll, bosättning och arbete i riket, förvärv av fast egendom, idkande av handels- eller fabriksrörelse, hantverk eller annan hantering samt anordnande av och medverkan vid offentliga tillställningar. Vandelsutredning äger vidare rum i ärenden om tillstånd till sprängning, fyrverkeri och skjutning med eldvapen, godkännande i vissa fall av anordare av offentliga tillställningar och av lotteriföreståndare. Också i nu nämnda fall anlitas bl. a. lokala polisregister.

Utredningar för att tillgodose enskilds intressen

En del arbetsgivare kräver strafflöshetsintyg av sökande till vissa arbetsanställningar. Detta gäller bl. a. vissa anställda vid Nya systemaktiebolagets butiker, vissa hamnarbetare vid Stockholms frihamnsaktiebolag samt viss städningsspersonal vid Allmänna städningssaktiebolaget. En del banker och varuhus ställer samma krav på vaktmästare, varukontrollanter, varubud och försäljningsbiträden m. fl. Utan att någon fast praxis synes ha utbildat sig måste även i andra fall anställningssökande förete

strafflöshetsintyg, exempelvis föreståndare för bensinstation, brandman, bussförare, vårdare på mentalsjukhus, föreståndare för lekskoleverksamhet, flygvärdinna, resemontör, låssmed, vaktmästare, städerska (i kommunal tjänst), springpojkar i butiker, konduktörer vid enskilda bussföretag, vaktmän vid icke auktoriserade vaktföretag, kontrollanter och tillsynsmän vid enskilda företag samt föreståndare för kafé-, kiosk- och konditorirörelse.

Stundom avfordras enskilda strafflöshetsintyg för att viss verksamhet skall få utövas oaktat föreskrift om vandelsprövning inte finns i lag eller författning eller med stöd därav meddelade bestämmelser. Detta gäller t. ex. vid auktorisation inom radiobranschen och vid utfärdande av köpmansbrev.

Det händer också att enskilda vänder sig till polismyndighet för att erhålla vandelsintyg för personliga angelägenheter, t. ex. för att erhålla förtjänsttecken, för att godtagas som hyresgäst eller borgensman, för dementering av osann uppgift och för användning i skilsmässoprocess.

I betydande utsträckning förekommer, att enskild för att tillgodose olika intressen i utlandet måste kunna presterat utredning om oförvitligandel. Främst gäller detta tillstånd till inresa, uppehåll, arbete eller bosättning i annat land. I många fall uppställs krav på styrkande av oförvitligandel för att studier eller affärsverksamhet skall få bedrivas. Samma förhållande föreligger inte sällan i fråga om andra speciella tillstånd. Kraven på vandelsutredningen i dessa fall är ganska skiftande i olika länder. Det är dock regel, att utredningen måste presteras i form av en av offentlig myndighet utfärdad vandelsattest. Vanligtvis ställs krav på attest utfärdad av polismyndighet. Ibland anmodas sökanden att införskaffa sådan attest enligt särskilt av den utländska myndigheten fastställt formulär. I regel godtas dock av polismyndighet utfärdat strafflöshetsintyg. Vandelsutredning i denna form anses emellertid inte alltid tillfyllest. Ibland krävs komplettering härav genom utdrag av det allmänna kriminalregistret.

Förfarandet vid utfärdande av vandelsintyg och intygens innehåll

Ansökningar om vandelsintyg skall enligt praxis i regel göras skriftligen och mottas i allmänhet endast från personer, som är mantalsskrivna eller i vart fall kyrkobokförda inom distriktet. I ansökningshandlingen skall anges det ändamål, för vilket intyget söks, och det slag av vandelsintyg som önskas. Beträffande lämplighetsintyg är det vanligt, att sökanden bereds tillfälle att lämna namn- och adressuppgifter på några personer, till vilka han önskar referera. Andra intyg än strafflöshetsintyg utfärdas i regel endast, då enligt lag eller författning eller med stöd därav meddelade bestämmelser eller på grund av fast praxis hos tillståndsorgan krävs speciellt intyg. Strafflöshetsintyg kan för närvarande erhållas för praktiskt taget vilka ändamål som helst.

Den utredning, som föregår utfärdandet av vandelsintyg, omfattar slagning i det lokala polisregistret och i Polisunderrättelser. Har sökanden inte någon längre tid varit bosatt på ansökningsorten, brukar undersökning begäras remissvägen från polismyndigheten i den eller de orter, där han tidigare haft hemvist. Då uttalanden skall göras om nykterhet, lämplighet o. d., inhämtas oftast yttrande från nykterhetsnämnd. Det förekommer, att polismyndighet i intygsärende begär undersökning i det centrala polisregistret och utdrag från det av kontrollstyrelsen förda straffregistret. Avser intyg utländsk medborgare, inhämtas stundom även upplysningar från de av statens utlänningskommission förda registren. Beträffande personer, vilka begär vandelsintyg, som skall innehålla uttalanden om redbarhet, pålitlighet, ordentlighet, lämplighet etc., införskaffas vanligen upplysningar från kommunala förtroendemän, arbetsgivare och andra, som kan lämna uppgifter om sökandensandel.

Registerundersökningarna begränsas numera ofta till att avse endast visst antal år bakåt i tiden, t. ex. fem, tio, femton eller tjugo år.

Beträffande intygens innehåll må nämnas följande ur en av utredningsmannen utförd undersökning av praxis. Enstaka bagatellförseelser inom eller utom strafflagens område, vilka föranlett bötesstraff, anses ofta inte utgöra hinder för utfärdande av s. k. rent intyg. Vissa myndigheter bortser helt från böter utanför strafflagens område. Det är inte ovanligt, att polismyndigheterna generellt bortser från lägre bötesstraff; sålunda tar man på sina håll inte hänsyn till böter under 20 à 30 dagsböter eller 100 kronor i penningböter. I fråga om åtalseftergift bortses regelmässigt från eftergift som avser bötesbrott. En del polismyndigheter underlåter generellt att uttala sig om huruvida vederbörande är tilltalad för brott eller inte. Vid utfärdande av strafflöshetsintyg för användning i utlandet synes polismyndigheterna benägna att bortse från belastningar i större utsträckning än i övriga fall. Det förekommer också, att man t. ex. vid anställning prövar, om förefintlig belastning skall kunna inverka på bedömningen av den, inför vilken intyget skall åberopas, och anpassar intyget härefter. Några polismyndigheter har den praxis, att rent intyg meddelas vid bötesförseelser, som begåtts minst två år före intygdatum. Även eljest synes man inte tveka om att bortse från bötesförseelser, då en längre tid förflutit från gärningens begående. Allt fler polismyndigheter har på senare tid generellt övergått till att utfärda strafflöshetsintyg avseende endast de senaste tio eller fem åren eller att göra en tidsbegränsning för vissa slag av intyg, t. ex. sådana som är avsedda att användas i utlandet.

Laglydnadsintygen — vilka såsom nämnts endast kommer till användning vid sökande av vissa anställningar vid krigsmakten — omfattar regelmässigt tiden från straffmyndighetsålderns inträde till intygdatum. Sökandena till ifrågavarande anställningar är i regel i åldern 16—21 år. Polismyndigheterna synes vara mindre benägna att bortse från belastningar

vid utfärdande av laglydnadsintyg än då strafflöshetsintyg meddelas. Man anser sig i regel endast kunna bortse från enstaka lindrigare förseelser. Påföljdens art saknar normalt betydelse. Det är här i stället fråga om en bedömning av den straffbara gärningen såsom sådan. Till följd härav meddelas inte utan vidare laglydnadsintyg för exempelvis den som erhållit åttals- eftergift.

Beträffande lämplighetsintyg är polismyndigheten i regel hänvisad till att själv bedöma vilka belastningar som skall beaktas. Ofta utfärdas ett kombinerat strafflöshets- och lämplighetsintyg, vari — efter konstaterande att sökanden inte sakerförklarats eller straffats för brott — uttalas, att i övrigt inte till polismyndighetens kännedom kommit, att sökanden gjort sig skyldig till handling, som skulle kunna utvisa att han vore olämplig för den ifrågavarande verksamheten.

Omfattningen av registrens användning

Av utredningen — från poliskammarstäderna och ett landsfiskalsdistrikt i varje län — inhämtade uppgifter har givit vid handen, att registerundersökningar i Polisunderrättelser II regelmässigt kombineras med undersökning i lokala polisregister. Det finns därför skäl anta, att de lokala polisregistren anlitas i minst samma omfattning som Polisunderrättelser II. Sannolikt är, att registren används i betydligt större utsträckning. Antalet slagningar i den nämnda publikationen har uppskattats till 450 000 årligen. Det kan antas, att registerundersökningar avser till 30 procent brottsbekämpandet, till 10 procent socialvårdsändamål och till 60 procent vandelsutredningar. Antalet årligen utfärdade intyg har skattats till 5000 laglydnadsintyg, 50 000 strafflöshetsintyg, 230 000 lämplighetsintyg enligt vägtrafikförordningen och förordningen angående yrkesmässig automobiltrafik m. m. samt ett tämligen obetydligt antal av övriga slags lämplighetsintyg. Av strafflöshetsintygen anses minst 15 000 vara avsedda att användas utomlands.

De nordiska grannländerna

En lokal polisiär registrering liknande den svenska förekommer i Danmark, Finland och Norge.

I *Danmark* har inga bestämmelser givits vare sig i lag eller i administrativ ordning beträffande lokala polisregister. Sådana register förs därför alltefter behov. De nyttjas för i huvudsak samma ändamål som i Sverige. Dock ligger de inte till grund för utfärdandet av vandelsintyg utan härför används utdrag av straffregistret (straffeattester).

Straffregister förs i Danmark i polisdistrikten. Registren omfattar personer, vilka är födda inom distriktet. Polismyndigheterna kan för sin verk-

samhet erhålla utdrag av straffregistret. De förbindelsetekniska resurserna för inhämtande av upplysningar från det centrala polisregistret (rigsregistret) är mycket goda.

Registreringen i lokala polisregister i *Finland* har behandlats i vissa förordnanden av ministeriet för inrikesärendena. Några bindande föreskrifter har inte utfärdats. I varje polisdistrikt bör föras register över personer, vilka inom distriktet gjort sig skyldiga till brott eller överträdelser, samt över sådana inom distriktet bosatta personer, vilka är efterlysta av andra myndigheter. Hinder möter inte för polismyndigheterna att föra mer omfattande register. Den lokala polisiära registreringen i *Finland* torde vara ganska begränsad. Det har inte ansetts motiverat att lägga upp mer omfattande lokala register på grund av de goda möjligheterna att per radio inhämta erforderliga upplysningar från det centrala polisregistret. De lokala polisregistren nyttjas för i huvudsak samma ändamål som i vårt land. De ligger således till grund för utfärdandet av vandelsintyg. Denna intygsgivning är inte författningsmässigt reglerad.

I *Norge* finns inte heller någon fullständig reglering av den lokala polisiära registreringen. I vissa hänseenden har dock bestämmelser givits. Polischeferna är sålunda ålagda att föra register över personer, vilka böt-fällts inom distriktet. Det åligger vidare polischeferna att föra särskild bok över bl. a. personer, vilka frigivits på prov från fångvårds- eller tvångsarbetsanstalt och vilka antingen är hemmahörande i eller skall bosätta sig i distriktet. Polischeferna skall också föra förteckningar över personer, vilka erhållit villkorlig åtalseftergift.

I övrigt får den lokala registreringen i *Norge* ordnas efter polisdistriktets behov. Registrens användningsområde är i huvudsak detsamma som i vårt land. Polischeferna utfärdar vandelsintyg på grundval av registren. Intygsgivningen är inte författningsreglerad.

IV. Tidigare kritik och förslag

Kritik har i olika sammanhang riktats mot den centrala polisiära registreringen. Kritiken har främst avsett uppgiftslämnandet genom Polisunderrättelser. Härvid har anmärkts, att uppgifterna i Polisunderrättelser blivit allt för omfattande och att genom tidningens spridning fara föreligger för att uppgifterna kommer till obehörigas kännedom.

Fångvårdsstyrelsen yttrade i sitt betänkande Kriminalvård i frihet (SOU 1949: 6), att Polisunderrättelser genom sin uppställning och genom den användning publikationen fått i realiteten tjänstgjorde som ett centralt register över dömda brottslingar med tusentals dupletter. En särskild olägenhet med registreringen i Polisunderrättelser ansågs från resocialiserings-synpunkter vara att publikationen ligger till grund för polismyndigheternas

praxis att utfärda strafflöshetsintyg. Styrelsen framhöll önskvärdheten av att registreringen allmänt begränsades i fråga om straffade och särskilt de villkorligt dömda.

Fångvårdsstyrelsen uttalade vidare, att strafflöshetsintygen kommit att i vissa fall göra särskild skada genom att de möjliggjort, att särskilda diskvalifikationsgrunder använts beträffande straffade personer, inbegripet dem som erhållit villkorlig dom, oberoende av den tid som förflutit efter domens meddelande. De tillämpades inte blott vid tillsättande av befattningar, som innebar en förtroendeställning eller en särskilt ansvarsfull syssla, utan generellt beträffande alla slags befattningshavare.

PU-sakkunnigas förslag innebar sammanfattningsvis utbyggnad av det centrala polisregistret — bl. a. genom vidgad registrering av beslut i åtalsfrågor och av uppgifter om intagningar i samt frigivningar och utskrivningar från anstalter — sammanslagning av det centrala polisregistret och kontrollstyrelsens straffregister, överflyttning av det allmänna straffregistret till det centrala polisregistret, upprättande av ett nät av teleprinterstationer över hela riket för att underlätta kommunikationen mellan centralregistret och polismyndigheterna och mellan polismyndigheterna, avskaffande av Polisunderrättelser och kungörelseförfarandets ersättande med direkta förfrågningar till polisregistret — dock skulle tryckta cirkulärmeddelanden obligatoriskt utgå till polismyndigheterna i fråga om efterlysningar m. m. och fakultativt i vissa andra fall — samt inskränkning av rätten för myndigheter att erhålla registerupplysningar.

I en framställning den 15 december 1954 till chefen för justitiedepartementet angående omedelbara åtgärder för att förbättra eftervården efter frigivning och utskrivning från fångvårdsanstalt anförde *strafflagberedningen*, att det enligt beredningens uppfattning var befogat att för åtskilliga statliga tjänster ställa särskilda krav på innehavarens redbarhet, pålitlighet och karaktär. Beredningen ville emellertid ifrågasätta lämpligheten av generellt verkande diskvalifikationsbestämmelser, vilka inte medgav hänsyn till brottets art och tiden för dess begående. Beredningen föreslog, att utredning skulle ske av frågan om att undanröja de i författningar, reglementen, instruktioner o. d. föreskrivna hindren för att anställa straffade eller villkorligt dömda.

Liknande synpunkter framfördes vid *1955 års riksdag* (ABU 1955: 7, rskr 1955: 145) i anledning av motioner rörande arbetsmöjligheterna för tidigare straffade personer m. fl.

Kritik har slutligen framförts också i *1959 års betänkande om ungdomsbrottslighet* (SOU 1959: 37). I betänkanDET berördes användningen av vandelsintyg för anställningsprövning. De sakkunniga hade uppmärksammat, att det i allt större utsträckning förekom, att kommunala och enskilda företag för anställning krävde, att sökande skulle förete laglydnadsintyg, redbarhetsintyg, vandelsintyg eller liknande handling, utfärdad av polismyn-

dighet. Härigenom utestängdes en straffad person från möjligheten att söka sådana befattningar även om straffet låg långt tillbaka i tiden och han under många år fört ett laglydigt liv. Detta system innebar i realiteten, att den avskaffade brottspåföljden förlust av medborgerligt förtroende i viss mån återinförts på en bakväg. Vandelsintygen var inte på något sätt reglerade i lag eller författning. De sakkunniga fann, att den utveckling, som sålunda skett, var högst betänkelig.

I ett år 1955 avgivet *betänkande angående sekretessen vid förundersökning i brottmål* (SOU 1955: 17) har utredningsmannen (överståthållaren Johan Hagander) uttalat, att det av honom framlagda förslaget inte tillgodosåg behovet av en generellt giltig tystnadsplikt gentemot utomstående med avseende på innehållet i sådana lokala register över brott samt för brott åtalade eller misstänkta personer, som fördes av polis- och åklagarmyndigheter. Enligt utredningsmannens mening borde förekommande sekretessfrågor i samband med registrering av brott och straff bedömas i ett sammanhang inom ramen för en särskild lagstiftning om denna registrering.

V. Behov av polisregister

Utredningen

Betydelsen av ett centralt polisregister för brottsbekämpandet är enligt utredningen uppenbar. Särskilt den s. k. rörliga brottsligheten kan svårigen bekämpas effektivt om inte polisen har tillgång till en central upplysningskälla, där uppgifter om brott och brottslingar metodiskt insamlas och registreras. Utredningen anser därför att ett centralt polisregister av i huvudsak samma art som de nuvarande registraturerna måste stå till polis- och åklagarmyndigheternas förfogande för den brottsbekämpande verksamheten. Utredningen har inte funnit anledning föreslå någon ändring beträffande det nuvarande centrala registrets allmänna karaktär och ändamål.

Det centrala registrets huvudändamål bör enligt utredningen således vara att tillgodose behovet av upplysningar för den brottsbekämpande verksamheten. Men också för den kontroll av allmän ordning och säkerhet, som åvilar länsstyrelserna och de lokala polismyndigheterna, erfordras ofta tillgång till kriminalitetsupplysningar inte bara från lokala polisregister utan också från det centrala polisregistret. Utredningen avser här främst sådana vandelsundersökningar, som på grund av föreskrift i lag eller författning eller eljest på grund av sakens natur måste företas av dessa myndigheter. Undersökningar fordras dels i ärenden om tillstånd till viss verksamhet och innehav av vissa föremål eller varor o. d. samt om viss behörighet eller rättighet och dels för att efterkontrollera innehavare av sådana tillstånd, be-

hörigheter och rättigheter. Upplysningar om kriminalitet m. m. behövs stundom även för polismyndigheterna i ärenden angående barnavård, nykterhetsvård, sinnessjukvård och lösdrivarbehandling. Annan användning av det centrala registret bör däremot förhindras.

Utredningen framhåller beträffande de lokala registren, att avsikten med hjälpregistren främst är att göra det möjligt att snabbt återfinna äldre ärenden i diarierna. Mot en registrering av de egna ärendena i denna form och i angivet syfte kan uppenbarligen någon erinran inte framställas. Det måste fastmer konstateras, att något slag av hjälpregistrering är oundgängligen nödvändig.

Inte heller finner utredningen något vara att invända mot att man från diarierna till registerkort för över summariska uppgifter om brott, straff och andra belastningar. Registreringen innebär en arbetsbesparing.

Vidare framhålls, att den i de stora och medelstora städerna förekommande mera fullständiga redovisningen av personers antecedentia på registerkort och i aktsamlingar tillkommit framför allt som ett led i kampen mot den grövre brottsligheten. Utredningen har den uppfattningen, att denna mera fullständiga registrering i allmänhet inte kan anses ha drivits utöver det polisiära behovet. Härvid har utredningen särskilt beaktat, att man svårigen kan ingripa mot den grövre brottsligheten på ett planmässigt och effektivt sätt utan tillgång till sådana register.

Sammanfattningsvis yttrar utredningen, att någon form av lokal polisiär registrering av diarieförda ärenden är nödvändig. En mer omfattande registrering behövs också, i varje fall i större distrikt, för att inte viktiga polisiära intressen skall bli åsidosatta.

Yttrandena

Utredningens uppfattning, att ett centralt polisregister behövs, delas av *länsstyrelserna i Stockholms och Gotlands län, poliskamrarna i Stockholm och Göteborg, föreningarna Sveriges landsfiskaler och Sveriges stadsfiskaler, landsfogden i Uppsala län samt landsfiskalerna i Stora Kopparbergs och Ströms distrikt.*

Föreningen Sveriges stadsfiskaler understryker den centrala registreringens betydelse för bekämpandet av särskilt den rörliga brottsligheten. *Poliskammaren i Stockholm* uttalar, att det i det dagliga kriminalpolisarbetet ständigt ges tillfälle att konstatera behovet av ett riksomfattande, aktuellt register. För de mindre polisdistrikten, som själva har kännedom endast om ett mycket begränsat antal huvudsakligen lokala brottslingar, måste detta behov vara än mer framträdande.

Hovrätten över Skåne och Blekinge anser att det är självklart att de offentliga organ, som driver brottsbekämpande verksamhet, måste ha tillgång till register över brott och brottslingar samt att det likaledes är uppenbart, att

samhällslivets nuvarande gestaltning nödvändiggör både lokal och central brottsregistrering i någon form.

De remissinstanser, som särskilt gått in på de lokala registren, nämligen *länsstyrelserna i Jönköpings, Skaraborgs och Jämtlands län, föreningarna Sveriges häradshövdingar, Sveriges stadsdomare, Sveriges landsfiskaler, Uppsala läns landsfiskaler, Skaraborgs läns landsfiskaler och Sveriges stadsfiskaler, landsfogden i Uppsala län, stadsfiskalen Tisell och landsfiskalen i Borlänge distrikt*, har samtliga anslutit sig till utredningens uppfattning, att registren tillgodoser viktiga polisiära intressen och bör behållas.

Departementschefen

Grunden till en central polisregistrering i Sverige lades genom Kungl. Maj:ts cirkulär till länsstyrelserna den 1 juni 1877 angående utgivande i huvudstaden av tryckta polisunderrättelser. Allt ifrån början fördes på tidningen Polisunderrättelsers redaktion ett på kort upplagt alfabetiskt register över personer, som förekom i tidningen. Detta register var avsett att ligga till grund då man upprättade de månads-, års- och femårsregister, som distribuerades till tidningens mottagare. Innehållet i Polisunderrättelser har efter hand utvidgats och omfattar i dag ett stort antal uppgifter angående personer som är dömda, misstänkta eller efterspanade för brott.

De centrala polisregistren fördes av statens kriminaltekniska anstalt till den 1 juli 1964, då uppgiften övertogs av rikspolisstyrelsen. År 1940 började det s. k. namnregistret läggas upp. Detta register är inte endast såsom det tidigare kortregistret ett ledregister till Polisunderrättelser utan innefattar beträffande varje registrerad person en sammanfattande redogörelse för vad som blivit känt om honom. I namnregistret intas också efterlysningar. Centralt förs vidare ett flertal specialregister. Hit hör fingeravtrycksregistren, där registrering sker dels alfabetiskt på personer, dels efter fingeravtryck. Till fingeravtrycksregistren ansluter sig en fotografisamling. För spaningsändamål förs ett särskilt register över vaneförbrytare med namnkort insorterade under vissa brottsrubriker och angivande bl. a. signalement, brottsmetod och eventuella medhjälpare. Viktigare ouppklarade brott förtecknas i ett särskilt brottsregister indelat i avdelningar efter brottskategorier och med uppgifterna inom varje avdelning ordnade efter dagen för brottet; bland de noterade uppgifterna ingår bl. a. tillvägagångssättet vid brottet. I samband med att polismyndigheterna inrapporterar ouppklarade brott skall de meddela om någon skäligen kan misstänkas för brottet. Uppgift härom och om brottets uppklarande antecknas i namnregistret. I ett brandregister upptas dels uppklarade bränder, vilka, om brott konstaterats, registreras på gärningsmannens och eljest på ägarens namn, dels ock ouppklarade bränder, vilka registreras efter tidpunkten för branden och med angivande av personer som kan ha haft intresse av branden.

För eldsåsättande misstänkt person antecknas i brandregistret och i namnregistret. Ytterligare ett viktigt register är godsregistret, avseende försvunna och tillvaratagna föremål. Slutligen förs ett centralt passregister samt register över beslut om återkallade körkort och trafik kort m. m.

Vid sidan av och delvis före tillkomsten av den centrala registreringen har de lokala polismyndigheterna var för sig fört register över personer som dömts eller misstänkts för brott och vilkas förehavanden utretts av myndigheten. I dessa register redovisas också på en del håll för polisen kända åtgärder av socialvårdsorgan och andra myndigheter.

Även åklagarna har lagt upp register. På landsfiskalskontoren och på poliskontoren i landsfiskalsdistrikten används hjälpregister till diarierna; anteckningar om belastningar förekommer i regel inte. I landsfiskalsdistrikten ingående städer med kriminalpolisavdelning har vanligen polisregister. Så är även ofta fallet i övriga städer. I en del av städerna har upprättats register, som är gemensamma för polisavdelningarna och åklagar myndigheten. I några städer är personregistreringen ganska omfattande och kompletteras med register för särskilda ändamål, t. ex. spaningsregister samt register över psykiskt sjuka och lösdrivare. Landsfogdarna har i regel endast hjälpregister, som hänför sig till de egna ärendena. I en del län finns register över personer, som erhållit åtalseftergift, och kortregister över personer, som enligt meddelanden från distriktsåklagarna inom länet dömts för brott mot 3 § trafikbrottslagen (olovlig körning).

Polisregistren och de av fristående åklagar myndigheter förda registren har tillkommit för att tjäna brottsbekämpandet. De har härvid betydelse i skilda hänseenden.

För att kunna fullgöra sin uppgift att söka förebygga brott måste polisen övervaka vanebrottslingar och annat asocialt klientel samt hålla uppsikt över lokaler och platser, där sådana individer brukar ha sitt tillhåll. Polisen måste därför få kunskap om bl. a. vilka personer i distriktet som dömts för brott eller samhällsfarlig asocialitet och om dessa personers förhållanden och vanor m. m. Det är även av värde att upplysningar står till buds om vidtagna socialvårdande åtgärder. Noggrann uppmärksamhet måste ägnas åt ungdom, som visat asocialt beteende och måhända redan förfallit till brott. Av vikt är, att begynnande kriminell utveckling hos ungdomen avbryts på ett så tidigt stadium som möjligt. I olika avseenden fordras därför informationer om ungdomen. Polisen bör också få kännedom om när för brott dömda personer eller på anstalt såsom farliga mentalsjuka eller farliga alkoholister intagna frigivits. Ett klientel, som är starkt utsatt för frestelse att begå brott, utgörs av dem som rymt från fängelser, ungdomsvårdsskolor eller liknande anstalter. Om sådana rymningar måste polisen få besked. Källor för upplysning i nu angivna fall är — bortsett från den enskilde polismannens personkännedom — register över det ifrågasvarande klientelet och meddelanden om efterlysningar m. m.

När ett brott blivit begånget och gärningsmannen inte är känd kan omständigheterna vid brottet sammanställda med vad som kan vara känt om andra brott ofta ge ledtrådar, som inte kan vinnas från det enstaka brottet. Vid misstanke mot en eller flera personer kan uppgifter om deras antecedentia, eventuellt begångna brott och därvid tillämpade metoder samt kännedom om deras yttre situation vid tiden för brottets inträffande — vistelse i anstalt eller i frihet — bli till vägledning. Också upplysningar om målsägare och angivare är av betydelse; sådana upplysningar kan leda till att misstankarna omkastas och i stället vänder sig mot den som anmält brottet. Vissa spår på en brottsplats, t. ex. fingeravtryck, är i och för sig tillräckliga för identifikation av en person och kan därför vid jämförelse med tidigare registrerade fingeravtryck möjliggöra brottslingens avslöjande. Det är angeläget, att man vid brottsutredningen snabbt kan utmönstra personer, som inte behöver kontrolleras vidare, och inrikta spaningen åt håll, där den kan förväntas ge resultat. Av det anförda torde framgå, att register över brott, brottslingar, identifieringsdata m. m. är nödvändiga hjälpmedel vid all brottsspaning.

Därest en för brott misstänkt kan bindas vid brottet är det av intresse för de åtgärder, som senare hör viddas, att få den mera fullständiga bild av honom som oftast framträder vid granskning av registeranteckningar. Detta gäller för både polis och åklagare. För åklagaren är registerinformationen särskilt betydelsefull när han har att överväga om han bör anlita tvångsmedel, anställa eller inte anställa åtal, återkalla tidigare meddelat beslut att icke tala å brott eller meddela strafföreläggande. Vad som framkommit vid registerundersökningen kan, om åtal väcks, ge åklagaren anledning att framställa särskilda yrkanden.

Behovet av polisregister som medel för brottsbekämpandet framstår i dag som än mer trängande än tidigare. Jag vill härvid först erinra om att brottsligheten under senare år varit i kraftigt stigande. Vidare bör vid bedömning av polisregistreringen uppmärksamheten fästas vid befolkningsanhopningen i tätorter och det ökade befolkningsutbytet i övrigt mellan olika orter. Härigenom försvåras polisens möjligheter till personkännedom. Ett av de mera framträdande dragen i brottsutvecklingen under efterkrigstiden är slutligen den av bilismen möjliggjorda rörligheten i brottslingarnas verksamhet. Lagöverträdelser begås numera ofta i trakter långt från gärningsmannens hemort. En stor del av brottsligheten har karaktär av seriebrottslighet, där samma personer förövar brott i skilda delar av landet.

Till polisens uppgifter hör även att i övrigt kontrollera allmän ordning och säkerhet. Polisen kan härvid ofta inte underlåta att ingå på vandelsprövning av personer, som vill utöva viss verksamhet eller erhålla viss behörighet. I vissa fall finns författningsföreskrifter som anger bestämda kvalifikationskrav eller ett mera allmänt hållet krav på lämplighet hos tillståndssökande. Vid dylik vandelsprövning är polisregister till värdefull hjälp.

För de syften, som angivits i det föregående, är det allmänna kriminalregistret inte tillräckligt eftersom det endast innehåller sådana uppgifter om ådömda straff och därmed jämförliga åtgärder, som är nödvändiga för en riktig tillämpning av straffrättens regler om återfall, konkurrens och förverkande av anstånd samt för bedömning av om viss brottspåföljd lagligen får tillämpas. Jag anser således i likhet med utredningen och remissinstanserna att en polisregistrering behövs.

Lokalt polisregister har sin naturliga ram bestämd av att det närmast är den lokala polismyndighetens egna ärenden som registreras. Särskilt i betraktande av vad nyss sagts om den rörliga brottsligheten är det uppenbart, att effektiv brottsbekämpning inte kan bedrivas enbart med stöd av noteringar om lokal brottslighet. De lokala registren kan visserligen byggas ut på grundval av informationer, som publiceras från en central källa, men det låter sig självfallet inte göra att polisdistrikten — eller åklagardistrikten — lägger upp egna register av riksomfattande art. Den erforderliga polisregistreringen måste alltså till en del anordnas centralt. Jag förordar på grund härav att ett centralt polisregister alltjämt förs.

Om en central registrering kommer att finnas kan man ställa frågan, om de lokala registren behövs. Ett centralt polisregister skulle kunna omfatta även mindre allvarliga lagöverträdelser, som för närvarande antecknas endast lokalt. Vissa brott av mindre allvarlig natur registreras redan nu centralt. Jag anser emellertid att lokala register är betydelsefulla framför allt därför, att de i lätt tillgänglig form ger fortlöpande underrättelser om det lokala brottslingsklientelet samt håller förvärvade kunskaper härom vid liv. De lokala registren behövs också som kunskapskälla för ny personal. Ett centralt register som skulle tillgodose syftena med lokala register skulle vidare bli alltför omfattande och svårhanterligt. De lokala polisregistren kan därför enligt min mening svårigen undvaras.

Däremot bör i framtiden register med sammanställningar av belastningsdata inte föras hos åklagarna. Dessa torde under alla förhållanden vara nödsakade att — i den mån centrala upplysningar inte är tillfyllest — repliera på de register, som förs av de lokala polismyndigheterna.

VI. Riktlinjer för en lagstiftning om polisregister

Utredningen

Efter att ha erinrat om att det nuvarande centrala polisregistret inte är författningsmässigt reglerat och om att uppgiftslämnandet till och från registret i stort sett sker utan ledning av författningsbestämmelser, finner utredningen uppenbart att såväl registrets innehåll som uppgiftslämnandet till och från registret bör regleras. Detta bör i likhet med vad

som gäller för det allmänna kriminalregistret ske genom lag. Utredningen har utarbetat ett förslag till lag om centralt polisregister.

Utredningen framhåller, att vid ställningstagandet till frågan om det centrala registrets innehåll en avvägning måste ske mellan två mot varandra stridande intressen, nämligen å ena sidan samhällets strävan att genom registreringen ge största möjliga effektivitet åt brottsbekämpandet och å andra sidan den enskildes intresse att inte utsättas för skada eller lidande på grund av registreringen. Utredningen fortsätter.

De skäl, som ur den enskildes synpunkt kan anföras mot registreringen eller i varje fall för en begränsning därav, är av olika slag. Redan den inom modern kriminalpolitik vedertagna grundsatsen, att åtgärder som kan försvåra resocialiseringen bör undvikas, torde vara ägnad att mana till återhållsamhet i fråga om registreringen av brott. I den mån registreringen avser misstanke om brott, rörande vilka full bevisning icke förebragts och vilka sålunda icke föranlett fällande dom eller måhända ej ens åtal, är det vidare uppenbart, att den misstänkte har ett befogat anspråk på att registreringen härav sker med urskillning. För en begränsning av registreringen talar också det förhållandet, att om registret får alltför stor omfattning, fara föreligger, för att registret blir svårhanterligt och därmed mindre effektivt.

Enligt utredningens uppfattning bör registrets innehåll bestämmas enbart med hänsyn till polis- och åklagarmyndigheternas behov för brottsbekämpandet. Den omständigheten, att registret måste få användas även för vissa andra ändamål, bör alltså inte leda till att registrering tillåts utöver vad som behövs för brottsbekämpandet.

Härefter lämnar utredningen en utförlig redogörelse för vilka uppgifter ett centralt polisregister bör innehålla, nämligen angående personer som dömts till vissa brottspåföljder, erhållit åtalseftergift i vissa fall och blivit föremål för beslut och åtgärder enligt utlänningslagen. Personer som misstänks för brott bör enligt utredningen registreras med stor urskillning. Intresset av registerupplysningar gör sig i dessa fall gällande främst vid polisens spaning och utredning i samband med mycket grova brott och sådan yrkesmässig eller vanemässig brottslighet, som inte är lokalt begränsad. Dessa synpunkter ligger till grund för de nuvarande föreskrifterna och utredningen anser att registreringen av misstänkta även i fortsättningen bör begränsas till fall där den har särskild betydelse för spaningsverksamheten. Utredningen föreslår att det såsom hittills skall ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma i vilken omfattning rapportering till registret skall ske. Registreringsmyndigheten bör emellertid kunna av Kungl. Maj:t bemyndigas att utfärda sådana bestämmelser.

Som riktlinjer för registreringen anger utredningen bl. a., att det inte bör få förekomma, att personer antecknas som misstänkta, om misstanken inte nått den grad att skäligen misstanke i rättegångsbalkens mening föreligger. Registrerad uppgift bör avlägsnas ur registret, om brottsutredningen

eller domstolsprövningen visat, att skäligen misstanke inte längre kan sägas vara för handen. Underlåter åklagare att anställa åtal och är anledningen härtill, att skäligen misstanke inte längre föreligger, bör uppgiften om misstanken således avskiljas från registret. Om däremot brottet klarlagts och den misstänkte befunnits vara gärningsmannen men åtal underlåts — genom åtalshelftergift eller lämplighetsprövning eller på grund av att gärningsmannen bedömts vara psykiskt abnorm — bör uppgiften kvarstå och kompletteras med uppgift om beslutet i åtalsfrågan.

När någon som registreras såsom skäligen misstänkt frikännts efter åtal, kan den frikännande domen ha meddelats ehuru objektivt sett skäligen misstanke alltjämt kvarstår mot den tilltalade. Om en person varit åtalad för ett mycket grovt brott, t. ex. mordbrand eller grovt sexualbrott, men frikännts på grund av bristande bevisning, måste det från polisiär synpunkt vara angeläget, att uppgift om vad som förekommit får kvarstå i registret. Uppenbarligen måste den frikännande domen alltid antecknas i registret.

Utredningen lämnar också förslag om avskiljande av uppgifter ur det centrala registret. Sålunda skall avskiljas uppgifter om straff eller annan påföljd, när överrätt genom avgörande som vunnit laga kraft frikännt den registrerade från åtalade gärningen eller dömt honom endast till påföljd, som inte skall antecknas i registret. Motsvarande föreslås gälla, om den registrerade efter resning i målet frikännts eller dömts till påföljd som inte skall registreras.

Utredningen anser att de nuvarande specialregistren för spaningsändamål — avseende fingeravtryck, fotografier, signalement, särskilda kännetecken, öknamn och tillvägagångssätt vid utförande av brott — i fortsättningen bör ingå i det centrala polisregistret. Den reglering, som föreslås för detta register, t. ex. uppgiftslämnande, sekretess m. m., bör gälla även specialregistren. Behovet av specialregistrering kan emellertid växla tid efter annan. Det synes därför inte lämpligt att författningsmässigt reglera specialregistrens innehåll på samma sätt som föreslås beträffande centralregistret i övrigt. Erforderliga föreskrifter om specialregistreringen bör i stället meddelas av Kungl. Maj:t, eller, efter bemyndigande, av registreringsmyndigheten.

Utredningen erinrar om att efterspanade och eftersökta personer f. n. antecknas i namnregistret. Denna registrering kan i många fall vara av värde för brottsbekämpandet. Emellertid får med nuvarande registreringsmetoder kort eller anteckningar avseende efterspanade personer kvarstå i registret även efter det att efterspaningsuppgiften blivit genomförd. Härigenom belastas registret i onödan. Självfallet måste det ingå i registreringsmyndighetens uppgifter att i varje läge kunna lämna upplysningar om vilka personer som efterspanas för rättsliga åtgärder. Detta kan dock uppenbarligen ske utan att personerna registreras i namnregistret. Utredningen föreslår, att för de efterspanade anordnas ett fristående register,

som skall innehålla endast de aktuella efterspaningsfallen. Med denna utgångspunkt saknar utredningen anledning att behandla spørsmål i samband med efterlysningförfarandet.

Med lokalt polisregister avser utredningen ett register, som, till ledning för polis- och åklagarmyndighets verksamhet till förekommande och beivrande av brott eller för vandelskontroll, av sådan myndighet förs över personer som misstänkts, åtalats eller dömts för brott eller beträffande vilka ärende eljest förekommit hos myndigheten. Till följd härav hänför utredningen till lokala polisregister inte bara register, där enskildas belastningar redovisas direkt, utan också olika slag av hjälpregister som består av endast hänvisningar till brottmålsdiarier, journaler o. d. Hjälpregistren innehåller i själva verket en sammanställning av enskildas belastningar, även om man av registerkortens inte kan omedelbart utläsa belastningarnas art. Den som tar del av registerkortens har uppenbarligen möjlighet att genom vidare studium av diarierna och offentliga utredningshandlingar skaffa sig kännedom om en registrerad persons samtliga kontakter med polismyndigheten i orten.

Utredningen erinrar om att den nuvarande registreringen upplagts med hänsyn till varje distrikts behov. Registreringen är därför i det stora flertalet mindre distrikt ytterst blygsam. I de största distrikten är den däremot mycket omfattande. Då egna ärenden under alla förhållanden måste få registreras, är det uteslutet att exempelvis förbjuda registrering av vissa slags brott, andra uppgifter om vandels eller vissa arter av straff. Ett förbud mot att i lokala register införa uppgift om straff, som skall vara registrerat i allmänna kriminalregistret, är därför inte genomförbart.

Det är inte heller möjligt att genomgående inskränka den lokala registreringen till myndighetens egna ärenden, d. v. s. den lokala brottsligheten och vissa andra av myndigheten handlagda ärenden. I större polisdistrikt behövs en mer omfattande registrering för att inte viktiga polisiära krav skall bli åsidosatta.

Enligt utredningens uppfattning kan det inte göras gällande, att den lokala polisiära registreringen till sin omfattning drivits utöver det polisiära behovet. Skäl saknas redan därför att inskrida med reglerande föreskrifter om de lokala registrens omfattning. Varje åtgärd, som kan vara ägnad att försvåra polisens arbete i kampen mot brottsligheten, bör i dagens läge undvikas. Utredningen erinrar om att den kritik, som i olika sammanhang riktats mot de lokala registren, inte avsett registrens omfattning utan den påstådda bristfälliga sekretessen och systemet att använda registren för utfärdande av vandelsintyg. Ett ytterligare starkt skäl mot att reglera registreringens omfattning utgör det förhållandet, att behovet av registrering är skiftande i de olika distrikten.

Något större allmänt intresse av att införa enhetliga principer för registrens anordnande i samtliga distrikt anser utredningen inte heller föreligga.

Det är också svårt att skapa ett registersystem som är lämpligt för distriktens olika behov. Även registreringens tekniska anordnande bör därför överlämnas till vederbörande registermyndigheters eget avgörande.

Utredningen har också utarbetat förslag till lag om lokala polisregister. Denna behandlar huvudsakligen uppgiftslämnandet ur sådana register och polismyndigheternas rätt att lämna vandelsintyg.

Yttrandena

Till utredningens uppfattning, att det centrala polisregistrets innehåll bör bestämmas enbart med hänsyn till polis- och åklagarmyndigheternas behov för den brottsbekämpande verksamheten, ansluter sig *hovrätten för Nedre Norrland, poliskammaren i Stockholm, föreningen Sveriges häradshövdingar och landsfogden i Stockholms län.*

Föreningen Sveriges landsfogdar anför om avvägningen mellan olika intressen följande.

Den enskildes i detta sammanhang beaktansvärda intresse torde inskränka sig till att registreringen icke sker till skada för honom. Begreppet skada i förevarande hänseende torde vara begränsat till sådan olägenhet som den enskilde kan lida i samband med registrets användning. Föreningen håller nämligen före att man icke kan taga hänsyn till den ideella skada som skulle kunna ligga däri att en person faktiskt förekommer i registret. Om man iakttar den regeln att uppgifter ur registret icke äro avsedda att användas för annat ändamål än för brottsbekämpande verksamhet och rättstillämpning och endast av myndigheter som ha sådan uppgift torde den enskildes intresse icke kunna åberopas som skäl för att i registret icke upptaga ur registreringssynpunkt erforderliga anteckningar rörande begångna brott och ådömda straff.

Liknande tankegång kommer till uttryck i det yttrande, som avgivits av *föreningen Sveriges polismästare.*

Statens kriminaltekniska anstalt anser, att utredningen inte tillräckligt beaktat de polisiära synpunkterna, och drar upp följande riktlinjer för registrets innehåll.

Ett centralt polisregister bör, för att kunna fungera tillfredsställande, innehålla uppgifter om dömdas och misstänkts personalia, aliasnamn, signalement, vanor, brottspecialitet, modus operandi vid brottens utförande, rymningar, medbrottslingar och kumpaner, tidigare domar och polis-ingripanden samt vederbörandes fingeravtryck och fotografier. Uppgifter om intagningar i straffanstalter, sinnessjukhus, säkerhetsanstalter, skolhem m. m. och utskrivningar därifrån samt permissioner böra så vitt möjligt också ingå i centralregistret. Straffens art och omfattning, som i och för sig i allmänhet äro av mindre betydelse för spaningsarbetet, böra icke vara avgörande för huruvida en person skall registreras i polisregistret eller ej, utan i stället brottets art. En mycket stor del av brott som förbli ouppklara-

de har säkerligen förövats av tidigare för brott straffade eller ertappade personer. Detta gäller framför allt olika slag av tjuvnads- och bedrägeribrott, men även andra brott. Det är fördenskuil självfallet av vikt att för sådana brott dömda personer registreras i centralregistret, oavsett vilken kategori av personer de tillhöra.

Ett fullständigt polisregister omfattande uppgifter om för brott dömda, ertappade eller misstänkta personer samt om ouppklarade brott medgiver en registerspaning som många gånger leder till vederbörande brottslings gripande. Härigenom kunna också ibland oskyldiga personer befrias från misstankar och den förut hårt arbetstyngda polisen avlastas.

Remissyttrandena innehåller kritik av utredningens förslag om innehållet i ett centralt polisregister. Här redovisas endast yttrandena angående den föreslagna registreringen av dem som misstänks för brott. *Statens kriminaltekniska anstalt* — som inte har något i princip att erinra mot utredningens förslag — påpekar bl. a., att det i stor omfattning förekommer, att för brott skäligen misstänkta personer — även i fall som inte omfattas av den av utredningen föreslagna registreringen — begärs efterlysta. Sålunda efterlysta bör få registreras i det centrala polisregistret. Där bör även upptas personer, som är skäligen misstänkta för eldsåsåttande. I fråga om bränder, där brandorsaken inte kunnat fastställas med säkerhet, bör föras ett specialregister angivande personer, som kan tänkas ha haft intresse av branden. Anstalten erinrar, att bakom eldsvådor ofta döljer sig brott (mordbrand, ovarsamhet, försäkringsbedrägeri).

Riksåklagarämbetet framhåller, att utredningen inte berört det fallet, att åklagare, ehuru skäligen misstanke alltjämt föreligger, beslutar underlåta åtal, enär han inte finner bevisningen tillräckligt stark för att han skall kunna påräkna en fällande dom. Det synes emellertid uppenbart, att i ett sådant fall uppgiften om misstanke skall kvarstå likaväl som då domstolen frikänner på grund av bristande bevisning. Riksåklagarämbetet fästet också uppmärksamheten på det fall, att den ursprungligen registrerade misstanken avser ett allvarligare brott än det för vilket den misstänkte sedermera döms — ehuru fråga är om samma gärning — och domen avser påföljd som i och för sig inte skall registreras. Ett exempel är, att misstanken gäller grov stöld men åklagaren inte förmår styrka de kvalificerande omständigheterna, varför gärningen bedöms som snatteri och gärningsmannen erhåller ett lågt dagsbotsstraff. Därest skäligen misstanke om det grövre brottet alltjämt kvarstår, bör uppgiften om misstanken behållas i registret. — Riksåklagarämbetet anmärker vidare att, enligt vad utredningen föreslår i annat sammanhang, uppgift om misstanke skall avskiljas, därest den misstänkte av överrätt döms allenast till påföljd, som inte skall antecknas i registret, eller efter resning i målet dömts endast till sådan påföljd, medan utredningen tydligen avser, att vid underrätts dom i motsvarande fall uppgiften skall kvarstå. Detta förefaller inte helt konsekvent. — Slutligen tar riksåklagarämbetet upp frågan om vem som vid en frikän-

nande överrättsdom skall bedöma huruvida skäligen misstanke alltjämt kvarstår. Ett sådant bedömande erfordras för att avgöra, om den ursprungliga registreringen om misstanke skall avskiljas ur registret. Enligt ämbetets mening bör det inte ankomma på domstolen att göra bedömningen. Annan lösning synes då inte finnas än att åklagaren meddelar registreringsynydigheten sin uppfattning att skäligen misstanke kvarstår.

Beträffande specialregistren för spaningsändamål har *statens kriminaltekniska anstalt* anfört att registreringen av signalement, särskilda kännetecken, öknamn och tillvägagångssätt vid brott måste inskränkas till rörliga vaneförbrytare. Det vore opraktiskt att i förväg binda denna registrering vid detaljföreskrifter. Anstalten har också föreslagit att ett specialregister skall finnas över bränder, vilkas orsak inte kunnat fastställas med säkerhet.

Offentlighetskommittén anser det inte framgå klart av utredningsförslaget om passregistret skall ingå i centralt polisregister och förordar för sin del att det inte blir fallet.

I anledning av utredningens förslag, att ett fristående register skall inrättas för efterspaningsfallen, erinrar *statens kriminaltekniska anstalt*, att fristående register för efterspanade personer redan finns i form av spaningsboken och spärrlistan. Ur båda utgällras efter hand icke längre aktuella fall. Anstalten föreslår att för brott skäligen misstänkt person, vilken efterlyses, skall antecknas i det centrala polisregistret. När personen anträffats, återkallas efterlysningen och hans namn upptas inte i närmast följande spaningsbok eller spärrlista. Befrias personen från den skäligen misstänken, skall uppgiften härom utgå också ur det centrala polisregistret. Genom förfarandet kommer uppgifter om efter- och avlysta personer, som inte tidigare varit dömda eller skäligen misstänkta och beträffande vilka inte längre någon skäligen misstanke för brott kvarstår, att utgå ur det centrala polisregistret och spaningsboken respektive spärrlistan. Uppgifter beträffande efter- och avlysningar av personer, som i vederbörlig ordning är registrerade i det centrala polisregistret, kommer däremot att kvarstå på sökregistret, vilket kan bli till nytta för registerarbetet vid eventuella framtida efterlysningar.

Angående de l o k a l a p o l i s r e g i s t r e n har poliskammaren i Stockholm erinrat om att primärmaterialet — brottsanmälningar, förundersökningsprotokoll och domar — i vissa distrikt förvaras i anslutning till register i form av sökregister, brottsblad eller liknande. Vad som bör förhindras är enligt poliskammaren den överblick över registrerade personers kriminella och asociala förflutna som kan erhållas genom en sammanställning av uppgifter. Huruvida uppgifterna hämtas från registeranteckningar eller direkt från primärmaterialet synes därvid vara likgiltigt.

Utredningens ståndpunkt att de lokala polisregistrens innehåll inte bör regleras biträds av *hovrätten för Nedre Norrland, överståthållarämbetet, poliskammaren i Stockholm, föreningarna Sveriges häradshövdingar, Sveriges landsfiskaler och Sveriges stadsfiskaler, landsfogdarna i Stockholms*

och *Uppsala län* samt *stadsfiskalerna i Skövde* och *Östersund*. Flera av dessa remissinstanser understryker, att registreringens omfattning och innehåll måste anpassas till de olika polis- och åklagarmyndigheternas skiftande behov samt att svårigheter föreligger att finna enhetliga principer för registrens anordnande i skilda distrikt med helt olika behov. Också *länsstyrelserna i Skaraborgs, Kopparbergs* och *Jämtlands län* samt *landsfiskalen i Ströms distrikt* ansluter sig i princip till utredningens uppfattning. *Föreningen Skaraborgs läns landsfiskaler* hävdar, att det är realistiskt att även för framtiden räkna med ett skiftande behov i de lokala polisregistren och att en likriktning därför inte är önskvärd och knappast heller möjlig. *Landsfiskalen i Borlänge distrikt* framhåller, att en omläggning av nu upplagda register efter ett helt nytt system skulle medföra mycket stora olägenheter. Det är säkerligen inte så viktigt efter vilket system ett lokalt register förs; huvudsaken är att det fyller sitt ändamål.

Polisväsendets organisationsnämnd har inte något att invända mot att man för närvarande inte reglerar registrens omfattning och innehåll. Emellertid anser nämnden, att frågan bör tas upp till ny behandling, sedan ställning tagits till spörsmålet om rikets indelning i polisdistrikt.

Länsstyrelserna i Gotlands och *Jämtlands län* samt *landsfiskalen i Ströms distrikt* väcker frågan, om i lag eller instruktion bör fastslås, att polis- och åklagarmyndighet skall vara skyldig att upplägga och föra polisregister. *Polisväsendets organisationsnämnd* anser att föreskrifter om lokala polisregister inte bör ges.

Från utredningens bedömning avvikande uppfattningar i principfrågan uttalas av *hovrätten över Skåne och Blekinge*, *offentlighetskommittén* och *Stockholms stads barnavårdsnämnd*. *Hovrätten* påpekar, att större likformighet mellan registren i de olika polisdistrikten av flera skäl synes värd att eftersträva. Av betydelse är inte bara vad som står utan också vad som inte står i ett register. Endast den som är väl förtrogen med registreringsmetoden vid det aktuella registret kan nu bedöma i vad mån slutsatser är möjliga att dra av den omständigheten, att anteckningar av visst slag saknas. Det är inte heller säkert, att de befintliga registren överallt motsvarar föreliggande behov. Vidare har registreringen i åtskilliga hänseenden verkan av en belastning för den enskilde, och det är inte tillfredsställande från skyddssynpunkt, att lokal registreringspraxis härvid blir avgörande. Så länge utdrag ur lokala polisregister inges i brottmål, är det ett domstolsintresse att, på samma sätt som när det gäller straffregisterutdrag, känna omfattningen av registreringsplikten. *Hovrätten* har fått ett bestämt intryck av att den lokala registreringen inte heller alltid är tillförlitlig. I betänkandet lämnade uppgifter om de största registrens tillväxt visar, att ett behov av gallring efter hand uppkommer. *Hovrättens* uppfattning är alltså, att ett behov av regler rörande den lokala registreringens omfattning och innehåll föreligger.

Offentlighetskommittén framhåller, att det för upprätthållande av sekre-

tessen och eljest med hänsyn till medborgarnas trygghet är önskvärt, att brottsregistreringen så långt det är praktiskt möjligt begränsas. Härvidlag är det ett intresse, att i lag anges vad lokalt polisregister får innehålla.

Stockholms stads barnavårdsnämnd uttalar, att det hade varit av vikt att få klarlagt, vilken reell betydelse registreringen har i skilda hänseenden med utgångspunkt i de särskilda polisiära behoven. Det kan väl tänkas, att det exempelvis för den inre spaningen inte är till nytta eller i vart fall inte till nämnvärd nytta att tvingas arbeta med alltför omfattande register, innefattande bl. a. bagatellförseelser och mycket inaktuella belastningsuppgifter. Utredningen har dock inte framlagt något undersökningsmaterial härutinnan. Från principiella synpunkter framstår en av lag och förordning obunden och okontrollerad statsverksamhet på ett område av denna ömtåliga natur alltid som betänkelig. Det är också från allmän synpunkt otillfredsställande att göra så stora personella och materiella insatser, som här är fråga om, utan någorlunda säker kunskap om vad insatserna ger för utdelning. Frågan om hänsynstagande till den enskildes intresse att inte utan reella och klart redovisade skäl behöva belastas under alltför avsevärd tidrymd med besvärande prickning i ett officiellt register torde också böra beaktas.

Departementschefen

I lag finns inga bestämmelser om den centrala registrering, som ägt rum hos kriminaltekniska anstalten och som den 1 juli 1964 övertagits av rikspolisstyrelsen. Vissa föreskrifter har däremot utfärdats av Kungl. Maj:t och av myndigheter. Föreskrifterna avser i huvudsak rapportering till centrala register och utlämnande av uppgifter från dem. Endast indirekt finns på detta sätt bestämmelser om de centrala registrens innehåll. De lokala polisregistren är inte till någon del författningsmässigt reglerade. Om sekretessen med avseende på registren finns inga andra föreskrifter än de allmänna bestämmelserna om polishandlingar i 10 § sekretesslagen.

Utredningen anser det utan närmare motivering uppenbart att ett centralt polisregisters innehåll bör bestämmas i lag. Någon erinran mot denna uppfattning har inte gjorts vid remissbehandlingen. Utredningen lägger också fram förslag om detta innehåll och anger därvid fullständigt vilka uppgifter som får och vilka som inte får registreras samt vilka uppgifter som får lämnas ut.

Däremot anser utredningen det inte möjligt att i lag reglera innehållet i lokala polisregister. Beträffande dem föreslår utredningen lagbestämmelser endast om uppgiftslämnandet. Flertalet remissinstanser, som yttrat sig i frågan, har biträtt utredningens uppfattning. Några anser dock att lagregler behövs även beträffande de lokala registrens innehåll.

När det gäller att bedöma frågan om lagreglering av polisregistrens inne-

håll måste man ta hänsyn till två motstridande intressen. På ena sidan måste man tillgodose det allmänna rättssäkerhetskravet att registren ges ett innehåll som gör dem till ett så effektivt instrument som möjligt för framför allt polisens brottsbekämpning. På andra sidan är det ett starkt rättssäkerhetsintresse för den enskilde medborgaren att samlade uppgifter om förhållanden som utgör belastningar för honom inte skall finnas tillgängliga i större omfattning än som krävs av allmänna skäl.

Det allmänna rättssäkerhetskravet talar starkt emot att i lag begränsa registrens innehåll. Vad särskilt beträffar de lokala registren tillkommer att de till stor del utgör en registrering av olika handlingar, som upprättats eller inkommit i polisverksamheten. Det kan inte komma i fråga att förbjuda att dessa handlingar förvaras i bokstavsordning eller på annat sätt registreras så att materialet blir användbart. Ytterligare vill jag framhålla, att de lokala polisregistren inte bara avser uppgifter om kriminella belastningar. De kan också användas för att skaffa fram upplysningar ur utredningar enligt socialvårdslagstiftningen — rörande nykterhetsvård, barnavård m. m. — sinnessjuklagstiftningen och utlänningslagstiftningen. Polismyndigheternas verksamhet berörs härutöver av en mångfald författningar. Det är enligt min uppfattning svårt att göra en mera bestående reglering av vad som skall registreras inom detta vida område. Det kan också vara tveksamt, om starkare behov härav föreligger.

På grund av det anförda och de skäl utredningen i övrigt framlagt finner jag att innehållet i de lokala polisregistren inte bör regleras i lag.

Värdet från rättsskyddssynpunkt av legala begränsningar i ett centralt polisregisters innehåll förringas självfallet av att de lokala registrens innehåll kan vara obegränsat. Till innehållet oreglerade lokala register kan byggas ut så att de i praktiken blir nära nog likställda med ett centralt register. Detta resultat skulle visserligen kunna motverkas om de lokala registrens innehåll inskränktes till polismyndighetens egna ärenden. Som utredningen framhållit behövs emellertid en mera omfattande registrering åtminstone i större polisdistrikt. Och vidare måste personer som är bosatta i distriktet kunna registreras där, även om ärende beträffande dem förekommit på annat håll.

Den omständigheten att innehållet i de lokala polisregistren inte lagregleras medför därför enligt min mening att det är föga anledning att i lag ge bestämmelser om ett centralt registers innehåll. Den enskildes rättsskyddsintresse träds inte för när i den mån polisregistren endast används internt inom polisen för brottsbekämpandet och uppgifterna däri inte blir tillgängliga för obehöriga.

Möjligheter föreligger för närvarande att handlägga den centrala registreringens med automatisk databehandling. Det innebär att alla uppgifter intas i ett magnetbandsarkiv. Uppgifterna är då dolda på magnetbanden och kan tas fram endast av befattningshavare som känner till erforderliga koder

härför. Härigenom kan den personkrets som har tillgång till registret begränsas samt tillgången till uppgifter av visst slag förbehållas befattningshavare som har att handlägga speciella ärenden för vilka uppgifterna behövs. Sekretesskyddet blir på detta sätt utomordentligt gott samtidigt som effektiviteten ökas väsentligt både genom att flera fakta kan tillföras registret och genom att utdrag ur registret kan erhållas snabbare och säkrare än vid manuell förfarande. Jag anser det för min del angeläget att denna metod nu prövas.

Väsentligast för den enskildes rättsskyddsintresse är således i främsta rummet vilka uppgifter som får lämnas ut för andra ändamål än brottsbekämpandet. Jag vill erinra om att den kritik som riktats mot polisregistringen inte avsett registrens innehåll utan sekretessen och uppgiftslämnandet. Den enskilde vinner ett väsentligt skydd om användningen av polisregister utanför brottsbekämpandets område strängt begränsas och registren som sådana undantas från offentligheten. Detta skydd bör tryggas genom lag. Jag förordar därför att i lagstiftningen om polisregister regleras endast uppgiftslämnandet från registren och polismyndigheterna. De intressen, som motiverar begränsad registrering av uppgifter om misstanke för brott samt avskiljande av vissa uppgifter, kan tillgodoses genom att uppgiftslämnandet begränsas. Till denna fråga återkommer jag. Indirekt blir innehållet i ett centralt polisregister ändå reglerat genom att den rapportskyldighet för domstolar och myndigheter, som ligger till grund för registringen, regleras. Liksom hittills kan detta ske i administrativ ordning. Av ekonomiska och praktiska skäl blir det därvid nödvändigt att inskränka rapportskyldigheten så att inte mindre förseelser blir centralt registrerade.

Avgörande för bedömningen av frågan om ett register skall anses föreliggande måste enligt min mening vara huruvida möjlighet finns att få en sammanställning av uppgifter rörande en viss person. En samling i kronologisk ordning förvarade akter är självfallet inte något register. Kort eller blad, på vilka enskilda personers alla belastningar sammanställts, bildar däremot ett register och samma är förhållandet med hjälp- eller sökregister som innehåller hänvisningar till allt material beträffande viss person. Önskemålet att snabbt kunna få fram allt material om en person kan emellertid tillgodoses även genom att primärmaterialet, akterna, förvaras i bokstavsordning efter namn i stället för kronologiskt. En så anordnad aktsamling måste därför också anses som ett register från de synpunkter som här har betydelse.

Om en systematisering i register inte görs efter namn utan på grundval av annat som kan behövas för identifiering och brottsspaning — fingeravtryck, fotografier, signalement, särskilda kännetecken, öknamn och tillvägagångssätt vid utförande av viss typ av brott — bildas specialregister. Med ledning av dem kan registrerade personer återfinnas. Jag anser i likhet med utredningen att dessa register har stor betydelse för brottsbekämpandet och förordar därför att de behålls. Eftersom misstänkta och dömda namn

alltid antecknas i eller kan återfinnas med ledning av de här behandlade specialregistren, bör dessa som utredningen föreslagit omfattas av samma rättsskyddsgarantier i fråga om uppgiftslämnande och sekretess som ett centralt polisregister. Jag biträder därför utredningens förslag att nämnda specialregister skall ingå i ett sådant centralt register.

För spaningsändamål behövs bl. a. register över ouppklarade brott och bränder. Innehåller registren inte anteckningar om misstänkta personer, gör sig rättsskyddssynpunkterna inte gällande och registren bör då inte hänföras till sådant polisregister, som är reglerat i fråga om uppgiftslämnandet.

Det centrala register som upptar beslut om körkortsåterkallelser m. m., passregistret, vilket inte är upplagt för att tjäna brottsbekämpandet, samt godsregistret, vilket upptar försvunna och tillvaratagna föremål, bör inte omfattas av den här avsedda regleringen.

Till polisregister, beträffande vilka uppgiftslämnande och sekretess bör regleras, bör i enlighet med det anförda räknas register inom polisväsendet vilka ger upplysningar om personer. Rättsskyddsintresset kräver vidare inte mer än att utlämnande av uppgifter om kriminella och asociala belastningar lagregleras. Som kriterium på polisregister kan därför anges att uppgift kan erhållas om brott, för vilka någon misstänkts, åtalats eller dömts, eller om någons vandel i övrigt. Vid prövning av fråga om ett visst register ger upplysning om någons vandel bör man inte vara alltför restriktiv. Den allmänna uppfattningen om vad som är belastningar, som inte bör ges offentlighet, får därvid beaktas. Till polisregister bör i enlighet härmed hänföras exempelvis polisiära register över personer som genom beslut av socialvårdsorgan tilldelats varning, ställts under övervakning eller blivit föremål för andra ingripanden samt register över samhällsfarligt asociala, psykiskt sjuka och homosexuella. Detsamma gäller register över utlänningar om det innehåller anteckningar om vandel.

Rörande efterlysningsförfarandet har utredningen inte framlagt något förslag. En särskild utredning härom bör enligt min mening komma till stånd. I avbidan på resultatet av en sådan bör efterspaningar, i enlighet med utredningens förslag, tills vidare regleras i register utanför dem som nu är föremål för övervägande.

VII. Uppgiftslämnandet

Polisunderrättelser II

Utredningen

För att kunna ta ställning till frågan om PU II skall behållas eller ersättas med ett frågesystem, där begärda upplysningar i varje särskilt fall lämnas per telefon, telex eller brev, bör man enligt utredningens

mening beakta de principiella synpunkterna, möjligheterna att praktiskt genomföra ett frågesystem och kostnaderna.

Mot det nuvarande systemet har, anför utredningen, till en början åberopats det stötande och motsägelsefulla i att medan stränga sekretessregler gäller för straffregistret, PU II sprids i stor upplaga till polismyndigheterna och där bildar ett register, vilket är tillgängligt för åtskilliga befattningshavare. Det har också gjorts gällande, att det kunde befaras att registret missbrukades genom att upplysningar ur det lämnades till obehöriga. Mot vad sålunda anförts kan enligt utredningens mening invändas, att olägenheterna med det nuvarande systemet torde vara mer principiella än faktiska. Även om det kan anses diskutabelt om och i vilken utsträckning PU II nu är underkastad sekretesskydd, behandlas publikationen dock, enligt vad utredningen inhämtat, allmänt såsom en hemlig handling. Mot förvaringen av publikationen och dess register torde numera inte kunna riktas anmärkning. Något fall av missbruk av registret har inte kommit till utredningens kännedom.

PU II används av polismyndigheterna i huvudsak för att komplettera de upplysningar, som inhämtas från myndighetens eget lokala register. Det synes utredningen som om de nämnda olägenheterna med avseende på PU II också kan åberopas med ännu större rätt mot den lokala kriminalitetsregistreringen. Men denna registrering kan, såsom utredningen tidigare framhållit, inte avskaffas. En väsentlig del av kritiken mot PU II torde för övrigt bero på att vandelsintyg, som utfärdas till enskilda, grundas på uppgifter från lokala polisregister och PU II. Enligt utredningens förslag kommer emellertid användningen av vandelsintyg i huvudsak att upphöra. Slutligen har utredningen, i avsikt att förebygga riskerna för att uppgifter från lokala polisregister och PU II skall komma till obehörigas kännedom, föreslagit särskilda sekretessföreskrifter.

Det anförda kan enligt utredningens uppfattning anses visa, att det visserligen är önskvärt att avskaffa PU II men att en sådan åtgärd av principiella skäl knappast ter sig oundgängligen påkallad.

Vad angår de praktiska möjligheterna att avskaffa PU II framhålls att, om PU II skulle upphöra, polis- och åklagarmyndigheterna vid varje tillfälle, då upplysningar erfordrades från det centrala registret, måste rikta en förfrågan dit. Oftast torde härvid fordras omgående besked via telefon eller telex. Då huvudparten av landets polischefsdistrikt saknar telex, måste ett mycket stort antal förfrågningar ske per telefon. Av statens organisationsnämnd företagna undersökningar har visat, att svårigheter inte föreligger för personalen vid ett centralt register att snabbt lämna svar på förfrågningar per telefon eller telex. Organisationsnämnden har härvid utgått från en frågefrekvens av maximalt 1 500 förfrågningar per dygn, motsvarande omkring 450 000 per år. Även om det således är tekniskt möjligt att övergå till ett frågesystem, kan det dock enligt utredningens

mening svårligen bestridas, att det innebär en viss omgång för polisen att behöva göra förfrågningar i varje särskilt fall till ett centralt register i Stockholm i stället för att på arbetsplatsen slå i PU II och dess register. Särskilt framträdande anses olägenheterna vara för socialpolisverksamheten, där snabba informationer är nödvändiga.

Vid sin prövning av de ekonomiska konsekvenserna av att slopa PU II förutsätter utredningen vissa begränsningar i registeranvändningen. Sålunda bör man avskaffa den nu i passärenden förekommande kontrollen av om sökanden är villkorligt dömd eller villkorligt frigiven och står under tillsyn. Härigenom skulle årligen 170 000 undersökningar i PU II eller, vid frågesystem, lika många förfrågningar till det centrala registret bortfalla. Omkring 25 000 registerundersökningar bortfaller därjämte, om, såsom utredningen föreslår i annat sammanhang, strafflöshets- och laglydnadsintygen avskaffas. Å andra sidan kan behovet av registerupplysningar komma att öka till följd av den stigande kriminaliteten och befolkningsökningen. Utredningen finner det därför vanskligt att räkna med mindre antal förfrågningar än 1 500 per dygn och beräknar med nyssnämnda utgångspunkter, att övergång till frågesystemet skulle medföra en årlig merkostnad av 79 000 kronor.

Sammanfattningsvis yttrar utredningen att, även om vissa principiella skäl kan anses tala för att PU II bör slopas, effektivitets- och kostnadsynpunkter talar i motsatt riktning. Vid övervägande av skälen för och emot att ersätta publiceringen med ett frågesystem är utredningen närmast benägen att åtminstone i nuvarande läge förorda att gällande system behålls.

I ett särskilt yttrande uttalar sig utredningens expert överdirektören von Sydow till förmån för frågesystemet. Han anför i huvudsak följande.

Metoden med tryckta meddelanden om straffdomar och straffverkstälighet m. m. har i utlandet alltmer övergivits, i första hand därför att meddelandena inte lämnar lika fullständiga uppgifter som svaren på direktförfrågningar hos centralregistret. Myndigheterna har därför trots kungörandet av tryckta meddelanden jämväl gjort förfrågningar hos centralregistret. I Danmark, där kungörandet slopades med 1959 års utgång, var år 1960 antalet telefonförfrågningar i stort sett oförändrat; däremot ökade expeditionerna via telex med cirka 7 700.

PU II är endast ett komplement till de lokala polisregistren. Dessa register ger i det stora flertalet ärenden tillräckliga upplysningar. Detta gäller särskilt socialvårdsärenden och frågor om allmän ordning och säkerhet. Även i flertalet brottsfall är det tillräckligt att slå i lokala register, särskilt som åklagaren i samband med sitt beslut i åtalsfrågan rekviderar utdrag ur straffregistret. Uppgifter från det centrala polisregistret behövs främst i brottspaningssammanhang, för kontroll av tidigare belastningar, då fråga är om viss speciell art av brott och stundom för bedömning av fråga om frihetsberövande eller åtal. Vissa i dessa sammanhang erforderliga uppgifter återfinns inte i PU II, varför polismyndigheter många gånger jämväl måste rikta förfrågningar till det centrala registret. Det redan nu planerade utgivandet av särskilda uppgifter om vissa vaneförbrytare m. m., avsedda

att distribueras till samtliga polismyndigheter, kommer att ge de lokala registren ett väsentligt fylligare innehåll.

Skall PU II behållas och bli till avsedd nytta måste den få en mycket stor spridning och finnas även på polisvaktkontoren. Det kan inte vitsordas, att PU II allmänt behandlas som en hemlig handling. Årligen rekvideras ett inte obetydligt antal extra exemplar under uppgift, att förut erhållna exemplar förkommit. Sekretesskäl talar därför starkt för att PU II slopas.

För att komma till avsedd nytta måste PU II vara aktuell. Straffdomar m. m. bör publiceras dagligen. Härav orsakas en avsevärd kostnadsfördyring. Om utredningens förslag att ändra passkungörelsen och avskaffa strafflöshets- och laglydnadsintygen skulle genomföras, kommer antalet förfrågningar till det centrala registret sannolikt att minska med 40—50 procent. Därest man — med hänsyn till stigande kriminalitet och befolkningsökning — likväl utgår från en frågefrekvens av 1 000 per dygn, måste i allt fall frågemetoden ställa sig ekonomiskt fördelaktigare än publiceringsmetoden. Publiceringskostnaderna har i utredningens kalkyl upptagits med för lågt belopp.

Om det nuvarande systemet med publicering av tryckta meddelanden behålls, är det enligt utredningens mening nödvändigt att bestämma vilka myndigheter som skall erhålla PU II och vilka uppgifter som skall spridas på detta sätt.

Det är enligt utredningen angeläget, att kretsen av de myndigheter, som skall erhålla meddelandena, i möjligaste mån inskränks. Utredningen föreslår att meddelandena tillställs polismyndigheterna i riket, statspolisintendenten, föreståndare för statspolisavdelningar, statens utlänningskommision samt poliscentralerna i Danmark, Finland och Norge. Länsstyrelserna och åklagarmyndigheterna i städer, där polisväsendet är skilt från åklagarväsendet, behöver uppenbarligen upplysningar men inte egna exemplar av meddelandena, eftersom erforderliga registerundersökningar brukar verkställas genom polisens försorg. Försvarsstaben anses inte heller behöva PU II.

Utredningen framhåller, att behovet av registerupplysningar för brottsbekämpandet kan variera tid efter annan. Det bör därför finnas möjlighet att utöka eller inskränka uppgiftslämnandet efter behov. Utredningen finner det lämpligast, att det överlämnas åt Kungl. Maj:t att bestämma härom. Registeranteckningar om personer, vilka registrerats såsom skäligen misslänkta för brott, bör dock inte få medtas i tryckta meddelanden.

Uppgifter bör publiceras om dem som dömts till fängelse, erhållit villkorlig dom eller dömts till ungdomsfängelse eller till förvaring eller internering i säkerhetsanstalt. Publicering av bötesdomar finner utredningen inte nödvändig, möjligen med undantag för bötesdomar för tukt och sedlighet sårande handlingar. Kriminaltekniska anstalten bör få träffa avgörande från fall till fall om publicering av utländska domar. Publiceringen bör ytterligare omfatta lagöverträdare som straffriförklarats eller på grund av

psykisk abnormitet inte ställts under åtal, lösdrivare och utländska medborgare som inte har rätt att vistas i riket.

Publicering av samtliga registrerade uppgifter om intagningar i och utskrivningar från vissa anstalter skulle uppenbarligen bli mycket arbetskrävande. Enligt utredningens mening är intresset av denna publicering i första hand knutet till de grova brottslingarna och den bör därför främst avse dem. Publicering bör också ske i fråga om sådana lagöverträdare, som intas på mentalsjukhus eller sinnessjukavdelning vid fångvården.

Enligt utredningens mening behöver polisen härutöver, för den förebyggande verksamheten och särskilt socialpolisverksamheten, tillgång till uppgifter om villkorlig frigivning av dem som undergått fängelse samt om utskrivning på prov av dem som undergått ungdomsfängelse, förvaring eller internering. Uppgift om återintagning i anstalt av nyssnämnda personer bör också medtas, liksom intagning i och utskrivning från tvångsarbetsanstalt. I övrigt anser utredningen uppgifter om anstaltsvistelser inte behöva publiceras.

Yttrandena

Till utredningens uppfattning, att åtminstone i nuvarande läge PU II bör behållas, har anslutit sig *riksåklagarämbetet, socialstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings, Gotlands, Skaraborgs, Kopparbergs och Jämtlands län, poliskamrarna i Stockholm och Uppsala, föreningarna Sveriges landsfogdar, Sveriges landsfiskaler, Sveriges polismästare och Skaraborgs läns landsfiskaler, Skaraborgs läns polisför-
ening, statsåklagarna i Stockholm och Göteborg, landsfogdarna i Stockholms och Kopparbergs län, stadsfiskalen Tisell och landsfiskalen i Stora Kopparbergs distrikt. Jämväl en reservant i statens kriminaltekniska anstalt, polismästaren Lünig, delar utredningens uppfattning.*

Av nu nämnda remissorgan har endast *riksåklagarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings, Gotlands och Skaraborgs län, föreningen Sveriges polismästare samt landsfogden i Stockholms län* oreserverat och utan några jämförelser mellan de båda systemens för- och nackdelar uttalat sig för den av utredningen intagna ståndpunkten. Några av dem har dessutom understrukit vikten av att PU II behålls. Sålunda framhåller *länsstyrelsen i Jönköpings län* att PU II enligt vad erfarenheten visat ofta haft stor betydelse vid besvärliga identifieringsfrågor. Enligt *föreningen Sveriges polismästare och poliskammaren i Uppsala* skulle en indragning av PU II innebära att rådande arbetsbetingelser för polisen försämrades.

I övrigt har de remissorgan, som anslutit sig till utredningens uppfattning, tagit ställning först efter särskilda överväganden. Några har därvid förklarat sig dela utredningens principiella betänkligheter mot att behålla PU II. Sålunda yttrar *socialstyrelsen* att de skäl, som kan anföras för att

upprätthålla en sträng sekretess beträffande det allmänna kriminalregistret, även kan åberopas i fråga om ett centralt polisregister. Eftersom risken av att låta de lokala polismyndigheterna ha tillgång till PU II inte kan vara större än risken att låta dem ha lokala kriminalregister, vilka inte torde kunna slopas, samt då ett avskaffande av PU II i nuvarande läge synes medföra vissa nackdelar för polisverksamheten, vill emellertid socialstyrelsen inte motsätta sig att publikationen behålls tills vidare. Styrelsen förutsätter härvid, att av utredningen föreslagna sekretessbestämmelser godtas och att efterlevnaden av dessa bestämmelser noga övervakas. Även *länsstyrelsen i Kopparbergs län* understryker att starka skäl, främst avseende sekretessen, talar mot att publikationen behålls. Principiella betänkligheter anmäls jämväl av *föreningen Sveriges landsfogdar*.

För flertalet av dem som biträtt utredningens förslag har det varit avgörande, om några fördelar är förenade med frågesystemet och om det för närvarande är praktiskt möjligt att genomföra en ändring. *Länsstyrelsen i Jämtlands län, poliskammaren i Stockholm, föreningarna Sveriges landsfiskaler och Skaraborgs läns landsfiskaler, Skaraborgs läns polisförening, statsåklagaren i Göteborg och landsfiskalen i Stora Kopparbergs distrikt* är inte övertygade om att ett frågesystem skulle medföra några praktiska fördelar framför nuvarande ordning. Härvid framhålls bland annat, att det kan vara av vikt för polismyndigheterna att omedelbart få uppgifter om en person, som kanske sitter anhållen såsom misstänkt för brott, att publiceringsmetoden innebär ett lättillgängligt medel att få uppgifter, att Polisunderrättelser kommer att få ökad betydelse om utredningens förslag om registrets innehåll genomförs, att polismyndigheterna genom de tryckta meddelandena hålls å jour med förändringarna inom brottslingsklientelet, att ett frågesystem måste medföra omgång och tidsutdräkt samt för närvarande, på grund av kommunikationsmedlens otillräcklighet, synes sakna möjlighet att fungera på ett acceptabelt sätt samt att det är osäkert om statens kriminaltekniska anstalt har eller kommer att få en sådan jourtjänst, att polismyndigheterna när som helst, t. ex. på fria lördagar, kan få önskade uppgifter per telefon.

Överståthållarämbetet samt *länsstyrelsen och landsfogden i Kopparbergs län* har funnit att frågesystemet är att föredra i och för sig. Endast bristen på de härför erforderliga resurserna har förmått dessa myndigheter att ansluta sig till utredningens ståndpunkt. Jämväl *statsåklagaren i Stockholm* och *stadsfiskalen Tisell* anser att frågan om att slopa PU II bör hållas aktuell vid en fortsatt rationalisering av den centrala registreringen.

Till överdirektören von Sydows avvikande mening har anslutit sig *hovrätten över Skåne och Blekinge, länsstyrelsen i Uppsala län, offentlighetskommittén, poliskammaren i Halmstad, föreningen Uppsala läns landsfiskaler, Hallands läns avdelning av föreningen Sveriges landsfiskaler, Sveriges advokatsamfund och landsfogden i Hallands län*. Även en reservant

i socialstyrelsen och stadsfiskalen Meijer finner de av von Sydow framförda synpunkterna övertygande. Statspolisintendenten anser i princip övervägande skäl tala för att den nuvarande spridningen av uppgifter genom PU II bör ersättas med ett frågeförfarande.

Vid sitt ställningstagande har ett par av dessa remissorgan kritiserat utredningens avvägning mellan de med nuvarande system förenade principiella olägenheterna samt de anlagda effektivitets- och kostnadssynpunkterna. Sveriges advokatsamfund anför sålunda härom.

Nyssnämnda principiella skäl avser den spridning av för den enskilde diffamerande upplysningar som publiceringen otvivelaktigt innebär. Det torde med aldrig så stränga sekretessregler vara ofrånkomligt att en stor risk föreligger att den enskildes rättmätiga krav på diskretion kan komma att eftersättas genom publiceringen. — — — Styrelsen kan ej biträda utredningens mening att olägenheterna med det nuvarande systemet torde vara mer principiella än praktiska. — — — Styrelsen anser att de principiella skäl som talar för ett slopande av publiceringen bör anses väga över effektivitets- och kostnadssynpunkterna.

Liknande uttalanden gör hovrätten över Skåne och Blekinge, som dessutom kommenterar utredningens kostnadsberäkningar och föreslår vissa anordningar för att öka frågesystemets effektivitet. Beträffande kostnaderna framhåller hovrätten bl. a., att kostnadsdifferensen under inga förhållanden synes kunna bli så stor, att den bör vara avgörande för valet av metod. Vad som i stället skulle kunna tala mot frågemetoden är enligt hovrätten, att de största städernas poliskårer har behov av att dygnet om kunna erhålla upplysningar från ett utförligt, riksomfattande brottsregister. I anledning härav tänker sig hovrätten att det centrala brottsregistret skulle kunna ha parallelexemplar i Göteborg, Malmö och eventuellt någon norrländsk stad. Hovrätten har inhämtat, att polismyndigheten i Malmö med begagnande av PU II för register, som i fråga om lätthanterlighet är väsentligt överlägsna PU. Om de största städernas registraturer utbyggdes, skulle de möjligen kunna fungera såsom räjongcentraler.

Flertalet övriga remissmyndigheter, som förordat frågesystemet, anser detta mer effektivt än publiceringssystemet. Hallands läns avdelning av föreningen Sveriges landsfiskaler framhåller, att man vid förfrågan får med alla registrerade domar m. m., medan man vid slagning i PU II, som är ganska tidsödande och ofta får överlätas till orutinerad personal, lätt kan förbise vissa domar. Jämväl föreningen Uppsala läns landsfiskaler hyser den uppfattningen, att fullständiga upplysningar bör kunna erhållas snabbare vid direktförfrågan hos centralregistret. Föreningen framhåller därjämte, att en kontrollslagning i PU II för närvarande inte torde vara fullt tillförlitlig på grund av eftersläpning — om fyra till fem månader — i fråga om uppgiftslämnande, registrering och publicering. Uttalande i samma riktning gör poliskammaren i Halmstad, som betonar, att man vid direkt hänvändelse till registret kan få de allra senaste och därmed ofta

de för ändamålet viktigaste uppgifterna om den person, som avses med förfrågningsen. Man är för närvarande trots tillgången till PU II i många fall nödsakad att göra förfrågningar hos statens kriminaltekniska anstalt.

En särskild lösning av förevarande problem föreslår *statens kriminaltekniska anstalt*, som med instämmande av *statspolisintendenten* förordar, att publiceringen i PU II försöksvis begränsas till att omfatta vissa närmare angivna uppgifter. Anstalten erinrar till en början om att redigering och publicering av de från polis- och åklagarmyndigheterna frivilligt insända domarna är mycket svår att hinna med och att sedan oktober 1960 inga domar publicerats. Då antalet domar alltjämt synes vara i stigande, torde, om de skall publiceras, inom en nära framtid krävas betydligt större resurser beträffande både personal och tryckeri än vad som nu står till förfogande. Rörande den antydda begränsningen anför anstalten.

En lösning av publiceringsfrågan, som synes överensstämma med andan i kungl. cirkuläret år 1877, vore måhända att inskränka publiceringen till att omfatta personer »kända såsom vådliga för den allmänna säkerheten» och »övriga förhållanden, om vilka kunskap synes böra spridas bland rikets polismyndigheter», det vill med andra ord säga rörliga vaneförbrytare, deras signalement, brottspecialitet, modus operandi, vanor, domar och dylikt. Ett sådant förfarande synes också överensstämma med vad som enligt utredningen (s. 170, sista stycket, i betänkandet) förekommer i andra länder. Dessa meddelanden i Polisunderrättelser II skulle fullständigast medelst fotografier tryckta på separata bilagor på sådant sätt, att polismyndigheterna, som ha behov därav, kunde klippa ned bildbilagorna och sortera in bilderna i album, allt efter brottskategori och ålder eller på annat sätt. Härigenom skulle polismyndigheterna få tillgång till värdefulla bildalbum som vid behov kunde visas för målsägare och vittnen för identifiering av misstänkta. Genom en sådan publicering i Polisunderrättelser II skulle säkerligen förfrågningarna hos registret minska avsevärt samtidigt som spaningsarbetet i landet kunde göras effektivare. Självfallet skulle uppgifter och fotografier i mån av behov kompletteras och förnyas. Förfarandet skulle säkerligen också medföra att mindre kritik riktades mot publicerandet, enär uppgifter skulle intagas endast om verkliga, mer eller mindre »obotliga» brottslingar. Anstaltens styrelse föreslår, att publiceringen i Polisunderrättelser II försöksvis begränsas till att omfatta vad här ovan angivits.

En ledamot av kriminaltekniska anstaltens styrelse, *polismästaren Lüning*, har emellertid, såsom förut anförts, anmält avvikande mening. Lüning tillstyrker utredningens förslag. Han anser att den mera fullständiga publicering, som utredningens förslag innebär, skapar större effektivitet i polisarbetet i det att polismännen på fältet snabbt kan genom radio- eller telefonkontakt med lokalt register, där uppgifterna ur Polisunderrättelser förutsätts vara tillgängliga, få relativt uttömmande besked om misstänkta personers kriminella eller asociala förflutna.

Utredningens uttalande, att kretsen av de myndigheter som skall erhålla PU II i möjligaste mån bör inskränkas, har vunnit

länsstyrelsens i Gotlands län och poliskammarens i Uppsala uttryckliga gillande.

Statsåklagaren i Göteborg ansluter sig till utredningens uppfattning, att åklagarmyndigheterna i städer, där polisväsendet är skilt från åklagarväsendet, inte behöver egna exemplar av PU II. I motsats härtill hävdar *föreningen Sveriges landsfiskaler*, att åklagarna bör erhålla egna exemplar av publikationen. Eftersom åklagarna i sin verksamhet i betydande omfattning kommer att ta del av uppgifterna i PU II, är utredningens ståndpunkt ägnad att försvåra åklagarverksamheten.

Länsstyrelsen i Hallands län anser, att utredningen inte anfört bärande skäl för att länsstyrelse inte skall erhålla publikationen. Om denna behålls, bör den alltså tillställas länsstyrelserna.

Utredningens förslag om de uppgifter som skall publiceras i PU II har mött erinran endast från *föreningen Sveriges landsfiskaler*, som anser att publiceringen skall omfatta även domar avseende överlämnande för samhällsvård, åtalseftergifter och beslut enligt barnavårdslagen eller ungdomsfängelselagen om underlåtande av åtal av lämplighetsskäl. En sådan publicering skulle innebära en värdefull hjälp i kampen mot ungdomsbrottsligheten.

Departementschefen

Utredningen om polisregistreringen var föranledd av en hemställan av 1948 års riksdag om översyn av gällande bestämmelser angående registrering av brott och förseelser. Vid denna tid var tidningen Polisunderrättelser ännu inte uppdelad på två skilda serier. Tidningen utkom i en upplaga av omkring 4 000 exemplar. Uppdelningen på två serier genomfördes 1957, efter det att PU-sakkunniga framlagt sitt förslag. Det huvudsakliga syftet med uppdelningen var att begränsa spridningen av uppgifter om straffdomar och anstaltsutskrivningar m. m. Numera utkommer PU I — som innehåller efterlysningar — i en medelupplaga av 2 500 exemplar och PU II — som innehåller meddelanden om straffdomar m. m. — i en medelupplaga av 600 exemplar. Såvitt gäller den omfattning i vilken sistnämnda slag av meddelanden sprids är sålunda utgångsläget för en bedömning av frågan om lämpligheten av att behålla PU II nu inte detsamma som då frågan väcktes. Med hänsyn till den avsevärda minskningen av antalet polisdistrikt i den nya statliga polisorganisationen är det inte heller uteslutet att ytterligare reducera upplagan.

Av betydelse för den nyssnämnda bedömningen är ett förslag av utredningen om att de lokala polismyndigheterna inte längre skall utfärda laglydnads- och strafflöshetsintyg. I min följande framställning kommer jag att i princip biträda detta förslag. Genomförs det, kommer den väsentligaste invändningen mot PU II att bortfalla. Genom den specialreglering av

polisregistren i sekretesslagen som jag ämnar föreslå kommer vidare publikationens karaktär av hemlig handling att klargöras.

Kostnadsskillnaden mellan publiceringsmetoden och frågesystemet är relativt obetydlig. Om de används jämsides kan möjligen den sammanlagda kostnaden bli större än om endast ett förfaringssätt tillämpas. Kostnaderna synes dock inte under några förhållanden kunna bli så stora att de bör tillerkännas någon avgörande betydelse för det ställningstagande som nu är i fråga.

Fördelarna med publiceringsmetoden ligger främst i att de lokala polismyndigheterna fortlöpande hålls underrättade om brott och brottslingar. Metoden ger polismyndigheterna möjlighet att följa brottslingsklienteletts förändringar, att erhålla upplysningar om händelser som kan visa sig ha betydelse för bl. a. den brottsförebyggande verksamheten i det egna distriktet samt att få spaningsuppslag som kanske annars inte skulle komma fram.

Genom frågesystemet tillhandahålls polismyndigheterna fullständigare upplysningar i det särskilda ärendet. Vidare kan telexmeddelanden utväxlas snabbt. I samband med polisväsendets förstatligande kommer åtminstone centralorten i varje polisdistrikt att få telexförbindelse med ett centralt polisregister och man torde kunna utgå från att jourtjänst ordnas där. Förfrågningar kan emellertid i stort sett avse endast till namnet kända eller på annat sätt identifierbara personer och kommer regelmässigt till stånd först då något inträffat inom polisdistriktet, t. ex. ett brottsfall. Jag anser därför att intetdera systemet helt kan ersätta det andra.

Med hänsyn till det anförda förordar jag, att både publiceringsmetoden och frågesystemet används vid meddelande av upplysningar från ett centralt polisregister. Beträffande publiceringen bör dock övervägas, om och i vad mån en ytterligare begränsning — med avseende på det publicerade materialets omfång eller mottagarnas antal eller bådadera — är möjlig. Hur långt en begränsning bör gå och hur den i detalj bör anordnas torde i viss mån vara beroende av brottslighetsutvecklingen. Jag föreslår därför, att möjligheten att mångfaldiga — genom tryck eller annorledes — och utsända sammanställningar av uppgifter, som är intagna i ett centralt polisregister, bevaras och att det överlämnas åt Kungl. Maj:t att utfärda närmare föreskrifter i ämnet.

Med utgångspunkt i att väsentligen blott sådana myndigheter, som är mera omedelbart verksamma för att förebygga brott eller efterspana brottslingar, behöver ha tillgång till uppgiftssammanställningarna, anser jag att kretsen av mottagare bör begränsas till polismyndigheterna i riket och utlänningskommissionen. Därjämte bör poliscentralerna i Danmark, Finland och Norge kunna få del av dem.

Kungl. Maj:t bör såsom utredningen föreslagit få bestämma vilka typer av brott och vilka brottslingskategorier som skall omfattas av publice-

ringen samt i vilka hänseenden uppgifter om dessa skall lämnas. Därvid bör riktpunkten vara, att uppgifter skall publiceras i huvudsak endast om den mer svårartade brottsligheten och om samhällsfarlig asocialitet. De lagöverträdare som främst kommer i fråga är personer, vilka gjort sig skyldiga till enstaka brott av mer svårartad beskaffenhet, och vanebrottslingar. Både domar om överlämnande till vård enligt barnavårdslagen och beslut att icke tala å brott kan således bli publicerade, vid vanebrottslighet även vissa bötesdomar. Uppgifter om utlännningar bör också få publiceras. Uppgifterna bör avse såväl domar som anstaltsvistelser, utskrivningar och andra förhållanden av intresse för brottsbekämpandet. Endast personer som övertygats om brott bör få omnämnas i meddelandena, aldrig misstänkta personer. Det må framhållas, att polismyndigheterna även i samband med efterlysningförfarandet kan få upplysningar av betydelse för brottsbekämpandet.

Vandelsintyg och annat uppgiftslämnande

Utredningen

Laglydnads- och strafflöshetsintyg

Angående bruket av laglydnads- och strafflöshetsintyg vid anställning s p r ö v n i n g uttalar utredningen att det får anses principiellt oriktigt, att register som upplagts för brottsbekämpandets eller straffrättskipningens behov används för ändamål för vilka de inte är avsedda. Det nuvarande fria uppgiftslämnandet genom sådana intyg är emellertid också av andra skäl betänkligt. Utvecklingen kan befaras gå i den riktningen, att på allt fler yrkesområden inom såväl allmän som enskild tjänst företeende av officiellt s. k. rent intyg kommer att utgöra villkor för anställning. En sådan utveckling synes i viss mån innebära en återgång till det förr anlitade men sedermera avskaffade systemet med frejdebetyg. Svårigheter att utan rent intyg vinna arbetsanställning finns redan nu inom vissa yrkesområden. Beredandet av arbetsmöjligheter är ett viktigt led i strävandena att återanpassa dömda personer till normalt samhällsliv. Samhället nedlägger betydande arbete och kostnader på resocialisering av lagöverträdare. En fara ligger också däri att personer, som inte kan förete rent intyg, kan komma att helt utestängas från anställning. Man synes svårigen kunna förvänta att arbetsgivarna, i varje fall i tider då tillgången på arbetskraft är god, skall engagera sig i ett bedömande av frågan om en straffad person återgått till ett laglydigt liv och sålunda återanpassats. Avsaknaden av rent intyg kan sålunda befaras komma att avgöra anställningsfrågan utan att hänsyn tas till sökandens aktuella förhållanden. En särskild olägenhet är att intygen kan missbrukas. Den enskilde är nu oförhindrad använda för honom utfärdat intyg för annat ändamål än det för vilket det är avsett.

Utredningen anser därför att både principiella och humanitära skäl samt resocialiseringssynpunkter starkt talar för att uppgiftslämnandet för anställningsändamål begränsas till fall, där ett klart berättigat behov av registerupplysningar föreligger.

De som söker anställning vid krigsmakten enligt rekryteringskungörelsen är i allmänhet i åldern 17—21 år. I regel finns goda möjligheter att genom noggrann granskning av betyg från skolor och arbetsanställningar samt genom förfrågningar hos lärare och arbetsgivare följa deras sysselsättning och bedöma deras uppförande och allmännaandel. En sådan granskning synes under alla omständigheter behöblig. Också de sökande måste självfallet lämna uppgifter om sina förhållanden. Granskningsförfarandet kan bli tidsödande och kräver uppenbarligen tillgång till personer lämpade för uppgiften. En prövning bör emellertid enligt utredningens mening kunna ske utan tillgång till laglydnadsintyg.

Tjänsten inom fångvården ställer särskilda krav på redbarhet och pålitlighet hos befattningshavarna. För närvarande fordras strafflöshetsintyg mycket sällan. Däremot har tidigare PU II — som dock numera inte distribueras till fångvårdsanstalterna — i viss utsträckning använts som hjälpkälla. Enligt utredningens mening föreligger alltså inom fångvården ett berättigat intresse att erhålla officiella vandelsuppgifter om anställningssökande. Detta intresse bör dock tillgodoses på annat sätt än genom strafflöshetsintyg.

Sökande till brevbartjänst inom postverket är i allmänhet i åldern 15—24 år. För de yngre av dem bör enligt utredningens mening anställningsprövningen i regel kunna ske på det sätt som föreslagits för krigsmakten. När det gäller de äldre av dessa sökande samt tillfällig arbetskraft blir prövningen svårare om man inte har tillgång till officiella vandelsupplysningar. Utredningen har funnit att man svårligen kan avskära postverket från möjligheten att erhålla sådana upplysningar beträffande vissa kategorier av arbetssökande. Behovet bör emellertid inte tillgodoses genom strafflöshetsintyg.

Vid statens järnvägar används numera i regel inte strafflöshetsintyg. Detta synes inte ha vållat olägenheter. Utredningen är benägen anse, att anställningsprövningen kan äga rum utan tillgång till officiella vandelsupplysningar.

I fråga om spårvägsföretag erinrar utredningen om att det hittills inte ansetts påkallat att från trafiksäkerhetssynpunkt företa särskild kontroll genom myndighets försorg av personer, som skall sysselsättas i trafiktjänst vid spårvägar och järnvägar. Certifikat eller annan behörighetshandling utfärdad av myndighet förekommer inte. Så länge så är förhållandet, synes det inte finnas anledning att avfordra anställningssökande strafflöshetsintyg. Enligt utredningens mening bör sålunda spårvägsföretagen ha möjlighet att företa anställningsprövning utan tillgång till officiell vandelsupplysning.

Vissa befattningshavare i enskild tjänst — t. ex. vaktmän i auktoriserade vaktföretag, stadsbud och droskförare — får enligt föreskrifter i lag eller författning eller med stöd därav meddelade bestämmelser inte anställas, förrän de godkänts eller antagits av myndighet. Utredningen framhåller, att för myndighetens prövning — fråga är här i regel om polismyndighet — inte behövs strafflöshetsintyg, eftersom myndigheten kan direkt använda de polisiära registren. Syftet med att arbetsgivarna fordrar strafflöshetsintyg av de sökande har uppgivits vara, att arbetsgivaren skall kunna göra en förhandsprövning och till antagning föreslå endast de mest lämpliga sökandena. Prövningen på arbetsgivarplanet synes emellertid kunna ske tillfredsställande med ledning av betyg och referensupplysningar.

Vad beträffar befattningar i enskild tjänst, där myndighetsprövning av nyssnämnd art inte finns föreskriven, är det enligt utredningens uppfattning ogörligt att rättvist avgöra, vilka företag som kan ha ett större intresse än andra att i sin tjänst få pålitliga arbetstagare. Utredningen har som nämnt intagit en restriktiv ståndpunkt när den bedömt behovet av officiella vandelsupplysningar för allmän tjänst. För de fall, där vandelsintyg avkrävs sökande till anställningar i enskild tjänst, har utredningen funnit, att åberopade skäl härför inte kan anses bärande. Enligt utredningens mening bör erforderlig prövning av sökandenas pålitlighet kunna ske genom anställningsintervju, betygsgranskning och referenskontroll.

Utredningen finner således att tillgång till officiell vandelsupplysning behövs endast vid anställningsprövning i fångvården och postverket samt att dessa upplysningar inte bör lämnas i form av laglydnads- eller strafflöshetsintyg. Det har därför blivit nödvändigt att undersöka hur officiella vandelsupplysningar skall tillhandahållas vid anställningsprövning.

Utdrag från lokala polisregister kan i huvudsak upplysa endast om den kriminalitet som är känd för registermyndigheten. För att polismyndigheten skall kunna besvara frågan om en person varit straffad för brott är den därför nödsakad verkställa undersökningar i kriminaltekniska anstaltens register och i lokala polisregister på orter, där vederbörande haft sitt hemvist eller eljest vistats. Om uppgiftslämnandet skall ske genom den lokala polismyndighetens försorg, är det för att åstadkomma likformighet och rättvisa nödvändigt att föreskrifter utfärdas om vilka källor som polismyndigheten skall använda och hur långt tillbaka i tiden undersökningen skall göras och vilka lagöverträdelser som skall redovisas. Såvitt utredningen kan bedöma kommer ett uppgiftslämnande från lokala register att medföra en inte obetydlig administrativ apparat och en viss arbetsökning för polismyndigheterna, särskilt i betraktande av att uppgiftslämnaren måste dels använda centrala register och dels i den stora mängden av anteckningar av olika slag gallra bort sådana som inte skall redovisas. I dagens läge är det även angeläget att polismyndigheterna i möjligaste

mån befrias från uppgifter, vilka inte är att hänföra till egentligt polisarbete.

Ett centralt polisregisters innehåll kommer inte att begränsas till uppgifter om brottspåföljder. Även uppgifter om misstanke om brott, åtgärder enligt lösdriverilagstiftningen m. m. kommer att ingå i registret. Vidare kan uppgiftslämnandet till detta register allt efter brottsspaningens behov tänkas komma att tid efter annan begränsas. En användning av registret i samband med anställningsprövning kan därför medföra praktiska olägenheter. Utredningen anser alltså inte heller det centrala registret lämpligt att användas för ifrågavarande ändamål.

Om straffregistret — numera allmänna kriminalregistret — erinrar utredningen, att i detta endast införs påföljder av allvarligare art. Utredningen förordar att all registrering av bötesstraff i registret skall upphöra. I syfte att få till stånd ett slags rehabiliteringssystem föreslår utredningen vidare att, sedan viss tid förflutit, en del anteckningar i registret inte skall tas med i utdrag till enskild. Man erhåller då, om straffregistret används som upplysningskälla, en naturlig beskärning av uppgifterna till att omfatta allvarligare brottslighet. Det kan visserligen från principiella synpunkter sägas vara föga tilltalande, att det för straffrättskipningens behov upplagda allmänna straffregistret ställs till förfogande för ifrågavarande ändamål. Att använda straffregistret är emellertid en praktisk lösning, och användningen kommer med de inskränkningar utredningen föreslagit att bli ytterligt begränsad.

Utredningen föreslår alltså att allmänna straffregistret skall användas i de fall då officiella kriminalitetsupplysningar behövs för anställningsprövning. Bedömningen av frågan om sådant behov föreligger bör ankomma på Kungl. Maj:t efter framställning från arbetsgivare. Kungl. Maj:t kan då bemyndiga registermyndigheten att utlämna registerutdrag i den omfattning som anges i bemyndigandet. Detta bör inte innefatta rätt för anställningsorganet att rekvirera utdrag utan den enskildes samtycke eller medverkan. Utdrag bör få rekvireras endast av den anställningssökande själv.

Utredningen har som förut nämnts funnit behov av registerupplysningar föreligga endast för vissa befattningar i allmän tjänst. Även om, enligt utredningens bedömning, motsvarande behov nu inte finns vid prövning av sökande till enskild tjänst, kan ändrade förhållanden inträda. Särskilt i orostider kan vissa slag av enskild tjänst få sådan betydelse att inhämtande av vandelsupplysningar är motiverat från allmän synpunkt. Kungl. Maj:ts rätt att medge utnyttjande av straffregistret för anställningsprövning bör därför omfatta både allmän och enskild tjänst.

Utredningen upptar härefter spørsmålet om strafflöshetsintygens användning för andra ändamål än anställningsprövning. Nu används de bl. a. då någon vill få viss behörighet

eller utöva viss verksamhet, t. ex. i fråga om mästarbrev, auktorisation inom radiobranschen och köpmansbrev. Intygsgivningen i nämnda fall stöder sig inte på föreskrift i lag eller författning. Enligt utredningen finns här inte något berättigat behov av officiella kriminalitetsupplysningar.

Däremot anser utredningen att ett visst behov av officiella vandelsuppgifter för användning i utlandet alltid kommer att föreligga. I utlandet har man i allmänhet sört för ifrågavarande behov genom officiella intyg. Enligt utredningen bör de berättigade behoven av kriminalitetsuppgifter i dessa fall tillgodoses genom straffregisterutdrag. Utdrag bör till sitt innehåll begränsas på samma sätt som föreslagits beträffande utdrag till enskild vid anställningsprövning.

Nuvarande intygsgivning för enskilds personliga angelägenheter — för erhållande av förtjänsttecken m. m. — är mycket begränsad. Utredningen anser, att berättigat behov av bevis om oförvitlig vandelpuppenbarligen kan uppkomma för den enskilde i särskilda situationer. Enligt utredningens mening är det lämpligast att i sådana fall meddela utdrag av straffregistret. Utdrag bör utlämnas till enskild, då denne styrkt, att hans rätt är beroende av upplysning ur registret, och Kungl. Maj:t givit tillstånd därtill. Utdraget torde inte alltid behöva vara fullständigt. I vissa fall fordras kanske endast upplysning, huruvida sökanden varit dömd för visst slag av brott eller huruvida han undergått frihetsstraff. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att i varje särskilt fall avgöra, om fullständigt eller på visst sätt begränsat utdrag skall meddelas.

Lämplighetsintyg

Utredningen erinrar, att lämplighetsintyg används då i lag eller författning eller med stöd därav meddelade bestämmelser såsom villkor för utövande av viss verksamhet eller för erhållande av viss behörighet eller rättighet föreskrivits, att sökanden befunnits uppfylla vissa lämplighetskrav. Utredningen anser att officiella vandelsupplysningar behövs i alla dessa fall och har övervägt hur detta behov lämpligast bör tillgodoses.

Att använda det centrala polisregistret eller allmänna straffregistret är uteslutet redan av den anledningen att de uppgifter man vill inhämta avser även andra förhållanden än kriminalitetsupplysningar. Då uppgifter om dessa andra förhållanden — sociala belastningar o. d. — finns endast i de lokala polisregistren, måste dessa användas som upplysningskälla. Man har därvid att välja mellan att behålla systemet med lämplighetsintyg utfärdade av polismyndigheterna och att övergå till ett förfarande med remiss av vandelsfrågan från tillståndsorganet till polismyndigheterna. Utredningen anser det angeläget att utlämnandet av polisiära vandelsintyg till enskilda i möjligaste mån inskränks. Därest myndighet ålagts verkställa en lämplighets- eller vandelsprövning i tillstånds-, behörighets- eller

lämplighetsärende, synes den normala ordningen böra vara att myndigheten berättigas att remissvägen från polismyndigheten inhämta erforderliga upplysningar.

Om remissförfarande skulle användas i samtliga ärenden, där vandelsintyg nu utfärdas, skulle den polisiära intygsgivningen till enskilda helt upphöra. Utredningen har därför övervägt, om man genomgående kan övergå till remissförfarande. Utredningen framhåller därvid, att frågan om de intyg, som används vid ansökan om körkort och trafikort och om godkännande för körskoleverksamhet, prövats senast år 1958 i samband med vissa ändringar i vägtrafikförordningen. Intygsförfarandet är ingående reglerat. Av intyg skall tydligt framgå, för vilket ändamål det skall användas. Användning för andra ändamål behöver inte befaras. Såvitt utredningen kan bedöma är det inte möjligt att utan en fullständig omreglering av prövningsförfarandet i fråga om körkort och trafikort avskaffa intygsgivningen och övergå till remissförfarande. Några olägenheter av nuvarande system har inte framkommit. Däremot kan enligt utredningen övervägas att anlita remissvägen i ärende om godkännande för körskoleverksamhet. Denna intygsgivning är emellertid av ringa omfattning, och praktiska skäl synes tala för att den nuvarande ordningen behålls.

Den som hos luftfartsstyrelsen ämnar ansöka om certifikat för tjänstgöring på luftfartyg måste på grund av gällande föreskrifter ha tillgång till lämplighetsintyg. Ändamålet med intyget framgår av dess formulering. Obehörig användning av det behöver därför inte befaras. Med hänsyn härtill och då ett remissförfarande från luftfartsstyrelsen till polismyndighet i varje ärende framstår såsom opraktiskt, föreslår utredningen att intygen behålls.

I ärende om tillstånd till utskänkning av rusdrycker avfordrar nya systemaktiebolaget sökande ett av polismyndighet utfärdat vandelsintyg. Utredningen finner att ett remissförfarande i och för sig skulle kunna ersätta detta. Främst av praktiska skäl synes dock intygsgivningen, vilken är av ringa omfattning, böra behållas.

De intyg om vandel och trovärdighet m. m., vilka skall föreligga i ärenden om tillstånd till vapenfri militär tjänst, har inte närmare reglerats. Intygen formuleras olika av skilda polismyndigheter, och vandelsutredningarna sker här inte heller på enhetligt sätt. Om intygsgivningen behålls, synes det erforderligt att reglera den. Emellertid har utredningen den uppfattningen, att remissförfarande är att föredra. Därigenom förhindras att intyg kan användas för ej avsedda ändamål. Likaledes upphör den föga tilltalande ordningen att sökanden erhåller intyg från polisen om andra personers trovärdighet.

Remissförfarande anses vidare lämpligen böra ersätta intygsgivningen i samband med ansökningar om tillstånd att utöva eller förestå

hotell- eller pensionatrörelse, att utöva gårdfarihandel och att anordna realisation.

Utredningens förslag innebär förbud mot all annan intygsgivning av polismyndigheterna än den som grundas på lag eller författning. För att inte remissmetoden skall utnyttjas av myndigheter, vilka vid genomförande av förslaget utestängs från möjligheten att avfordra enskilda personer intyg, fordras enligt utredningen att också remissrätten begränsas. Generell sådan rätt bör dock tillkomma länsstyrelse, polismyndighet, statspolisintendenten och statens utlänningskommission.. Frågan i vilka slag av ärenden dessa myndigheter skall äga använda remissmetoden anser utredningen inte behöva regleras. Andra myndigheter bör inte erhålla remissrätt i andra fall än då remissförfarande föreskrivs i lag eller författning.

Det kan emellertid inte uteslutas att enskilda eller myndigheter, som genom de föreslagna bestämmelserna utestängs från möjlighet att erhålla intyg eller utlåtande, i särskilda fall kan vara starkt beroende av tillgång till sådant. Utredningen föreslår, att uppgifter i dylika fall skall kunna utlämnas efter tillstånd av Kungl. Maj:t.

Annat uppgiftslämnande

Uppgiftslämnande från centralt polisregister enligt frågesystemet och från lokalt polisregister i annan form än genom vandelsupplysningar och remissutlåtanden sker genom dels utdrag ur registren och dels upplysningar muntligen eller via telex om registrens innehåll. Generell rätt att få upplysningar ur register på dessa sätt bör enligt utredningen tillkomma endast justitiekanslern, riksdagens ombudsmän, länsstyrelse, allmän åklagare, polismyndighet, statspolisintendenten, föreståndare för statspolisavdelning och statens utlänningskommission. Någon prövning om i det särskilda fallet den önskade upplysningen behövs bör inte förekomma. Utredningen förutsätter att de nämnda myndigheterna begär uppgifter endast när det är påkallat.

Utredningen ställer frågan, om socialvårdsorganen bör få tillgång till utdrag och upplysningar för vissa ändamål, men föreslår att i den mån berättigade behov av kriminalitetsupplysningar anses föreligga inom socialvården dessa behov tillgodoses genom utdrag av allmänna straffregistret.

Uppgifter från registren bör enligt förslaget undantagsvis få lämnas även i andra fall, både till myndigheter som inte är generellt upplysningsberättigade och till enskilda som för sin rätt är beroende av registerutdrag eller -upplysningar. Tillstånd bör i dessa fall lämnas av Kungl. Maj:t.

Vidare bör upplysningar, som erfordras för utredning i brottmål, få lämnas från det centrala polisregistret till polis- och åklagarmyndigheter i Danmark, Finland, Island och Norge. Även till polis- och åklagarmyndigheter i annan stat och till internationella kriminalpolisorganisationen synes

ett visst uppgiftslämnande böra tillåtas. Beträffande detta uppgiftslämnande bör enligt utredningens mening Kungl. Maj:t utfärda bestämmelser. Utredningen anmärker, att utländska myndigheters framställningar regelmässigt avser utdrag av straffregistret. Polisregistrets uppgiftslämnande till utländsk myndighet synes kunna begränsas till uppgifter för identifieringsändamål, uppgifter om internationella förbrytare och vad som i övrigt kan följa av Sveriges anslutning till internationella kriminalpolisorganisationen.

Yttrandena

Laglydnads- och strafflöshetsintyg

En i princip positiv ställning till utredningens förslag att laglydnads- och strafflöshetsintyg inte skall användas för anställningsprövning intar *hovrätten över Skåne och Blekinge, fångvårdsstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, länsstyrelserna i Stockholms, Gotlands, Hallands, Skaraborgs och Kopparbergs län, statens kriminaltekniska anstalt, offentlighetskommittén, poliskamrarna i Stockholm, Halmstad och Göteborg, föreningarna Sveriges polismästare och Sveriges landsfiskaler, Stockholms och Hallands länsavdelningar av sistnämnda förening, föreningarna Uppsala och Skaraborgs läns landsfiskaler, landsfogden i Stockholms län, landsfiskalen i Borlänge distrikt, stadsfiskalen Tisell samt barnavårdsnämnderna i Stockholm, Malmö och Halmstad.*

Härvid anför *hovrätten över Skåne och Blekinge*, att starka skyddsintressen talar för att de ofördelaktiga uppgifter om den enskilde, som kan finnas i polisens register, inte genom polisens medverkan bringas till presumtiva arbetsgivares eller andra enskilda personers kännedom. Det är svårt att dra en gräns mellan befattningar, där vandelsutredning är erforderlig, och de mindre ansvarsfyllda befattningar, där sådan utredning kan underlåtas. Skillnaden mellan offentlig och enskild tjänst har under senare år blivit allt mindre tydlig. Hovrätten understryker, att kriminell belastning blott utgör en bland de många faktorer, som konstituerar en arbetssökandes större eller mindre lämplighet. Metoderna för personlighetsbedömning har numera utvecklats därhän, att det måste betraktas som klart otillfredsställande att vid prövningen av arbetssökande tillmäta uppgifter om straff självständig betydelse.

Barnavårdsnämnden i Malmö anför bl. a., att den ofta uppmärksammat att strafflöshets- och laglydnadsintyg såsom villkor för anställning haft konsekvenser, som varit olyckliga såväl för den enskilde som från allmän synpunkt. Särskilt i fråga om unga personer, som dömts till böter eller villkorlig dom, har det framstått såsom orimligt, att brottet — även sedan den dömde under lång tid visat skötsamhet — fortsatt att belasta honom på

arbetsmarknaden. Vidare blir verkan av intygen olika allt efter polismyndigheternas praxis.

Polisväsendets organisationsnämnd finner angeläget, att bruket av ifrågasvarande intyg upphör, då därigenom polis- och åklagarmyndigheterna skulle beredas avsevärd lättnad i arbetsbördan.

Svenska socialvårdsförbundet ansluter sig till utredningens förslag men finner detta vara förenat med betydande, i betänkandet inte redovisade nackdelar. Sålunda kan ett företag vara starkt beroende av det sätt, på vilket arbetstagaren utför sina skyldigheter, och arbetsgivaren kan jämväl i förhållande till arbetstagarens kamrater ha ett stort ansvar. Inte mindre blir ansvaret, om i arbetstagarens uppgifter skall ingå vård eller utbildning, t. ex. då det gäller personal inom ungdomsorganisationer eller vid ungdomsanstalter. Det kan möjligen göras gällande, att man från denna synpunkt inte borde avskaffa möjligheten att från auktoritativt håll erhålla upplysning huruvida en arbetssökande på grund av kriminell belastning kan anses mindre lämplig för befattningen. Om möjlighet härtill försvinner, kan det måhända befaras, att behovet av upplysningar kommer att stimulera skapandet av privata upplysningsbyråer, vilkas uppgifter inte kan kontrolleras.

Kritik mot utredningen har i övrigt framförts främst av vissa polis- och åklagarmyndigheter. *Poliskammaren i Malmö, föreningen Sveriges stadsfiskaler, statsåklagarna i Stockholm, Göteborg och Malmö, stadsfiskalerna Asplund och Freijd samt stadsfiskalerna i Skövde och Östersund* finner utredningens skäl för att slopa laglydnads- och strafflöshetsintygen inte hållbara.

Föreningen Sveriges stadsfiskaler och stadsfiskalen Asplund anser utredningens skäl mer emotionella än sakliga. *Poliskammaren i Malmö, statsåklagaren i Stockholm, stadsfiskalen Freijd och stadsfiskalen i Skövde* påpekar — i likhet med *svenska socialvårdsförbundet* — att förbud mot officiella vandelsintyg kan stimulera den privata upplysningsverksamheten till skada framför allt för de arbetssökande.

Vad särskilt angår de principiella skälen — att det måste anses oriktigt att register, som upplagts för brottsbekämpandets eller straffrättskipningens behov, används för inte avsedda ändamål — framhåller *poliskammaren i Malmö, föreningen Sveriges stadsfiskaler, statsåklagaren i Stockholm och stadsfiskalen Asplund*, att utredningens förslag om användande av straffregisterutdrag inte kan undgå att drabbas av kritik från samma principiella synpunkt, desto mer som straffregistrets begränsning för rättsvårdande uppgifter är ännu mera påtaglig än de lokala polisregistrens.

Rörande resocialiserings- och humanitetsskälens invänds bl. a., att resocialiseringsproblemet bör angripas från andra utgångspunkter än som skett i betänkandet och att utredningen inte tillräckligt beaktat, att utlämnande av registerupplysningar vid sökande av anställning till en viss grad kan ha brottsförhindrande verkan. Sålunda yttrar *föreningen Sveriges stadsfiskaler*.

Om utredningen avsett att man lagstiftningsvägen skall hjälpa lagförda personer att få arbete genom att förhindra arbetsgivare att genom anskaffande av strafflöshetsintyg erhålla kännedom om anställningssökandes straffrättsliga antecedentia måste detta bestämt avvisas. Väl kan det tänkas att en dömd förskingrare därigenom kan råka i svårigheter att få en kassörsbefattning, att en tjuv förhindras att försörja sig som vaktman i ett varuhus, att en homosexuell vägras tillträde till ungdomsvården, en våldsvverkare till exempelvis mentalsjukvården, men det vore utmanande att förvägra arbetsgivaren möjligheten att med öppna ögon ta den risk det innebär att ge sitt förtroende åt en person, som dock bevisligen icke varit i stånd att bära sådant eller eljest ådagalagt olämplighet. — — — När sådana uppgifter erfordras avgöres bäst av arbetsgivaren, som har ansvaret för placeringen av arbetskraften och även, vilket icke är utan betydelse, för det eventuella misslyckandet vid anställandet av personal. — — — Kännedomen om sambandet mellan resocialisering och intygsgivning är begränsad. Föreningen hyser emellertid den uppfattningen, att resocialiseringsproblemet måste angripas på annat sätt än genom mörkläggning. Det är angeläget att den allmänna opinionen påverkas så att ett begånget brott inte diskvalificerar i orimlig omfattning. Hjälpåtgärder åt dem som varit föremål för lagföring måste vidtas i önskvärd utsträckning. Ingenting torde emellertid i så hög grad skada de lagfördas sak som bakslag för arbetsgivare, vilka förlitat sig på erhållna uppgifter om en anställd. Ett undertryckande av upplysningskällorna minskar otvivelaktigt förståelsen för strävandena att bidra till de lagfördas resocialisering. Öppenhet parad med förståelse synes vara den bästa lösningen för såväl arbetsgivare som lagförda av här berörda problem.

Liknande synpunkter framförs av *statsåklagaren i Stockholm* och *stadsfiskalen Asplund*. *Poliskammaren i Malmö* framhåller, att redan för närvarande ett inte ringa antal återfall i brott torde kunna skyllas på att kriminellt belastade personer tas i anspråk för uppenbart olämpliga uppdrag. *Poliskammaren* uttalar även, att vad som må tolkas såsom humanitet mot den anställningssökande i det givna fallet kan innebära en större eller mindre grad av brist på hänsyn mot andra parten, som må företräda egna intressen eller därjämte ansvara för andras. Synpunkter, som till en del sammanfaller med de av *poliskammaren* anförda, återfinns också i yttrandena från *stadsfiskalerna i Skövde* och *Östersund*.

Utredningens uppfattning av i vilka fall berättigat behov av vandelsupplysningar föreligger har kritiserats av en del remissinstanser, bland dem även sådana som inte haft något att erinra mot utredningens principiella inställning. Sålunda har *riksåklagarämbetet*, *hovrätten för Nedre Norrland*, *överståthållarämbetet*, *länsstyrelsen i Jämtlands län*, *poliskammaren i Malmö*, *statsåklagarna i Stockholm* och *Göteborg* samt *stadsfiskalen i Skövde* givit uttryck för uppfattningen, att utredningen intagit en allt för restriktiv ståndpunkt.

Riksåklagarämbetet anför härom.

I vilken utsträckning vandelsupplysningar skola lämnas till myndigheter och enskilda, måste i viss mån bli beroende på en avvägning mellan brotts-

preventionens krav och intresset av att icke lägga hinder i vägen för en resocialisering av den som begått brott. Utredningen anser, att dylika upplysningar skola lämnas endast i mycket begränsad utsträckning. Ämbetet vill ifrågasätta, om icke utredningens ståndpunkt i denna del innebär, att man alltför litet beaktar preventionssynpunkten. Det måste sålunda, för att taga ett exempel, uppenbarligen vara av största vikt att förhindra, att en sedlighetsförbrytare anställs som befattningshavare vid en ungdomsvårdsskola eller liknande inrättning. Utredningen synes icke ha tänkt sig, att vandelsintyg skulle få förekomma ens i samband med besättandet av dylika befattningar.

Riksåklagarämbetet finner dock, med hänsyn till att den närmare regleringen på området enligt utredningens förslag ankommer på Kungl. Maj:t, ingen anledning att motsätta sig förslaget.

En liknande ståndpunkt intar *länsstyrelsen i Jämtlands län*, som uttryckligen framhåller, att Kungl. Maj:t måste få större möjlighet att lämna tillstånd för myndigheter och enskilda att erhålla intyg än utredningen förutsett. Länsstyrelsen erinrar därvid om de särskilda krav, som måste ställas exempelvis på vissa anställningar vid krigsmakten, fångvården och kommunikationsverken samt även på vissa anställningar i enskild tjänst.

Enligt *statsåklagaren i Stockholm* måste i åtskilliga andra fall än de av utredningen angivna intresset av att förhindra, att opålitliga personer sysslar med verksamheter som är särskilt viktiga från samhällets synpunkt, vara så påtagligt, att resocialiseringssträvandena måste stå tillbaka. Såsom exempel nämns vissa befattningar inom militär- och polisväsendet, säkerhetstjänstpersonal vid allmänna trafikföretag, t. ex. viss markpersonal vid civilflyget, samt personal vid enskilda företag, som utför arbete för statens räkning av ytterligt viktig och hemlig beskaffenhet. Även *överståthållarämbetet* fäster uppmärksamheten på den sistnämnda personalgruppen.

Statsåklagaren i Göteborg hävdar, att varje medborgare bör äga rätt att erhålla ett vandelsintyg om sig själv. Annan person eller myndighet bör däremot inte äga rekvirera intyg beträffande arbetssökande. Bestämmelser kan utfärdas om intygens innehåll och om uteslutande av uppgifter efter viss tid. Liknande synpunkter har *stadsfiskalen i Skövde*.

Beträffande de särskilda fall, i vilka intygsgivning nu förekommer, har utredningens förslag att slopa laglydnadsintygen vid krigsmakten tillstyrkts av *offentlighetskommittén*, som anser det särskilt olämpligt att volontäranställning vid krigsmakten för närvarande genom kravet på laglydnadsintyg är utesluten för ungdomar, som har en viss kriminell belastning men för vilka just denna tjänstgöring och utbildning kan vara särskilt lämplig. *Chefen för försvarsstaben* ställer sig däremot kritisk. Han framhåller bl. a., att av utredningen förordad intensiv anställningsprövning är tidsödande. Om emellertid tillräckliga resurser ställs till förfogande och andra anordningar vidtas, så att det blir möjligt att göra en ingående prövning i de enskilda fallen, vill chefen för försvarsstaben inte motsätta sig att för-

slaget genomförs. *Försvarsgrenscheferna* avstyrker förslaget. *Militärpsykologiska institutet* anser, att det med hänsyn till institutets arbete vore önskvärt, att förhandsupplysningar kunde erhållas om kriminell belastning, men finner frågan böra lösas på annat sätt än genom laglydnadsintyg. *Stadsfiskalen i Östersund* understryker laglydnadsintygets betydelse för möjligheten att i tid gallra ut ungdomar, som är olämpliga att utbildas till befäl.

Vad angår fångvården och postverket är *hovrätten över Skåne och Blekinge* samt *offentlighetskommittén* inte helt övertygade av vad utredningen anfört. *Hovrätten* yttrar, att nämnda båda grenar av offentlig förvaltning inte kan anses inta en sådan särställning, att det för dem finns anledning att behålla en på brottsregisterutdrag grundad anställningsprövning. Vad som fordras synes vara en noggrann bedömning vid antagningen av de sökandes personliga förutsättningar för tjänsteuppgifterna och en med fortsatt personbedömning förenad aspirantutbildning. *Offentlighetskommittén* betonar, att det inte är rimligt, att samhället begär av enskilda arbetsgivare att de skall biträda i resocialiseringsarbetet, medan stat och kommun uppställer rigorösa krav på straffrihet. Kommittén ifrågasätter, om vandelsupplysningar är motiverade i förevarande fall.

Av motsatt innebörd är den kritik, som *poliskammaren i Malmö* framför. Poliskammaren — som inte delar utredningens principiella inställning i fråga om vandelsintygen — säger sig inte kunna förstå, varför just anställning inom fångvården och postverket ansetts speciellt viktig. Särskilda krav måste ställas på befattningshavare inom ett stort antal andra allmänna verksamhetsområden. Det är här inte endast fråga om fall, där ärlighetskravet gör sig gällande. Än tyngre torde de anspråk väga, som måste ställas i fråga om verksamhet, som innebär anförtroende åt den anställde av omsorgen om andra människors liv och hälsa.

Generalpoststyrelsen uttalar, att postverkets behov av vandelsintyg omfattar sökande till alla anställningar i verket, där vederbörande kan ta befattning med postmedel eller postförsändelser.

Hovrätten för Nedre Norrland och *medicinalstyrelsen* berör i detta sammanhang förhållandena inom mentalsjukvården. Båda myndigheterna anser, att det behov av vandelsuppgifter, som utredningen funnit föreligga med avseende på sökande till fångvårdstjänst, med samma fog gör sig gällande vid tillsättande av tjänster inom mentalsjukvården. *Hovrätten* erinrar härvid om mentalsjukhus med kriminellt belastat klientel.

Till utredningens uppfattning, att anställningsprövning vid statens järnvägar och vid trafikföretag inom spårvägsföretag kan äga rum utan tillgång till officiella vandelsupplysningar, ansluter sig såväl *järnvägsstyrelsen* som *aktiebolaget Stockholms spårvägar*.

I motsats härlill menar *hovrätten för Nedre Norrland*, att behovet av vandelsupplysningar är minst lika stort vid sökande av tjänst vid statens järnvägar och spårvägsföretag som vid ansökan om körkort eller trafik-kort, för vilka fall utredningen föreslagit att gängse lämplighetsintyg behålls.

I samband med anställning i luftfartsverket behövs inte vandelupplysningar enligt *luftfartsstyrelsens* mening.

Vad angår anställning i enskild tjänst har *Stockholms frihamnsaktiebolag* och *stadsbudsforeningen i Stockholm* intet att erinra mot utredningens förslag. Bolaget framhåller, att det funnit att förfarandet med straffregisterutdrag närmast lätt till att ostraffade personer starkt reagerat mot metoden och att anställningen av dugligt folk därmed försvårats under tider av brist på arbetskraft. *Nya systemaktiebolaget* anser sig kunna acceptera, att strafflöshetsintyg ersätts med en av bolaget självt företagen noggrann anställningsundersökning.

Räddningskåren aktiebolag och *Svenska droskbilägareförbundet* framhåller däremot strafflöshetsintygens stora betydelse för anställningsprövningen. Bolaget redogör för sin verksamhet samt hemställer i anslutning härtill, att, därest strafflöshetsintygen skulle upphöra, bolaget meddelas rätt att inhämta polismyndighetens på orten godkännande av all utryckningspersonal. Förbundet anför, att dess medlemmar utan tillgång till strafflöshetsintyg kommer att få påtagliga svårigheter att avgöra, om en sökande kan anses lämplig att föreslås bli antagen som droskförare. Förbundet avstyrker därför utredningens förslag att avskaffa strafflöshetsintygen såvitt gäller anställningsprövning av droskförare.

Utredningens förslag, att de officiella vandelupplysningarna — i den mån de behövs — vid anställningsprövning skall tillhandahållas genom straffregisterutdrag tillstyrks av *fångvårdsstyrelsen*. Styrelsen uttalar bl. a., att ett till innehållet starkt begränsat straffregisterutdrag bör ge bästa möjliga garanti för enhetlighet och tillförlitlighet, och framhåller såsom synnerligen önskvärt, att den av utredningen förordade rehabiliteringen kommer till stånd. Jämväl *föreningen Sveriges häradshövdingar* finner den föreslagna lösningen ändamålsenlig och ägnad att medföra ökad garanti för enhetlighet och tillförlitlighet.

Generalpoststyrelsen, länsstyrelsen i Stockholms län, poliskammaren i Malmö, föreningarna Sveriges landsfogdar och Sveriges landsfiskaler, Stockholms läns avdelning av sistnämnda förening, statsåklagaren i Stockholm, landsfogdarna i Stockholms och Uppsala län samt landsfiskalen i Ströms distrikt är tveksamma om straffregisterutdragen under de i betänkandet angivna förutsättningarna kan bli av något egentligt värde för tilltänkta arbetsgivare. Utdragen måste i stället av allt att döma i praktiken mången gång bli närmast vilseledande.

En särskild fråga har berörts av *1956 års eftervårdsutredning*, som anser tveksamt, om straffregisterutdrag, som utfärdas på begäran av enskild, också bör få utlämnas till den enskilde. Med hänsyn till risken för obehörigt utnyttjande av utdragen kan övervägas, att de tillställs arbetsgivaren direkt.

I frågan om strafflöshetsintygens användning för andra ändamål än anställningsprövning är arbetsmarknadsstyrelsen ense med utredningen om att intygen på här avsedda områden kan slopas och i vissa fall ersättas med straffregisterutdrag.

Sveriges köpmannaförbund vill inte motsätta sig utredningens förslag.

Sveriges hantverks- och industriorganisation anför att, om utredningen anser starka skäl tala för att slopa strafflöshetsintyg som sådant, organisationen inte vill motsätta sig detta. Organisationen förutsätter dock, att lämplig myndighet får möjlighet att i annan form utfärda intyg, som styrker att sökande av mästarbrev gjort sig känd för god vandel.

Statsåklagaren i Göteborg hävdar, att enskild för tillvaratagande av intressen i utlandet i första hand bör söka vandelsintyg hos polischefen. Hos straffregistret bör intyg begäras endast om myndighet i det främmande landet fordrar detta.

Lämplighetsintyg

Utredningens förslag angående lämplighetsintygen tillstyrks helt eller lämnas utan erinran av arbetsmarknadsstyrelsen, länsstyrelsen i Gotlands län, föreningarna Sveriges polismästare och Sveriges stadsfiskaler, statsåklagaren i Göteborg, landsfogden i Uppsala län, stadsfiskalen Asplund och landsfiskalen i Borlänge distrikt.

I övrigt har det allmänna omdömet varit delat. Poliskammaren i Malmö har svårt att förstå, varför utredningen med sin allmänt restriktiva inställning till officiella vandelsupplysningar utan närmare diskussion godtagit, att de författningsbestämmelser, med stöd av vilka sådana upplysningar lämnas, skall äga fortsatt giltighet.

Hovrätten över Skåne och Blekinge uttrycker vissa betänkligheter mot ett utvidgat remissförfarande och anför.

Utredningen har för flera fall föreslagit, att vandelsintyg skall ersättas av remissutlåtanden av polismyndighet (s. 129). Det måste framhållas, att det ingalunda är givet att ett sådant förfarande innebär större hänsyn till den enskilde. I den mån remissutlåtandena, som väl avsikten är, får formen av icke motiverade av- eller tillstyrkanden, saknar den bedömde möjlighet att bemöta ett avstyrkande. Om metoden med remissutlåtanden användes, måste det övervägas huruvida och i så fall på vad sätt den sökande skall kunna få del av polismyndighetens skäl för ett avstyrkande. Över huvud taget synes metoden att remittera tillståndsansökningar av de mest skiftande slag till polismyndighet för yttrande angående sökandes lämplighet ha fått alltför stor utbredning.

Föreningen Uppsala läns landsfiskaler befarar att ett remissförfarande skulle fördröja ärendenas behandling och förordar därför nuvarande ordning med utfärdande av lämplighetsintyg.

En motsatt ståndpunkt intar länsstyrelsen i Stockholms län samt för-

eningarna Sveriges landsfiskaler och Skaraborgs läns landsfiskaler, vilka anser att lämplighetsintygen bör ersättas med remissförfarande i större utsträckning än utredningen föreslagit. *Föreningen Skaraborgs läns landsfiskaler* ger härvid uttryck för den längst gående uppfattningen, nämligen att det mest rationella vore att helt slopa intygsgivningen och ersätta den med remissförfarande. Frågan härom bör enligt föreningens mening beaktas vid en eventuell reformering av den lagstiftning, på grund varav lämplighetsintyg enligt utredningens förslag av praktiska skäl alltjämt skulle utfärdas.

Vad som i övrigt och från andra remissinstansers sida anförts redovisas i det följande särskilt för varje slag av ärende, varom här är fråga.

Utredningens förslag, att lämplighetsintygen skall behållas i ärenden angående körkort och trafik kort, tillstyrks av *svenska drogbilägareförbundet*. Beträffande körskoleverksamhet anser *länsstyrelsen i Stockholms län* och *föreningen Sveriges landsfiskaler* att remissförfarande är att föredra.

Med avseende på luftfartscertifikat påpekar *luftfartsstyrelsen* och *medicinalstyrelsen*, att av utredningen angivna bestämmelser numera upphävt och ersatts med bestämmelser utfärdade av luftfartsstyrelsen. Lämplighetsintygen bör behållas enligt luftfartsstyrelsen som anser att det vore opraktiskt att använda remissförfarande i varje särskilt fall, i synnerhet som antalet årligen utfärdade lämplighetsintyg numera är större än utredningen angivit och uppgår till omkring ettusen.

I motsats härtill anser *föreningen Sveriges landsfiskaler* och *länsstyrelsen i Stockholms län*, att remissförfarande är att föredra. Även *poliskammaren i Stockholm* ger — om ock med viss tvekan — uttryck för samma uppfattning. Poliskammaren anför, att det typiska lämplighetsintyget — avseende rätt att föra motorfordon — inte binder tillståndsmyndigheten. Om lämplighetsintyg skulle behållas i certifikatärendena, synes det påkallat — inte minst för att undvika särskilt besvär förfarande hos länsstyrelsen vid vägrat intyg — att sakfrågan kan upptas till prövning av luftfartsmyndigheten också då intyg vägrats. Luftfartsmyndigheten bör få del av polisens utredning.

Utredningens förslag, att lämplighetsintygen skall behållas i ärenden om rätt till utskänkning av rusdrycker, tillstyrks av *nya systemaktiebolaget*. *Poliskammaren i Stockholm* anför beträffande dessa ärenden samma synpunkter som i fråga om luftfartscertifikaten. Poliskammaren påpekar vidare, att den kännedom om personer, verksamma inom restaurangbranschen, som intendenten för utskänkingsärenden i allmänhet besitter, synes vara minst lika värdefull för lämplighetsbedömningen som uppgifter hos polismyndigheterna. Intendenten bör i sin egenhet av offentlig tjänsteman få del av polismyndighetens utredning.

Utredningens förslag, att intygsgivningen i ärenden om tillstånd till

vapenfrimilitärtjänst skall ersättas med remissförfarande, lämnas utan erinran av *chefen för försvarsstaben*.

Motsvarande förslag beträffande ärenden om tillstånd till gårdfarihandel och realisation godtas av *Västergötlands köpmannaförbund*. *Länsstyrelserna i Uppsala och Hallands län* har avvikande uppfattning i fråga om realisationsärendena. Sistnämnda länsstyrelse anför.

I stor utsträckning är det speciella firmor i de större städerna, som utövar denna verksamhet. Den sker ofta i form av turnéer efter en på förhand uppgjord plan och kan beröra en mångfald orter och ett flertal län. För sökanden bör det vara en fördel att kunna förete ett lämplighetsintyg, då remisstiden därigenom kan nedbringas. Jämväl polismyndigheten på sökandens hemort besparas på detta sätt åtskilligt arbete. Länsstyrelsen kan med anledning härav ej tillstyrka att lämplighetsintygen för nämnda ändamål slopas.

Annat uppgiftslämnande

Riksåklagarämbetet, statsåklagarna i Stockholm, Göteborg och Malmö samt stadsfiskalerna Freijd och Meijer anser, att jämväl de särskilda åklagarna sjöåklagare och tullåklagare bör ha rätt att få upplysning från registren.

Vissa remissmyndigheter vänder sig mot att polismyndighet angivits såsom upplysningsberättigad, eftersom det innebär att endast polischef och poliskommissarie får rätt till upplysningar. Enligt *statsåklagaren i Stockholm* bör en polisman i befälsställning alltid ha rätt att erhålla registerupplysningar, som fordras för viss av honom omhändertagd utredning. *Statsåklagaren i Göteborg* framhåller att, om vid förstatligande av polisväsendet polisdistrikten görs mycket stora med arbetsgrupper av olika omfattning utanför centralorten, det inte kan anses praktiskt, att arbetsgrupp skall vara nödsakad att vända sig till polischefen för att få en upplysning från det lokala registret i ett angränsande polisdistrikt. Utsträcks polis-mans rätt att erhålla del av sådant register, bör förmånen också gälla det centrala registret. *Hallands läns avdelning av föreningen Sveriges landsfiskaler* anser, att upplysningar bör få lämnas till varje polisman, som behöver upplysning i utredningsarbetet. *Skaraborgs läns polisförening* vill utsträcka rätten att erhålla upplysningar till all polispersonal, som sysslar med utrednings- eller spaningsarbete.

Hovrätten över Skåne och Blekinge anser att uppgift huruvida en person är eller varit misstänkt för brott bör utlämnas endast när uttrycklig framställning görs om att registerutdraget för spaningsändamål skall omfatta jämväl sådan uppgift.

Beträffande länsstyrelsens rätt att erhålla upplysning påpekar *hovrätten över Skåne och Blekinge*, att sådan rätt föreslagits tillkomma länsstyrelsen i dess egenskap av högsta polismyndighet i länet. För andra ändamål, exempelvis i socialvårdsärenden, bör enligt hovrättens mening länsstyrelse inte

äga upplysningsrätt, utan i sådant avseende bör gälla samma regler som för andra sociala organ.

Med avseende på socialvårdsorganens rätt till upplysningar anför *Stockholms stads barnavårdsnämnd* följande.

Uppenbart är också att det i många fall är av värde för en barnavårdsnämnd att snabbt kunna erhålla upplysningar ur lokalt polisregister. Av största vikt torde detta främst vara i sådana ofta ytterst svårbedömbara nyanmälda fall där krav kan ställas på omedelbart ingripande för att undvika fara. Även eljest kan det vara av betydelse för handläggningen av ett ärende inom barnavårdsnämnden att få upplysningar från lokalregister. En fråga av viss betydelse i detta sammanhang — som dock icke direkt berörs av utredningen — är huruvida polismyndighet vid ett genomförande av lagförslaget beträffande lokala polisregister skall anses förhindrad att överhuvud till barnavårdsnämnd meddela i sådant register inhämtad vändelsuppgift, t. ex. att meddela att en underhållsskyldig ej anträffbar barnafader, om vars förhållanden polisutredning begärts av nämnden, avtjänar frihetsstraff under viss tid. För barnavårdsnämnderna torde rätt att utnyttja lokalt polisregister — bl. a. med hänsyn till behovet av snabbhet — ha den största betydelsen. Det är dock klart att det i många fall skulle vara av värde att kunna erhålla upplysningar även ur det polisiära centralregistret. Detta gäller t. ex. — för närvarande ofta svåranskaffbara — uppgifter rörande personers aktuella adresser och anstaltsvistelser. Det må framhållas, att den negativa inställning i här berörda hänseenden som visats av utredningen svårligen torde kunna accepteras, då den innebär ökade svårigheter för barnavårdsnämnderna att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter. Inställningen rimmar tillika dåligt med önskemålen om ett nära samarbete mellan polis och barnavårdsorgan, eftersom häri måste inneslutas även ett tämligen långtgående ömsesidigt utbyte av informationer.

Vikten av att barnavårdsnämnderna bereds möjlighet att snabbt och utan särskild omgång — efter angivande av skäl — erhålla upplysningar ur polisregistren för utredningar enligt barnavårdslagen och föräldrabalken understryks också av *barnavårdsnämnden i Göteborg*, som anför.

Barnavårdsnämnden har dagligen behov av upplysningar från polismyndigheten. Det gäller skilda slag av ärenden (vårdnadsärenden och ärenden rörande umgängesrätt, ärenden rörande äktenskapsdispens, ärenden rörande fosterhem och adoptioner, ärenden rörande krav mot underhållsskyldiga, ärenden rörande ifrågasatt omhändertagande m. fl.). Barnavårdsnämnden bör ha möjlighet att snabbt få upplysningar bl. a. från polisregister, då i annat fall ett stort antal utredningar skulle bli ofullständiga och otillförlitliga. Den möjlighet till upplysningar från lokalt polisregister — — —, som enligt utredningens förslag skulle kunna beredas barnavårdsnämnden genom tillstånd av Kungl. Maj:t, torde bli alltför omständlig och tidsödande.

Barnavårdsnämndens utredningar, som är av mycket skiftande art, vilket för övrigt torde ha framgått av här ovan angivna exempel, inrymmer ofta förslag, som för den enskilda människan, barn som vuxen, innebär mycket allvarliga ingripanden. Det är självfallet då av utomordentlig betydelse att utredningarna bli så fullständiga att de i möjligaste mån *dels* avspeglar

bakgrunden till den enskildes iråkade situation, dels ock kan ligga till grund för ett beslut om lämpligaste åtgärd.

Även länsstyrelserna i Stockholms och Kopparbergs län, poliskammaren i Göteborg, föreningen Sveriges landsfiskaler, Skaraborgs läns polisförening och landsfiskalen i Borlänge distrikt finner det mindre lyckligt, om socialvårdsmyndigheterna inte i fortsättningen skulle medges rätt till upplysningar från de lokala polisregistren. Poliskammaren i Göteborg framhåller, att polisen i Göteborg i regel lämnat begärda uppgifter ur det lokala registret till barnvårdsnämnd och nykterhetsnämnd. En sådan ordning utgör enligt poliskammarens mening en inte oväsentlig förutsättning för ett fruktbringande samarbete i brottsförebyggande syfte med de sociala organen. Det är att märka, att det lokala polisregistret innehåller för socialvårdsorganen betydelsefulla uppgifter, som inte kan erhållas från ett centralt straffregister. Poliskammaren påpekar, att de sociala organen i likhet med polispersonalen är bundna av tystnadsplikt.

Slutligen anför nykterhetsnämnden i Halmstad, att det vid varje av en nykterhetsnämnd verkställd utredning rörande en svårt alkoholskadad, för vilken intagning på anstalt kan komma i fråga, är av synnerligen stor vikt, att en riktig bild erhålls av alkoholmissbrukarens levnadsförhållanden, dit givetvis även kriminaliteten hör. Det är därför av betydelse, att nykterhetsnämnd bereds möjlighet att få utdrag av polis- och straffregister.

Departementschefen

För närvarande utfärdas årligen cirka 55 000 laglydnads- och strafflöshetsintyg. Minst 15 000 av dem är avsedda att användas utomlands. Av återstoden torde de allra flesta begäras för anställningsprövning. Den kritik, som i olika sammanhang riktats mot intygsgivningen, har särskilt gällt anställningsintygen.

Utredningen har funnit att officiella vandelsuppgifter för anställningsprövning inte behövs i de flesta fall, där för närvarande laglydnads- eller strafflöshetsintyg förekommer, samt att eventuella behov kan tillgodoses med kriminalregisterutdrag i stället för sådana intyg. Det härpå grundade förslaget att slopa dessa intyg biträds av flertalet remissinstanser, men i många yttranden anses att utredningen varit för restriktiv i sin bedömning av behovet av vandelsupplysningar.

Kännedom om en anställningssökandes karaktär är ofta av stor vikt för bedömning av hans lämplighet. Också för den arbetssökande själv är det betydelsefullt att han inte får en placering som med hänsyn till hans karaktär innebär en alltför stark frestelse till brott. Upplysningar om tidigare kriminalitet kan vara av värde vid karaktärsbedömningen. Så torde emel-

lertid vara fallet endast om kriminaliteten — därest den inte är mycket allvarlig eller av speciell art — inte inskränker sig till en enstaka lagöverträdelse utan har framträtt på ett sätt, som manifesterar ett bestående karaktärsdrag. Lagöverträdelser kan även till sin art vara sådana, att de saknar intresse för arbetsanställningen. Erforderliga kriminalitetsupplysningar torde ofta kunna erhållas utan att officiella vandelsuppgifter behövs. Inom åtskilliga yrkesområden förekommer en rekryteringsgång, som möjliggör prövning under längre tid av anställdas lämplighet för mer ansvarskrävande befattningar. För den allmänna personlighetsbedömningen värdefulla bidrag erhålls genom testningar enligt moderna psykologiska metoder. Även vanliga anställningsintervjuer jämte referenskontroll kan ge goda upplysningar. Det torde vidare få anses, att officiella upplysningar om kriminalitet ochandel i övrigt endast mera sällan är tillräckliga som underlag för anställningsprövning och att behovet av sådana upplysningar är tämligen begränsat.

Många arbetsgivare är ovilliga att anställa arbetssökande, som gjort sig skyldiga till lagöverträdelse, även om med hänsyn till föreliggande omständigheter något hinder för anställandet rimligen inte borde finnas. Ett allmänt bruk av officiella kriminalitetsupplysningar kan därför försvåra dömdas återanpassning i samhällslivet.

Flera remissinstanser har anmärkt, att resocialiseringsproblemet bör angripas från andra utgångspunkter än som skett i betänkandet. Självfallet är det alldeles riktigt, att vad som härvid behövs är något mera än att ändra samhällsorganens intygsgivning. Emellertid är det anmärkta förhållandet inte något skäl för att i oförminskad omfattning behålla de officiella kriminalitetsintygen. Det väsentliga är, att man söker utrota den föreställningen att en överträdelse av de sociala samlevnadsregler, vilka funnits böra straffsanktioneras, är en belastning som gör individen mindre önskvärd i skilda sociala situationer. Intygsgivningen gör i många fall skada, och man torde dessutom få anse att en ohämmad officiell intygsgivning markerar föreställningen om kriminalitet som en bestående belastning för individen. Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t i cirkulär den 28 juni 1963 (nr 430) lämnat vissa föreskrifter angående anställning av straffade personer m. fl. inom statlig och statsunderstödd verksamhet. I cirkuläret understryks angelägenheten av att myndigheterna visar beredvillighet att medverka i arbetet på att till samhällslivet återföra personer, vilka på grund av brott avtjänat straff eller varit föremål för annan åtgärd från samhällets sida. Myndigheterna bör, då anställning söks av sådan person, liksom eljest fördomsfritt och sakligt pröva dennes meriter och lämplighet för anställningen. Den omständigheten att sökanden begått brottslig handling bör sålunda i och för sig inte utestänga honom från anställning med mindre brottet med hänsyn till de arbetsuppgifter, om vilka fråga är, prövas utgöra hinder härför.

De synpunkter jag här anfört kan anläggas också på behovet av strafflöshetsintyg för andra ändamål än anställningsprövning.

Jag har således i likhet med utredningen den uppfattningen, att officiella vandelsuppgifter för anställningsprövning och för vissa andra ändamål, som nu tillgodoses med strafflöshetsintyg, bör lämnas endast i begränsad utsträckning. Utredningens förslag innebär att sådana uppgifter i princip inte får utlämnas men att undantag från principen kan medges för vissa typer av befattningar och då enskild rätt kan vara beroende därav. I allt väsentligt kan jag biträda detta förslag. Emellertid har utredningen enligt min mening varit alltför restriktiv i fråga om behovet av officiella uppgifter för anställningsprövning. Minst lika viktigt som att tillse att en befattning inte tillsätts med någon som kan antas ämna utnyttja sin ställning till att begå förmögenhetsbrott är uppenbarligen att förebygga riskerna för att andra människor utsätts för fara till liv eller hälsa till följd av olämplig rekrytering i vissa yrken. Jag anser därför att även arbetsgivare inom vårdyrkena bör få tillgång till kriminalitetsupplysningar för sin prövning av anställningssökande. Samma synpunkt kan anläggas på vissa anställningar vid krigsmakten. Vidare bör kriminalitetsupplysningar tillhandahållas arbetsgivare som har att tillsätta befattningar där pålitlighet har särskild betydelse med hänsyn till rikets säkerhet. I övrigt torde man främst böra fästa avseende vid om någon för sin rätt är beroende av att få officiella uppgifter om sin vandel.

De ändamål, för vilka uppgifter sålunda bör få lämnas, kan emellertid växla, varvid inte endast svenska förhållanden utan även — när det gäller rättighetsförvärv m. m. utomlands — främmande myndigheters krav kan böra beaktas. I överensstämmelse med utredningen, vars förslag härutinnan inte föranlett invändningar från remissinstanserna, förordar jag därför, att Kungl. Maj:t bestämmer för vilka slags anställningar arbetsgivare — offentliga och enskilda — skall kunna få kriminalitetsupplysningar för anställningsprövning och i vilka andra fall sådana upplysningar bör få meddelas. När så är möjligt bör uppgifterna begränsas med hänsyn till det avsedda syftet med dem.

Vad härefter angår frågan hur officiella vandelsupplysningar skall tillhandahållas i nu berörda fall vill jag erinra om att möjlighet numera finns att anlita det allmänna kriminalregistret för ändamålet. I 8 och 9 §§ kriminalregisterlagen är nämligen reglerat hur utdrag av registret får lämnas till myndigheter och enskilda. Vid kriminalregisterlagens tillkomst uttalades emellertid (prop. 1963: 39 s. 19), att utredningens förslag om att vandelsutredning skulle kunna förebringas genom utdrag av det allmänna kriminalregistret i stället för genom intyg av polismyndighet hade sådant samband med frågan om polisverksamhetens organisation och polisregistrens utformning, att förslaget inte kunde upptas till slutlig behandling i det sammanhang som då förelåg. Den nyss

ställda frågan kan och bör därför nu upptas till förutsättningslös prövning.

På i huvudsak de skäl som utredningen anfört anser jag, att de lokala polisregistren inte bör läggas till grund för upplysningar om kriminalitet för de ändamål som behandlas här.

Innehållet i ett utdrag av allmänna kriminalregistret blir begränsat till följd av de från och med den 1 januari 1965 gällande reglerna om innehållet i detta register: bötesdomar och beslut att icke tala å brott m. m. antecknas inte. De remissinstanser som inte velat biträda utredningens förslag har anmärkt att sådana registerutdrag blir av begränsat värde eller t. o. m. vilseledande.

Enligt min mening är en utförligare redovisning av brottslighet motiverad i de speciella fall då enligt vad jag nyss föreslagit Kungl. Maj:t medger att upplysningar lämnas ut. Detta gäller främst anställningsförhållanden, vid vilka brottsförebyggandet framstår som särskilt betydelsefullt och där även mindre allvarliga lagöverträdelser kan vara varningstecken som bör beaktas. Jag har förut uttalat att arbetsgivare inom vårdräkna bör kunna få tillgång till kriminalitetsupplysningar för sin prövning av anställningssökande. I ett centralt polisregister antecknas vissa bötesdomar — bl. a. om sedlighets- och våldsbrott — vilka i detta sammanhang är av betydelse. Även andra anteckningar i ett centralt polisregister, t. ex. om beslut att icke tala å brott, kan vara värdefulla. Det bör uppmärksammas att — såsom ävenledes framhållits i några remissyttranden — det mera är brottet än samhällets reaktion som intresserar i dessa ärenden.

Jag anser därför att det centrala polisregistret — med vissa begränsningar som jag behandlar i det följande — bör kunna ligga till grund för den önskvärda utförligare redovisningen.

Sammanfattningsvis innebär alltså mina förslag, att de nuvarande laglydnads- och strafflöshetsintygen i princip avskaffas, att som hittills kriminalitetsupplysningar kan lämnas genom utdrag av det allmänna kriminalregistret samt att Kungl. Maj:t förordnar om i vilka fall utdrag av eller upplysning om innehållet i centralt polisregister får utlämnas.

Den myndighet som utfärdar intyg eller utlåtanden angående lämplighet hos den som ansöker om viss behörighet eller rättighet eller tillstånd till viss verksamhet måste ha kännedom om både kriminella och sociala belastningar. Också andra förhållanden kan böra beaktas. Det allmänna kriminalregistret kan därför inte användas för utredningen. Inte heller uppgifterna i ett centralt polisregister är tillräckliga. Jag anser på grund härav att de lokala polisregistren bör begagnas i första hand. När det behövs bör de lokala polismyndigheterna kunna vända sig till ett centralt register. De bör själva få bedöma när så skall ske.

I valet mellan lämplighetsintyg och remissförfarande i nu berörda ären-

den synes man inte kunna ge generellt företräde för vare sig det ena eller det andra alternativet. Intygsgivning kan ibland spara tid. Den är särskilt praktisk i fall när ansökningar skall göras hos flera myndigheter efter varandra, då sökanden vid alla tillfällena kan begagna sig av samma intyg. När — såsom skett exempelvis beträffande intygsgivningen vid ansökan om körkort och trafikort samt luftfartscertifikat — intygsförfarandet ingående reglerats och olägenhet inte försports vid den praktiska tillämpningen, synes anledning inte föreligga att nu göra någon ändring. Vid remiss får sökanden själv inte något dokument i sin hand och kan därför inte utnyttja vandelsutredningen för främmande ändamål. Härigenom förebygger man att arbetsgivare på en omväg skaffar sig upplysningar om anställningssökande ur officiella källor.

Med nu angivna utgångspunkter finner jag mig i huvudsak kunna godta utredningens förslag. Dock torde den nuvarande intygsgivningen i ärenden om tillstånd till realisation och gårdfarihandel kunna behållas i avbidan på den nya näringslagstiftning, varom förslag kommer att föreläggas 1965 års riksdag. Så som jag bedömer frågan bör alltså lämplighetsintyg alltjämt utfärdas av lokal polismyndighet i ärenden angående körkort och trafikort, körskoleverksamhet, luftfartscertifikat, utskänkning av rusdrycker, realisation och gårdfarihandel, medan intygsgivningen bör ersättas med remissförfarande i ärenden om vapenfri värnpliktstjänst samt hotell- och pensionatrörelse. Vid eventuell översyn av de skilda specialförfattningarna bör dock frågan om behovet av vandelsutredning genom polisen och om sättet härför prövas på nytt.

För att inte ett förbud att avfordra de enskilda vandelsintyg skall bli verkningslöst är det, som utredningen påpekat, nödvändigt att också bestämma vilka myndigheter som skall ha rätt att få uppgifter ur polisregistren. Såvitt avser de lokala registren är det här fråga om vad utredningen benämnt remissrätten. Jag anser att dennas omfattning bör bedömas i samband med annat uppgiftslämnande från polisregistren. Det är därvid inte tillräckligt att avgöra den av utredningen behandlade frågan om i vilka fall generell rekvisitionsrätt bör föreligga och i vilka fall Kungl. Maj:ts tillstånd bör fordras för att någon skall få uppgifter från registren. Eftersom registrens innehåll och avskiljandet av registeruppgifter inte avses bli reglerade, måste i detta sammanhang också bedömas hur den enskildes rättsskyddsintresse kan tillgodoses genom förbud för registermyndigheterna att lämna uppgifter av viss art.

Den mest vidsträckta rätten att få uppgifter ur polisregistren — genom utdrag, annat skriftligt meddelande, muntlig uppgift, telefon eller telex — bör självfallet tillkomma i första hand myndigheter som har att sörja för allmän ordning och säkerhet och för brottsbekämpande och brottsspaning. Sålunda bör de olika myndigheterna inom polisväsendet kunna meddela varandra uppgifter. Nämda syfte har också uppgiftslämnandet till utländs-

6 — Bihang till riksdagens protokoll 1965. 1 saml. Nr 18

ka polis- och åklagarmyndigheter och internationella kriminalpolisorganisationen. Denna samlar uppgifter om brottslingar och lämnar i sin tur vid förfrågan upplysningar till varje ansluten stat. Emellertid begärs och lämnas uppgifter i stor utsträckning direkt mellan de anslutna staterna. Härigenom kan ärendena handläggas snabbare än om uppgifterna skulle gå genom organisationen. Jag anser därför att uppgifter bör få lämnas inte bara till polis- och åklagarmyndigheterna i de övriga nordiska länderna utan även till sådana myndigheter i stat vilken är ansluten till internationella kriminalpolisorganisationen samt till organisationen själv. För uppgiftslämnande till polis- och åklagarmyndigheter i andra stater bör däremot fordras Kungl. Maj:ts tillstånd. Även de allmänna åklagarna bör ha vidsträckt rätt att få uppgifter från registren. Statens utlänningskommission behöver kriminalitetsupplysningar för utlänningsklienteletets del. Justitiekanslern och riksdagens ombudsmän har rätt att utan prövning få utdrag av det allmänna kriminalregistret. Motsvarande rätt bör tillerkännas dem i fråga om polisregistren.

Till de nu nämnda myndigheterna bör självfallet få lämnas uppgifter om att någon är misstänkt för sådana brott, beträffande vilka hittills misstanke skolat registreras. Sådan uppgift kan ha stor betydelse för brottsspaning. Uppgift om misstanke som står kvar även efter det att åklagare på grund av bevisningens otillräcklighet beslutat att inte väcka åtal eller att nedlägga åtal bör av samma skäl få lämnas dessa myndigheter. Detsamma gäller efter beslut att icke tala å brott. Åklagaren är i dessa fall oförhindrad att sedermera, före utgången av preskriptionstid, väcka åtal. Principiella skäl kan inte sägas tala mot att uppgift om misstanke får lämnas ut, eftersom domstolsprövning inte ägt rum. Större tveksamhet kan råda om uppgift bör få lämnas angående åtalad gärning för vilken någon frikänts genom laga-kraftvunnet domstolsavgörande. Det kan nämligen inte uteslutas att anteckning om skäligen misstanke för gärningen står kvar i polisregister även efter sådan dom. Kännedom härom kan ha avgörande betydelse för inriktning av spaning och utredning i anledning av ett förövat brott. En polischef kan inte heller rimligen förbjudas att ur lokalt polisregister lämna allmän åklagare, som leder förundersökning om det nya brottet, uppgift om misstanke för gärning för vilken den misstänkte frikänts. Inte heller bör det förhindras att sådan uppgift lämnas inom polisväsendet som helhet och till andra allmänna åklagare. Får uppgiften lämnas blott till nu nämnda myndigheter, samt till justitiekanslern och riksdagens ombudsmän, kan inte med fog göras gällande att den enskildes rättssäkerhet träds för när.

I övrigt anser jag att några inskränkningar inte bör stadgas i rätten för de hittills nämnda myndigheterna att få upplysningar. Både de lokala polismyndigheterna och länsstyrelserna har arbetsuppgifter på en mångfald områden, bl. a. socialvårdens, och behöver registerupplysningar i skilda sammanhang. Självfallet bör dock upplysning begäras blott när verkligt behov

därav föreligger. I framställningen till registermyndigheten bör anges vilka upplysningar som önskas.

Beträffande övriga statliga myndigheter samt enskilda personer innebär utredningens förslag att uppgifter får lämnas efter tillstånd av Kungl. Maj:t. Jag biträder förslaget härutinnan.

Enligt kriminalregisterlagen kan socialvårdsorganen få uppgifter ur allmänna kriminalregistret om Kungl. Maj:t lämnat tillstånd därtill. Utredningen anser detta tillfyllest. Socialvårdsorganens behov av uppgifter ur polisens register har emellertid kraftigt betonats av barnavårdsnämnderna i Stockholm och Göteborg och deras ståndpunkt delas av flera remissinstanser.

De beslut som fattas eller de förslag som ges — angående omhändertagande av unga, vårdnaden om barn, utseende av fosterhem, bedömning av eventuella adoptanter m. m. — är ofta av genomgripande betydelse för den enskilde. Liksom vid utredningar i anledning av begäran om lämplighetsintyg är de upplysningar, vilka krävs för barnavårdsorganens verksamhet, till stor del sådana som inte antecknas i ett centralt polisregister och än mindre i det allmänna kriminalregistret men som däremot kan vara att finna i lokala polisregister. Ofta behövs snabba besked. På grund av dessa förhållanden bör de lokala polismyndigheterna och de hos dem upplagda registren kunna anlitas av barnavårdsorganen i de olika orterna. Härtill kommer, att enligt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser — vilka syftar till att förbättra möjligheterna att komma till rätta med asocialiteten hos ungdom — socialvårdsorgan och polismyndigheter skall samarbeta med varandra. En inte oväsentlig förutsättning för ett fruktbarande samarbete är, att långtgående informationer kan utbytas mellan de samarbetande organen. För närvarande torde sådant utbyte ske i tämligen stor omfattning.

Vad jag nu anfört har i det väsentliga motsvarande tillämpning på de nykterhetsvårdande organen och deras samarbete med polisen.

Jag anser följaktligen, att de socialvårdande organen bör beredas möjlighet att erhålla upplysningar från de polisiära registren. Denna möjlighet bör emellertid inte vara generell utan grundas på tillstånd av Kungl. Maj:t. Tillståndsgivningen bör så långt möjligt inte avse särskilda fall utan innefatta en mer allmän reglering gällande vissa grupper av ärenden.

I de fall, då sålunda Kungl. Maj:ts tillstånd fordras för rätt att erhålla registeruppgift, bör självfallet också gälla den förut nämnda inskränkningen att uppgift angående åtalad gärning inte skall lämnas ut eller beaktas när den registrerade frikänts.

Med hänsyn till den registrerades rättsskydd bör emellertid i dessa fall övervägas ytterligare inskränkningar. Till enskilda personer bör enligt min mening inte i något fall få lämnas uppgift om misstanke för brott, således inte ens innan domstolsprövning ägt rum. Däremot kan sådana myndigheter, som enligt det förut anförda måste ha Kungl. Maj:ts tillstånd att

få uppgifter, behöva kännedom om ifrågavarande misstankar för brott. En möjlighet härtill bör därför lämnas öppen. Vid Kungl. Maj:ts tillståndsgivning kan inskränkning göras i detta hänseende.

Enligt kriminalregisterlagen skall i registerutdrag till myndighet inte medtas anteckningar som är mer än tio år gamla. I utdrag till enskild rörande honom själv medtas i vissa fall endast anteckningar beträffande de fem senaste åren. Vid fastställande av dessa tider har man tagit hänsyn både till kriminalregistrets huvudfunktion att göra det möjligt för åklagare och domstolar att tillämpa vissa straffrättsliga regler och till att kriminalregistret kan läggas till grund för officiella vandelsintyg.

Jag anser att den enskildes intresse av att inte alltför gamla registeranteckningar beaktas bör tillgodoses. För upplysningar till enskilda bör därför sättas en tidsgräns. Jag förordar att anteckningar som är äldre än tio år inte medtas i eller läggs till grund för upplysningar ur polisregistren i nu avsedda fall. De myndigheter, som måste ha Kungl. Maj:ts tillstånd för att få registeruppgifter, kan ibland behöva kännedom om äldre anteckningar. Då Kungl. Maj:t meddelar sådan myndighet tillstånd att få registerutdrag, bör emellertid i regel den begränsningen göras att tioårsregeln skall gälla.

Vid intygsgivning och remissutlåtanden bör däremot de i det föregående angivna begränsningarna i fråga om arten av uppgifter och anteckningar gälla inte bara enskilda utan även de myndigheter, som endast efter Kungl. Maj:ts tillstånd kan få registeruppgifter.

Frågan vilken befattningshavare inom en myndighet som äger begära registerupplysning är en intern organisationsfråga. Såvitt gäller polismyndigheten tillkommer befogenheten den som enligt gällande föreskrifter har att handlägga ärende, för vars avgörande registerupplysningen behövs. Motsvarande befogenhet tillkommer inom polismyndigheterna liksom inom andra myndigheter den som har till uppgift att biträda den beslutande med ärendes beredning eller i vilkens tjänsteäliggande det ingår att utreda fråga för vars bedömning upplysningen erfordras.

VIII. Specialmotivering

I enlighet med det anförda har på grundval av utredningens förslag, såvitt det nu är under behandling, inom inrikesdepartementet upprättats förslag till

- 1) lag om uppgifter från polisregister m. m.;
- 2) lag angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkning i rätten att utbekomma allmänna handlingar;
- 3) förordning om ändrad lydelse av § 9 förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s. 1) angående utvidgad näringsfrihet; samt

4) förordning om ändrad lydelse av 40 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521).

Departementsförslagen torde få fogas som *Bilaga B* till detta protokoll. Innan jag övergår till att behandla de särskilda bestämmelserna i mina förslag, vill jag något uppehålla mig vid förhållandet mellan sekretesslagen och den föreslagna lagen om uppgifter från polisregister m. m.

Enligt tryckfrihetsförordningen är polisregistren sådana allmänna handlingar, till vilka varje svensk medborgare i princip har fri tillgång. För inskränkning i denna rätt fordras enligt tryckfrihetsförordningen särskild lagstiftning. Inskränkningarna återfinns i 1937 års lag om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar (sekretesslagen).

Polisregistren regleras inte, såsom exempelvis allmänna kriminalregistret och kontrollstyrelsens straffregister, särskilt i sekretesslagen. Sekretessfrågor som har samband med polisregistren har därför fått lösas med stöd av 10 och 14 §§ sekretesslagen, vilka paragrafer gäller för bl. a. polishandlingar i allmänhet. Dessa bestämmelser anger undantag från den i tryckfrihetsförordningen upptagna regeln att hos myndigheter förda diariéer, journaler, register och andra sådana förteckningar är allmänna handlingar, till vilka envar i princip äger tillgång.

Utredningen framhåller att dess förslag till reglering av uppgiftslämnandet från polisregistren inte omfattar sekretessen för registren, dvs. för de uppgifter och anteckningar som tillhör registren. Utredningen anser det nödvändigt att förbjuda även själva registrens tillhandahållande och föreslår att detta förbud kommer till uttryck genom en bestämmelse i 11 § sekretesslagen om att uppgifter och anteckningar som tillhör polisregister inte får utlämnas i annat fall eller annan ordning än som sägs i lagstiftningen om sådana register.

Offentlighetskommittén har i sitt remissyttrande anmärkt att upplysning ur polisregister i form av utdrag principiellt är att anse som upprättande av ny handling. Då utredningens förslag innebär att sekretesslagen i frågor om polisregister endast skulle hänvisa till polisregisterlagen, har man enligt kommittén därför inte löst problemet i vad mån utlämnandet av handlingar från polisregister skall vara förbjudet.

Jag vill erinra om att sekretesslagen endast reglerar det fallet att någon önskar få läsa eller skriva av en viss handling hos myndigheten eller önskar få en avskrift av handlingen. En förutsättning för medgivande härtill är att den som begär handlingen kan lämna de uppgifter som behövs för att handlingen skall kunna identifieras. Om däremot någon hos en myndighet begär upplysning om allt som finns i myndighetens akter rörande en viss person, anses myndigheten inte utan vidare skyldig att gå igenom sitt arkiv för att finna akterna om den personen. Har myndigheten ett register med hänvisningar till akter och är registret offentlig handling, kan sökanden med ledning av det identifiera akterna. Består registret av blad eller kort med

anteckningar om brott m. m., föreligger ingen saklig skillnad mellan avskrift av handling i registret och registerutdrag. Av det anförda följer att för registret som sådant måste gälla samma sekretessbestämmelser som för uppgiftslämnandet. Jag har tidigare nämnt att en i bokstavsordning efter namn anordnad aktsamling med polismyndighetens primärmaterial måste anses som ett register när det gäller den enskildes intresse av att uppgiftslämnandet begränsas. Detta bör leda till att sekretesslagen skall tillämpas, om någon begär viss akt eller viss handling i en akt, men förevarande lag om någon begär att få del av uppgifter som beträffande viss namngiven person finns hos myndigheten. Jag anser att utredningens förslag, om det utformas på samma sätt som beträffande kriminalregisterlagen skett i 11 § sekretesslagen, medför att sekretessen för de handlingar som utgör polisregister blir reglerad på samma sätt som uppgiftslämnandet. Det innebär att polisregistersekretessen helt behandlas i förevarande lag.

Förslaget till lag om uppgifter från polisregister m. m.

Med polisregister avses i lagen det centrala polisregistret som förs hos rikspolisstyrelsen och de specialregister som enligt vad jag tidigare anført bör hänföras dit samt sådana register som förs i polisdistrikten. Lagen omfattar inte bara utlämnande av utdrag eller upplysning från polisregister utan också intyg och utlåtanden om personer. Intyg och utlåtanden lämnas av lokala polismyndigheter, och de använder därvid regelmässigt polisregistren. Lagens bestämmelser om utfärdande av intyg eller utlåtande är emellertid tillämpliga även om i sådana fall inte register utan exempelvis personlig kännedom läggs till grund för omdöme om någons vandel.

1 §.

Paragrafen innehåller en definition av de polisregister på vilka lagen är tillämplig. Härom hänvisas till den allmänna motiveringen.

2 och 3 §§.

I dessa paragrafer behandlas uppgiftslämnande till svenska myndigheter och till enskilda. Utländska myndigheters rätt att få uppgifter regleras i 4 och 5 §§.

Av den allmänna motiveringen framgår att de uppgifter, som utlämnas, i princip är av två skilda typer. Den ena innebär att besked lämnas om innehållet i ett register. Detta sker vanligen genom registerutdrag beträffande den person det gäller. Det kan emellertid också ske genom upplysning muntligen, t. ex. per telefon, eller via telex. Denna typ av uppgifter kan lämnas från både det centrala och de lokala registren. Härom handlar 2 §. Den andra typen av uppgifter, som regleras i 3 §, avser omdömen om personer. Det är här fråga om intyg eller utlåtanden om någons vandel,

redbarhet eller lämplighet för viss verksamhet eller om liknande omständighet. Sådana intyg och utlåtanden kan självfallet inte utfärdas från ett centralt register utan endast av polischefen i orten. Och sådan myndighet kan utfärda dem även utan att de anses lämnade ur myndighetens register. 3 § anger uttömmande de fall då polischef äger utfärda intyg eller utlåtanden som avses där.

Punkterna 1 i de båda paragraferna anger de myndigheter som har rätt att få uppgifter utan tillstånd av Kungl. Maj:t. Polischef äger sålunda få utdrag av det centrala registret och av andra distrikts lokala polisregister både för brottsspanningsändamål och för den utredning som kan fordras i ärende om intyg eller utlåtande enligt 3 §. Länsstyrelse har rätt att få samma utdrag och därjämte utlåtande, som avses i 3 §, exempelvis i socialvårds- och körkortsärenden. De i punkt 1 nämnda myndigheterna behöver inte ange det ändamål för vilket uppgift önskas. Inte heller tillämpas reglerna i 7 §. Beträffande vissa av dessa myndigheter, nämligen statens utlänningskommision och länsstyrelse, gäller däremot begränsningarna i 6 §.

2 § punkt 2 avser de i den allmänna motiveringen angivna fall då Kungl. Maj:t beviljar annan myndighet rätt att få registerutdrag för anställningsprövning och liknande ändamål. För dessa ändamål är det i allmänhet inte meningen att Kungl. Maj:t skall medge rätt till utdrag av lokala polisregister. Även socialvårdsärenden avses i denna punkt. Till myndighet räknas här kommunala socialvårdsorgan. Av formuleringen framgår att Kungl. Maj:t i sitt tillstånd för en myndighet att få registeruppgifter kan föreskriva begränsningar med hänsyn till dessas art. De i 7 § för uppgifter till enskilda föreskrivna begränsningarna kan exempelvis göras tillämpliga.

3 § punkt 2 innebär att annan myndighet än de i 2 § punkt 1 angivna inte har rätt att från polischef få remissutlåtande eller intyg om där angivna förhållanden i andra fall än då polismyndigheten enligt lag eller författning är skyldig att lämna uppgifter. Med lag och författning avses lagstiftning som tillkommit genom beslut av riksdagen eller Kungl. Maj:t, däremot inte föreskrifter som utfärdats av verk och andra statliga eller kommunala organ. Lagen eller författningen måste uttryckligen ange att någon form av vandelsutredning av polismyndighet skall komma till användning vid den andra myndighetens prövning. Det är således inte tillräckligt att lämplighet i en författning angivits som förutsättning för att tillstånd, behörighet eller rättighet skall beviljas. I de flesta fall torde utlåtanden av polismyndighet om någonsandel vara föranledda av remiss från länsstyrelse, varför punkt 2 blott sällan blir tillämplig. Skillnaden har betydelse på grund av bestämmelserna i 7 § om vilka uppgifter som får lämnas.

2 § punkt 3 avser exempelvis utdrag för anställningsprövning hos arbetsgivare som inte är myndigheter och för rättighetsförvärv utomlands. Stadsgandet bör tillämpas endast om utdrag av det allmänna kriminalregistret av någon anledning inte är tillräckligt för det ifrågavarande ändamålet.

3 § punkt 3 åsyftar sådana lämplighetsintyg som enligt den allmänna motiveringen inte skall ersättas med remissförfarande utan alltjämt utfärdas till den enskilde sökanden, nämligen intyg i ärenden om körkort, trafikort, körskoleverksamhet, luftfarts-certifikat, utskänkning av rusdrycker samt realisation och gårdfarihandel enligt näringsfrihetsförordningen.

Enligt 3 § punkt 4 kan Kungl. Maj:t ge socialvårdsmyndigheter såsom barnavårdsnämnd och nykterhetsnämnd rätt att få utlåtande från lokal polismyndighet. Kan enskild styrka ett berättigat behov av intyg i annat fall än som avses i 3 § punkt 3, kan han berättigas få sådant.

Kravet på utredning om behov av uppgifter enligt 2 § punkt 3 och 3 § punkt 4 får inte sättas så lågt att utomstående kan förmå enskilda att rekvirera utdrag för andra ändamål än de av Kungl. Maj:t godtagna. Uppgift till enskild bör förses med anteckning om det ändamål för vilket uppgiften är avsedd.

4 §.

Utländska myndigheter torde främst ha intresse av utdrag av eller upplysning om innehållet i det centrala polisregistret vid utredning i brottmål och utlänningsärende. Enligt första stycket kan rikspolisstyrelsen, som för det centrala registret, lämna ut uppgifter för dessa ändamål till polis- och åklagarmyndigheter i de övriga nordiska länderna samt stater vilka liksom Sverige är anslutna till internationella kriminalpolisorganisationen. I undantagsfall kan uppgift behövas ur lokalt polisregister och det ankommer då på rikspolisstyrelsen att bestämma om uppgiften skall lämnas till nämnda myndigheter. Det anförda gäller också internationella kriminalpolisorganisationen som sådan. Kungl. Maj:t kan vidare bemyndiga rikspolisstyrelsen att för samma ändamål lämna uppgifter till polis- och åklagarmyndigheter i andra länder. En förutsättning härför bör vara att ömsesidiga åtaganden om uppgiftslämnande gjorts.

Andra stycket avser uppgifter som behövs utan samband med brottsutredning eller utlänningsärende eller av andra utländska myndigheter än de i första stycket angivna. I många fall torde utdrag enligt 13 § kriminalregisterlagen här tillgodose de utländska behoven.

Tredje stycket avser tillstånd för utländsk myndighet att i särskilda fall få önskad uppgift.

5 §.

Paragrafen behandlar det uppgiftslämnande som sker genom publicering i polisunderrättelser. Som anförts tidigare är det meningen att denna publicering skall förekomma jämsides med att de lokala myndigheterna hos centralregistret gör förfrågningar i de särskilda ärendena. Endast uppgifter om den mera svårartade brottsligheten och asocialiteten skall som nämnts i den allmänna motiveringen publiceras på detta sätt. Uppgifter

om misstanke för brott får inte i något fall publiceras enligt denna paragraf. Under pågående brottsutredning kan misstänkta personer efterlysas. Som förut nämnts omfattas efterlysningsförfarandet inte av lagen.

6 §.

Paragrafen avser allt uppgiftslämnande enligt lagen och har till syfte främst att hindra att annan än de särskilt angivna myndigheterna får kännedom om att någon antecknats såsom misstänkt för brott, sedan han genom lagakraftvunnet avgörande frikänts från ansvar för brottet. Om exempelvis någon registrerats som misstänkt för grov stöld och åtalas för detta brott men frikänns helt, får misstankesanteckningen inte vidare beaktas, även om misstanken alltjämt kvarstår men tillräcklig bevisning saknats för fällande dom. Har åtal för grov stöld ogillats men domstolen funnit snatteri styrkt och dömt för det, får uppgift inte heller lämnas om eventuellt kvarstående misstanke om grov stöld eller om att den registrerade varit åtalad men frikänts från ansvar för grov stöld. Angående snatteribrottet får däremot uppgift lämnas. I de fall då uppgift om misstanken får lämnas bör självfallet även den friande domen tas med, om den är antecknad.

7 §.

De myndigheter som anges i 2 § punkt 1 har direkt på grund av lagen rätt att få alla uppgifter, med den begränsning som följer av 6 §. I det fall, som anges i 2 § punkt 2, medför Kungl. Maj:ts tillstånd i princip en lika vidsträckt rätt men Kungl. Maj:t kan också föreskriva de begränsningar, som stadgas i 7 §, eller andra begränsningar. Detsamma gäller Kungl. Maj:ts bemyndiganden, föreskrifter och tillstånd samt rikspolisstyrelsens förordnanden enligt 4 §. I övrigt gäller de i 7 § föreskrivna inskränkningarna i uppgiftslämnandet.

Punkt 1 avser misstanke för brott i de fall, som inte omfattas av 6 §, nämligen när någon registrerats som misstänkt före domstolsprövning av det brott misstanken avser eller kvarstår som misstänkt sedan åklagare beslutat att inte väcka åtal, nedlagt åtal eller beslutat att inte tala å brottet (åtalseftergift).

Punkterna 2 och 3 har förebild i 10 § kriminalregisterlagen. Punkt 2 avser fall då den s. k. rehabiliteringstiden räknas från domens eller beslutets dag. Har böter förvandlats, räknas tiden från domens dag eller dagen då strafföreläggande godkänts. Enligt punkt 3 räknas tiden från frigivning eller övergång till vård utom anstalt. Härmed avses även villkorlig och slutlig utskrivning från arbetsanstalt.

Lokala polisregister kan innehålla allehanda uppgifter om någons vandel. Främst gäller det personer som behöver beredas vård eller särskild behandling. Ofta upptas sådana personer i register oavsett om någon åtgärd kommit till stånd. Det har inte syntts möjligt att för dessa skiftande fall

ange någon annan utgångspunkt för rehabiliteringstiden än den händelse som föranlett registeranteckningen. Detta framgår av punkt 4.

Andra stycket är en regel enligt vilken medtagande av förvisningsbeslut görs beroende av den ådömda brottspåföljden.

Tredje stycket föreskriver hur man skall förfara när beträffande samma person förekommer mer än en anteckning av det slag som i och för sig omfattas av tioårsregeln. Med stadgandet avses inte avgöranden som anknyter till dom eller beslut som redan registrerats.

8 §.

Paragrafen motsvarar 12 § kriminalregisterlagen.

Lagen, som vid angivande av brottspåföljder bygger på brottsbalken, föreslås träda i kraft samtidigt med denna.

Förslaget till lag angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar

I enlighet med vad jag anfört i det föregående har sekretessen i fråga om polisregistren reglerats på samma sätt som gäller för det allmänna kriminalregistret.

Förslagen till förordning om ändrad lydelse av § 9 förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s. 1) angående utvidgad näringsfrihet och till förordning om ändrad lydelse av 40 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521)

I den allmänna motiveringen har jag förordat att lämplighetsintyg, utfärdade av polismyndighet för att av enskild sökande företes i ärende inför annan myndighet, i möjligaste mån ersätts med ett remissförfarande samt att remissrätt och rätt att erhålla lämplighetsintyg, i den mån sådana allttjämt skall förekomma, skall vara grundade på lag eller författning.

Beträffande de lämplighetsintyg, som allttjämt skall förekomma, finns med tre undantag föreskrifter i lag och författning om att intyg skall utfärdas av polismyndighet. Undantagen avser realisation och gårdfarihandel enligt § 9 mom. 3 och 4 näringsfrihetsförordningen, vilken utfärdats efter riksdagens hörande, samt överlåtelse av utskänkingsrätt enligt 40 § rusdrycksförsäljningsförordningen, vilken är given med riksdagen. De här föreslagna ändringarna ger författningsstöd åt lämplighetsintygen på det sätt som avses i 3 § förslaget till lag om uppgifter från polisregister m. m.

Den intygsgivning genom lämplighetsintyg, som skall ersättas med remissförfarande, avser ärenden om tillstånd till hotell- och pensionatrörelse samt vapenfri värnpliktstjänst. I de författningar som reglerar denna tillståndsgivning finns bestämmelser om lämplighetsintyg. Ändringar i dem ankommer på Kungl. Maj:t.

IX. Departementschefens hemställan

I enlighet med det anförda föreligger i ärendet inom inrikesdepartementet upprättade förslag till

- 1) lag om uppgifter från polisregister m. m.;
- 2) lag angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar;
- 3) förordning om ändrad lydelse av § 9 förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s. 1) angående utvidgad näringsfrihet; samt
- 4) förordning om ändrad lydelse av 40 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521).

Förslaget till lag om uppgifter från polisregister m. m. är av sådan natur att lagrådets utlåtande över det bör inhämtas.

Jag hemställer därför att lagrådets utlåtande över förslaget till lag om uppgifter från polisregister m. m. måtte för det i § 87 regeringsformen omnämnda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller
Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Lars Almer

Utredningens författningsförslag

Förslag till Lag om centralt polisregister

Härigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelse.

1 §.

Vid statens kriminaltekniska anstalt skall till ledning för polis- och åklagarmyndigheternas verksamhet till förekommande och beivrande av brott finnas ett centralt polisregister innehållande uppgifter, som i denna lag sägs.

Om registrets innehåll.

2 §.

Registret skall innehålla uppgifter angående dem som av domstol eller myndighet i riket

1. blivit omedelbart för brott dömda till fängelse;
2. erhållit villkorlig dom;
3. blivit dömda till ungdomsfängelse;
4. blivit dömda till förvaring eller internering i säkerhetsanstalt;
5. blivit dömda:
för misshandel eller annat brott, som innefattar våld å person eller hot om sådant våld, till dagsböter ej under sextio;
med tillämpning av 18 kap. 13 § strafflagen till dagsböter; eller
med tillämpning av 12, 20, 21, 22 eller 23 kap. strafflagen till dagsböter ej under sextio;
6. jämlikt 5 kap. 5 § strafflagen förklarats ej kunna fällas till ansvar för gärning, varom de blivit övertygade;
7. blivit dömda till tvångsarbete; eller
8. jämlikt lagen angående lösdrivares behandling för lösdriveri meddelats varning, som av länsstyrelse kungöres.

Domar å dödsstraff skola antecknas i registret.

3 §.

I registret må intagas uppgifter angående svenska medborgare, som av utländsk domstol dömts för brott till frihetsstraff, erhållit villkorlig dom eller förklarats övertygade om någon med straff belagd gärning men på grund av psykisk abnormitet ej kunnat fällas till ansvar.

Vad i första stycket stadgas om registrering av svenska medborgare skall äga motsvarande tillämpning i fråga om utländska medborgare, som vistas i eller kunna antagas inresa till riket eller uppenbarligen äro att anse såsom internationella förbrytare.

4 §.

Registret skall innehålla uppgifter angående dem som av åklagarmyndighet i riket befunnits övertygade om brottslig gärning men på grund av psykisk abnormitet ej ställts under åtal.

5 §.

Därest för polismyndigheternas spaningsverksamhet finnes vara av särskild betydelse, att registrering sker av personer, som äro skäligen misstänkta för vissa brott, må Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, statens kriminaltekniska anstalt förordna att sådan registrering skall ske.

Vid registrering, som i första stycket avses, skall följande gälla:

1. Registrering skall ske, så snart till registret inkommit meddelande, att någon skäligen kan misstänkas för brott, varom nu är fråga.

2. Kan den registrerade icke längre skäligen misstänkas för brottet, skall uppgiften om misstanken avskiljas från registret.

3. Underlåtes åtal mot den registrerade eller frikännes han efter åtal, skall, därest skäligen misstanke om brottet alltjämt finnes mot honom, uppgiften därom kvarstå i registret, vari även skall intagas uppgift om beslutet i åtalsfrågan eller om domen.

4. Dömes den registrerade för brottet, skall uppgift om domen intagas i registret, ändå att fall ej föreligger, som i 2 § avses.

6 §.

I registret skall anteckning ske om

1. intagning eller återintagning i anstalt av den som skall undergå fängelse, ungdomsfängelse, förvaring eller internering i säkerhetsanstalt eller tvångsarbete;

2. intagning å sinnessjukhus eller sinnessjukavdelning vid fångvården av den som, i samband med straffriförklaring jämlikt 5 kap. 5 § strafflagen, befunnits vara i behov av vård å sinnessjukhus; samt

3. intagning eller återintagning å sinnessjukhus eller sinnessjukavdelning vid fångvården av den beträffande vilken åtal underlåtit av anledning, som i 4 § sägs.

7 §.

Registret skall innehålla uppgifter om

1. frigivning, villkorlig eller slutlig, från anstalt av den som undergått fängelse eller tvångsarbete;

2. utskrivning, villkorlig eller slutlig, från anstalt av den som undergått ungdomsfängelse eller förvaring eller internering i säkerhetsanstalt; samt

3. utskrivning, på försök eller slutlig, av den som vårdats å sinnessjukhus eller sinnessjukavdelning vid fångvården, såvitt intagningen registrerats jämlikt bestämmelserna i 6 § 2 eller 3.

8 §.

Registret skall innehålla uppgifter om beslut, varigenom utläningar utvisats eller förvisats ur riket eller ock förpassats ur riket med förbud att utan särskilt tillstånd återvända.

Detsamma skall gälla beträffande beslut, som i Danmark, Finland eller Norge meddelats angående utläningar, vilka icke äro medborgare i något av dessa länder eller i Sverige.

9 §.

Om registrering av fingeravtryck och fotografier samt av uppgifter för identifierings- och spaningsändamål, såsom signalement, särskilda kännetecken, öknamn och tillvägagångssätt vid utförande av brott, meddelar Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, statens kriminaltekniska anstalt erforderliga föreskrifter.

10 §.

Uppgift, som intagits i registret, skall, förutom i fall varom förmäles i 5 § andra stycket 2, avskiljas

1. om överrätt genom beslut, som vunnit laga kraft, frikänt den registrerade för den åtalade gärningen och fall, som i 5 § andra stycket 3 sägs, ej föreligger, eller ock dömt honom allenast till påföljd, som icke skall antecknas i registret;

2. om överrätt genom beslut, som vunnit laga kraft, befriat från tvångsarbete;

3. om den registrerade efter resning i målet frikänts och fall, som i 5 § andra stycket 3 sägs, ej föreligger eller dömts allenast till påföljd, som icke skall antecknas i registret;

4. när den registrerade avlidit; samt

5. när åttio år förflutit från den registrerades uppgivna födelseår.

Om lämnande av uppgifter till registret.

11 §.

Domstol eller annan myndighet, som meddelat beslut, varom förmäles i 2 §, skall göra anmälan därom till registret.

12 §.

Har talan fullföljts mot beslut, som avses i 11 §, skall uppgift om utgången i det överklagade målet lämnas till registret.

Anmälan till registret skall jämväl ske, om Konungen av nåd efterskänker eller mildrar straff eller annan påföljd, som skall antecknas i registret, om resning beviljas i mål, vari dömts till sådan påföljd, så ock om den registrerade efter resning i målet frikänts och fall, som i 5 § andra stycket 3 sägs, ej föreligger eller dömts allenast till påföljd, som icke skall antecknas i registret.

13 §.

Beslut att underlåta åtal i fall, som i 4 § sägs, skall anmälas till registret av den åklagare, som meddelat beslutet.

14 §.

Uppgifter, som erfordras för registrering enligt 5 §, skola lämnas av den åklagare eller undersökningsledare, som handlagt ärendet, såframt ej uppgiftsskyldighet enligt vad i 11 eller 12 § sägs åligger domstol.

15 §.

Uppgifter, som avses i 6 och 7 §§, skola lämnas till registret av anstaltens styresman eller vid sinnessjukhus eller sinnessjukavdelning vid fångvården av sjukvårdsläkaren.

16 §.

Beslut, som sägs i 8 §, skall anmälas till registret av statens utlänningskommission.

Om lämnande av uppgifter från registret.

17 §.

Enligt de närmare bestämmelser som meddelas av Konungen må statens kriminaltekniska anstalt i tryck eller på annat sätt mångfaldiga och till polismyndigheterna i riket, statspolisintendenten, föreståndare för statspolisavdelningar samt statens utlänningskommission ävensom till poliscentralerna i Danmark, Finland och Norge utsända sammanställningar av uppgifter (polisunderrättelser), som jämlikt 2—4 och 6—9 §§ antecknats i registret.

18 §.

Upplysning ur registret skall meddelas, då framställning därom göres av justitiekanslern, riksdagens justitieombudsman eller dess militieombudsman, länsstyrelse, allmän åklagare, polismyndighet, statspolisintendenten, föreståndare för statspolisavdelning eller statens utlänningskommission.

19 §.

På framställning av polis- eller åklagarmyndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge må ur registret lämnas upplysningar, som erfordras för utredning i brottmål.

Om utlämnande av upplysningar ur registret till polis- eller åklagarmyndighet i annan stat eller till internationella kriminalpolisorganisationen utfärdar Konungen bestämmelser.

20 §.

Uppgifter ur registret må utlämnas även till annan myndighet eller i annat fall än i 17—19 §§ sägs, såframt Konungen lämnar tillstånd därtill.

Särskilda bestämmelser.

21 §.

Registret och därtill hörande handlingar skola hållas under sådan vård, att de icke bliva tillgängliga för obehöriga.

22 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag, meddelar Konungen.

Denna lag träder i kraft den

Genom lagen upphäves vad i annan lag eller författning finnes stridande mot däri givna bestämmelser.

Förslag till**Lag om lokala polisregister m. m.**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Med lokalt polisregister avses register som, till ledning för polis- eller åklagarmyndighets verksamhet till förekommande och beivrande av brott eller för vandelskontroll, av sådan myndighet föres över personer, vilka misstänkts, åtalats eller dömts för brott eller beträffande vilka ärende eljest förekommit hos myndigheten.

2 §.

Upplysning ur lokalt polisregister skall meddelas, då framställning därom göres av justitiekanslern, riksdagens justitieombudsman eller dess militieombudsman, länsstyrelse, allmän åklagare, polismyndighet, statspolisintendenten, föreståndare för statspolisavdelning, statens kriminaltekniska anstalt eller statens utlänningskommission.

3 §.

Utlåtande eller intyg, utvisande huruvida någon begått brottslig gärning eller ådömts påföljd för brott eller eljest rörande hans vandel, redbarhet eller lämplighet för viss verksamhet eller angående annan liknande omständighet, må av polis- eller åklagarmyndighet avgivas

1. till enskild person i de fall och i den ordning lag eller författning särskilt angiver;

2. till länsstyrelse, polismyndighet, statspolisintendenten eller statens utlänningskommission; samt

3. till annan myndighet, när skyldighet därtill föreligger på grund av föreskrift i lag eller författning.

4 §.

Uppgifter, som i 2 och 3 §§ avses, må utlämnas även i andra fall än där sägs, såframt Konungen lämnar tillstånd därtill.

5 §.

Lokalt polisregister och därtill hörande handlingar skola hållas under sådan vård, att de icke bliva tillgängliga för obehöriga.

6 §.

De närmare föreskrifter, som må erfordras för tillämpning av denna lag, meddelar Konungen.

Denna lag träder i kraft den

Förslag

till

Lag

om uppgifter från polisregister m. m.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Med polisregister förstås i denna lag register som föres inom polisväsendet och vari sammanställts eller med vars hjälp kunna framtagas uppgifter om brott, för vilka någon misstänkts, åtalats eller dömts, eller om någonsandel i övrigt.

2 §.

Utdrag av eller upplysning om innehållet i polisregister skall meddelas, när framställning därom göres av

1. justitiekanslern, riksdagens ombudsmän, rikspolisstyrelsen, statens utlänningskommission, länsstyrelse, polischef eller allmän åklagare;
2. annan myndighet, om och i den mån Konungen för visst slag av ärenden eller för särskilt fall ger tillstånd därtill;
3. enskild, om Konungen medger att utdrag meddelas för visst ändamål och den enskilde styrker att utdraget avses för sådant ändamål eller om i annat fall, där den enskilde styrker att hans rätt är beroende av upplysning ur registret, Konungen medger att upplysningen meddelas.

3 §.

Intyg eller utlåtande om någonsandel, redbarhet eller lämplighet för viss verksamhet eller om annan liknande omständighet må polischef utfärda till

1. myndighet, som sägs i 2 § 1;
2. annan myndighet, när skyldighet därtill föreligger enligt lag eller författning;
3. enskild i de fall och den ordning lag eller författning särskilt anger;
4. myndighet eller enskild i annat fall, om Konungen ger tillstånd därtill.

4 §.

På framställning av polis- eller åklagarmyndighet i Danmark, Finland, Island, Norge eller stat ansluten till internationella kriminalpolisorganisationen eller av denna organisation må rikspolisstyrelsen förordna, att uppgift från polisregister skall meddelas när det fordras för utredning i brottmål eller utlänningsärende. Efter Konungens bemyndigande äger rikspolisstyrelsen för sådant ändamål meddela uppgift från polisregister till polis- eller åklagarmyndighet i annan stat.

I övrigt må enligt föreskrifter, som Konungen utfärdar, från polisregister meddelas uppgifter till utländsk myndighet om medborgare i den stat myndigheten tillhör eller om den som har hemvist där eller uppenbarligen är att anse som internationell förbrytare.

På framställning av utländsk myndighet må i annat fall än förut sagts meddelas uppgift från polisregister, om Konungen ger tillstånd därtill.

5 §.

Rikspolisstyrelsen må i tryck eller på annat lämpligt sätt mångfaldiga och till länspolischeferna, polischeferna, statens utlänningskommission samt poliscentralerna i Danmark, Finland och Norge sända sammanställningar av uppgifter om domar, beslut, anstaltsvistelser, avlägsnanden ur riket och andra förhållanden av betydelse för brottsbekämpandet i fråga om personer som gjort sig skyldiga till svår eller vanemässig brottslighet eller asocialitet (polisunderrättelser).

Närmare föreskrifter om polisunderrättelser meddelar Konungen.

6 §.

Har någon frikänts för åtalad gärning genom dom eller beslut, som vunnit laga kraft, må uppgift om gärningen ej meddelas annan än justitiekanslern, riksdagens ombudsmän, rikspolisstyrelsen, länspolischef, polischef och allmän åklagare.

7 §.

När uppgift meddelas annan än myndighet eller organisation, som sägs i 2 § 1 och 2 samt 4 §, eller lämnas enligt 5 §, må icke medtagas eller beaktas anteckning om

1. misstanke för brott;
2. böter, villkorlig dom, skyddstillsyn, överlämnande till särskild vård, dom varigenom någon enligt 33 kap. 2 § brottsbalken förklarats fri från påföljd, dom vari förordnats om villkorligt anstånd med intagning i arbetsanstalt, beslut av åklagare att icke tala å brott eller beslut om förpassning eller utvisning, sedan tio år förflutit från domen eller beslutet;

3. fängelse, ungdomsfängelse, internering eller intagning i arbetsanstalt, sedan tio år förflutit från frigivningen eller övergången till vård utom anstalt;

4. vandel i övrigt, sedan tio år förflutit från den händelse som föranlett anteckningen.

Anteckning om förvisning medtages eller beaktas under tid, som är föreskriven för brottspåföljd vilken ådömts jämte förvisningen.

Har före utgången av tid som nu sagts beträffande samma person ånyo meddelats dom eller beslut eller förekommit händelse, som antecknats i registret och icke avser endast förändring av påföljd eller verkställighet av tidigare dom eller beslut, skola båda anteckningarna beaktas, så länge någondera skall beaktas jämlikt första eller andra stycket. Förekomma flera anteckningar, äger vad nu sagts motsvarande tillämpning.

8 §.

Till den officiella statistiken skola meddelas erforderliga uppgifter från registren. Upplysning må dock icke lämnas om namnen på dem uppgifterna avse.

För vetenskapligt ändamål må uppgifter och anteckningar, som tillförts registren, utlämnas i de fall och den ordning Konungen bestämmer.

9 §.

De föreskrifter, som fordras för tillämpningen av denna lag, meddelar Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar

Härigenom förordnas, att 11 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

11 §.

Uppgifter och anteckningar som tillförts det allmänna kriminalregistret må ej utlämnas i annat fall eller annan ordning än i lagen om allmänt kriminalregister sägs.

Uppgifter och anteckningar som tillförts det allmänna kriminalregistret *eller register, som avses i lagen om uppgifter från polisregister m. m.*, må ej utlämnas i annat fall eller annan ordning än som sägs i lagen om allmänt kriminalregister *eller förstnämnda lag.*

Utslag eller — — — — — Konungen bestämmer.

Vad i — — — — — underlydande personal.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965.

¹ Senaste lydelse av 11 § se SFS 1963:204.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av § 9 förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s. 1)
angående utvidgad näringsfrihet.

Härigenom förordnas, att till § 9 förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet skall fogas ett nytt moment, betecknat Mom. 7, av nedan angiven lydelse.

§ 9.

Mom. 7. Sådant betyg om redbarhet och ordentlighet som avses i denna paragraf utfärdas av polismyndighet.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1965.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 40 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen
den 26 maj 1954 (nr 521)

Härigenom förordnas, att 40 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

40 §.

1 m o m. Rätt till utskänkning må av detaljhandelsbolaget överlätas endast till den som gjort sig känd för ordentlighet och finnes med hänsyn till personliga egenskaper i övrigt och andra förhållanden lämpligen böra utöva rörelsen.

1 m o m. Rätt till utskänkning må av detaljhandelsbolaget överlätas endast till den som gjort sig känd för ordentlighet och finnes med hänsyn till personliga egenskaper i övrigt och andra förhållanden lämpligen böra utöva rörelsen. *Till styrkande härav skall, när detaljhandelsbolaget så påfordrar, företes intyg av polismyndighet.*

Utskänkning må — — — — — tillsyn däröver.

Den som — — — — — sådant företag.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1965.

Utdrag av protokoll, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 18 december 1964.

N ä r v a r a n d e :

justitierådet HAGBERGH,
regeringsrådet WILKENS,
justitieråden RIBEN,
BERGSTEN.

Enligt lagrådet den 28 oktober 1964 tillhandakommet utdrag av protokoll över inrikesärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet den 9 oktober 1964, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om uppgifter från polisregister m. m.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn C.-G. Källner.

Lagförslaget föranledde följande yttranden.

F ö r s l a g e t i a l l m ä n h e t

Justitierådet Hagbergh, regeringsrådet Wilkens och justitierådet Bergsten:

Det remitterade lagförslaget upptager i huvudsak endast bestämmelser om lämnande av uppgifter från polisregister. Någon reglering av innehållet i polisregister föreslås icke. I detta avseende skiljer sig det remitterade förslaget från utredningsmannens förslag, som beträffande centralt polisregister upptog detaljerade bestämmelser om vilka uppgifter som skulle inflyta i registret. Utredningsmannens uppfattning i denna fråga har vid remissbehandlingen icke mött erinran i annan mån än att några remissinstanser ansett, att i lag borde givas bestämmelser även om de lokala polisregistrens innehåll. De av föredragande departementschefen anförda skälen för att underlåta varje reglering i lag av registrens innehåll synas ej helt övertygande. Även om det föreslagna lagfästandet av begränsningar i uppgiftslämnandet innebär en väsentlig förbättring av rättsskyddet för den enskilde, är det otillfredsställande att registreringen icke skall vara underkastad några i lag givna föreskrifter.

Ur polisiär synpunkt kan det vara förenat med olägenheter att i lagform binda registreringen i detalj. I vart fall torde kunna godtagas, att frågan om en mera ingående reglering i lag får anstå i avbidan på att arbetsmeto-

derna inom den nya polisorganisationen hunnit stabiliseras. Däremot böra vissa grundprinciper för registreringen fastslås i lagen. I detta syfte förordas vi upptagande av bestämmelse, att registreringen i polisregister skall begränsas till uppgifter, vilka påkallas för att främja den verksamhet som till förebyggande och uppdagande av brott samt i övrigt ankommer på polisen. Härigenom markeras, att registreringen skall ske med den återhållsamhet som är möjlig utan äventyrande av polisverksamhetens effektivitet. Till ytterligare understrykande härav bör föreskrivas, att i register intagen uppgift, som förlorat sin betydelse för avsett ändamål, snarast bör avskiljas från registret. Därjämte bör i lagen komma till uttryck, att det ankommer på de högsta administrativa organen, i första hand Kungl. Maj:t, att tillse att de angivna grundsatserna iakttagas. Detta kan ske genom bestämmelse, att erforderliga närmare föreskrifter om innehållet i polisregister och om lämnande av uppgifter till sådant register meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av rikspolisstyrelsen. Den administrativa regleringen bör främst avse den centrala registreringen. I fråga om de lokala registren torde finnas visst behov av att kunna anpassa registreringen till skiftande förhållanden. Med hänsyn bl. a. till att de lokala registren begagnas vid utfärdande av intyg och utlåtanden om vandel o. d. bör emellertid eftersträvas, att de föras efter i huvudsak enhetliga principer.

Därest vad vi nu anfört vinner beaktande, torde efter 1 § i det remitterade förslaget böra insättas en ny paragraf, upptagande de av oss förordade bestämmelserna om registrens innehåll. Rubriken till lagen torde böra ändras till »Lag om polisregister m. m.».

Justitierådet Riben:

För min del finner jag förslagets begränsning till att avse enbart polismyndighets *utlämnande* av uppgifter — i form av registerutdrag eller anorledes — kunna godtagas. Jag anser mig således icke böra förordas upptagande i lagen av en ny paragraf med bestämmelser om innehållet i polisregister. Vid behandling i det följande av olika bestämmelser i förslaget kommer jag — som därvid i sak är helt ense med övriga ledamöter — icke att särskilt påpeka den förskjutning i paragrafnumreringen som blir en konsekvens av min mening i angivet hänseende.

De särskilda bestämmelserna i förslaget

1 §.

Lagrådet:

Enligt den i förevarande paragraf i det remitterade förslaget givna definitionen av polisregister avses därmed register, vari sammanställts eller med vars hjälp kunna framtagas uppgifter om brott, för vilka någon misstänkt, åtalats eller dömts, eller om någons vandel i övrigt. Det kan ifrågasättas, om icke denna definition fått ett alltför vidsträckt innehåll. Enligt motiv-

uttalandena har avsikten varit att, förutom passregistret och godsregistret, det register som upptager beslut om körkortsåterkallelser m. m. skall undantagas från lagregleringen. Sistnämnda register torde emellertid utgöra ett register av sådan beskaffenhet att med dess hjälp kunna framtagas uppgifter om brott, för vilka någon dömts. Detta register kan därför komma att falla under definitionen. Om ett sådant register — vars egentliga ändamål är ett annat än att tillhandahålla uppgifter om personers brott eller vandel — skall undantagas, bör därför en annan formulering väljas. Lagrådet, som biträder departementschefens uppfattning, att register av den typ sammanställningen över körkortsåterkallelser m. m. representerar icke bör omfattas av lagregleringen, föreslår att orden »och vari sammanställts eller med vars hjälp kunna framtagas uppgifter» utbytas mot »för att tjäna till upplysning».

Det torde vara lämpligt att i samband med definitionen av polisregister angiva, att fråga är om såväl central som lokal registrering. Orden »inom polisväsendet» torde därför böra utbytas mot »hos rikspolisstyrelsen eller annan polismyndighet».

Justitierådet Hagbergh, regeringsrådet Wilkens och justitierådet Bergsten:

Under hänvisning till vad vi förut anfört hemställes, att efter 1 § upptages en ny paragraf, betecknad 2 §, med bestämmelser om innehållet i polisregister. I ett första stycke av denna paragraf bör stadgas, att registreringen i polisregister skall begränsas till uppgifter, vilka påkallas för att främja den verksamhet som till förebyggande och uppdragande av brott samt i övrigt ankommer på polisen, ävensom att i register intagen uppgift, som förlorat sin betydelse för avsett ändamål, snarast bör avskiljas från registret. I ett andra stycke bör upptagas stadgande, att erforderliga närmare föreskrifter om innehållet i polisregister och om lämnande av uppgifter till sådant register meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av rikspolisstyrelsen.

2 §.

Justitierådet Hagbergh, regeringsrådet Wilkens och justitierådet Bergsten:

Därest vad vi yttrat i det föregående vinner gillande, skola bestämmelserna under denna paragraf upptagas såsom 3 §.

3 §.

Lagrådet:

För vinnande av bättre överskådlighet vill lagrådet förorda, att de under denna paragraf i det remitterade förslaget upptagna bestämmelserna, som ange förutsättningarna för meddelande av upplysningar om vandel o. d., placeras efter de stadganden som i olika hänseenden reglera meddelandet av uppgifter från polisregister eller sålunda — därest såsom 2 § upptagas

bestämmelser i enlighet med vad tre av lagrådets ledamöter hemställt — i en såsom 8 § betecknad paragraf, vari även erforderliga bestämmelser om innehållet i vandelsupplysningar böra upptagas.

5 §.

Lagrådet:

Uttrycket polisunderrättelser användes i paragrafen såsom en sammanfattande benämning på de uppgifter som enligt stadgandet skola utsändas. Paragrafen kan härigenom synas reglera vad som skall förekomma i publikationen Polisunderrättelser. Uppenbarligen är detta dock icke avsikten. Då bl. a. efterlysningförfarandet icke omfattas av lagförslaget, torde få förut sättas att serie I av nämnda publikation icke beröres utan avses skola tillsvidare utkomma i samma ordning som hittills. Lagrådet förordar, att till undvikande av missförstånd rörande bestämmelsens räckvidd uttrycket polisunderrättelser får utgå ur lagtexten. Andra stycket av paragrafen torde därvid böra på lämpligt sätt infogas i första stycket.

Ifrågavarande sammanställningar av uppgifter torde helt grunda sig på polisregister. Detta förhållande synes lämpligen böra komma till uttryck i lagtexten.

6 och 7 §§.

Lagrådet:

De begränsningar vid meddelande av upplysningar, som föreskrivas i dessa paragrafer, äro avsedda att iakttagas såväl beträffande uppgifter om innehållet i polisregister som i fråga om vandelsupplysningar. Såsom framhållits under 3 § synes emellertid lagen vinna i överskådlighet, om bestämmelser rörande vandelsupplysningar sammanföras i en paragraf, som upptages efter de stadganden som reglera meddelandet av uppgifter från polisregister. I 6 och 7 §§ bör därför anges endast vad polismyndigheterna ha att iakttaga i fråga om innehållet i registeruppgifter. Beträffande principerna för begränsningar i uppgiftslämnandet finnes dock icke någon anledning att göra skillnad mellan uppgifter av det ena och det andra slaget. Fastmera bör i den paragraf, där vandelsupplysningarna behandlas, hänvisning ske till begränsningsreglerna i förevarande paragrafer.

Begränsningarna enligt 7 § första stycket för uppgiftslämnande till annan än vissa myndigheter och den internationella kriminalpolisorganisationen avse dels under punkt 1 en inskränkning av allmän natur, nämligen den att misstanke för brott icke skall beaktas, dels under punkterna 2—4 begränsningar som grunda sig på att viss längre tid förflutit. Punkt 1 skiljer sig härigenom till sin art från de följande punkterna och hör innehållsmässigt mera samman med bestämmelsen i 6 §, som likaledes rör misstanke för brott, ehuru där endast är fråga om det särskilda fallet att en misstänkt per-

son efter åtal blivit slutligt frikänd. För detta fall skall en strängare begränsning gälla, i det att uppgift om den gärning misstanken avsett endast får lämnas till vissa myndigheter, som ha direkt befattning med brottsbekämpandet. Lämpligt synes vara, att fallen av misstanke för brott sammanföras i en paragraf. Den begränsning i uppgiftslämnandet, som skall gälla beträffande misstanke i allmänhet, bör därvid upptagas först och den särskilda bestämmelsen för det fall att frikännande dom meddelats tilläggas såsom en ytterligare inskränkning.

Oberoende av en sådan formell ändring torde böra övervägas den sakliga frågan, om ej uppgiftslämnandet i lagförslaget begränsats alltför hårt när det gäller misstanke för brott. Departementschefen har med hänsyn till de registrerades rättsskydd funnit, att uppgift om sådan misstanke icke bör i något fall lämnas till enskilda personer. Ej heller i intyg eller utlåtanden, som enligt 3 § punkterna 2 och 4 i förslaget förutsätts skola lämnas till myndigheter, skulle misstanke för brott få medtagas eller beaktas. Detta skulle gälla även i de fall, då åtal väckts men lagakraftäggande dom ännu icke föreligger. Härigenom torde dock uppgiftslämnandet komma att väsentligt minska i värde. Om vid utfärdande av intyg eller utlåtanden till enskilda och myndigheter uteslutes en så betydelsefull omständighet som att den intyget avser är ställd under åtal för ett måhända grovt brott eller t. o. m. dömd för ett sådant, ehuru domen ej vunnit laga kraft, torde intyget eller utlåtandet icke fylla sin uppgift utan kunna bli direkt missvisande. En annan gränsdragning torde böra väljas. Vid en avvägning mellan de intressen som här stå emot varandra synes det rimligt, att gränsen för den registrerades skydd drages vid åtals väckande. Skulle åtal ha väckts men sedermera nedlagts av åklagaren, bör detta i förevarande hänseende icke därefter betraktas såsom ett fall då åtal blivit väckt. Åklagares beslut jämlikt 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller 1 § lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare att ej tala å brott är däremot i detta sammanhang att jämföras med fällande dom (jfr 7 § första stycket 2 i det remitterade förslaget).

I enlighet med det anförda förordrar lagrådet att i 6 § upptages, såsom första stycke den allmänna begränsningen för lämnande av uppgift från polisregister om misstanke för brott, av innebörd att anteckning därom ej må medtagas med mindre åtal väckts för brottet, och såsom andra stycke det i förslaget under denna paragraf upptagna stadgandet, samt att 7 § — jämte det att punkt 1 i första stycket uteslutes — omredigeras så, att paragrafen endast får avseende å uppgifter från polisregister. Såväl den allmänna begränsningen i fråga om misstanke för brott som begränsningarna i 7 § kunna därvid, utan saklig ändring i förhållande till 7 § i förslaget i vad paragrafen avser uppgifter från polisregister, angivas skola gälla, när uppgift meddelas enskild eller lämnas i sammanställning enligt 5 §.

8 §.

Lagrådet:

Om i lagförslaget införes en ny 2 § i enlighet med vad tre av lagrådets ledamöter hemställt, kommer förevarande paragraf att betecknas 9 §. Under 8 § böra då, i enlighet med vad tidigare anförts, sammanföras bestämmelser om vandelsupplysningar. Bestämmelserna i 3 § av det remitterade förslaget om förutsättningarna för meddelande av sådana upplysningar torde därvid böra upptagas såsom ett första stycke med den avvikelse som beträffande hänvisningen till 2 § 1 följer av den ändrade paragrafnumreringen. I fråga om innehållet böra, såsom framhållits under 6 och 7 §§, vandelsupplysningar vara underkastade begränsningar enligt samma principer som gälla för uppgifter från polisregister. Därvid böra — såsom enligt 7 § i det remitterade förslaget blir fallet — med upplysningar till enskild jämsställas upplysningar till annan myndighet än de i 2 § 1 av förslaget uppräknade. I ett andra stycke av paragrafen bör därför beträffande intyg eller utlåtande till annan än myndighet som sägs i 3 § 1 (förslaget 2 § 1) upptagas hänvisning till vad i 6 och 7 §§ för där avsedda fall stadgas om uppgifter rörande innehållet i polisregister. Enär polischef vid meddelande av vandelsupplysningar icke är hänvisad till att grunda sitt omdöme enbart på förekomsten eller frånvaron av anteckningar i polisregister utan äger utnyttja även andra kunskapskällor, bör dock förbudet mot att beakta vissa anteckningar utsträckas att omfatta även faktiska förhållanden, beträffande vilka anteckning i polisregister, om sådan hade gjorts, ej skulle i fall som avses i nyssnämnda paragrafer få medtagas i uppgift från registret.

9 §.

Lagrådet:

Några av de tidigare paragraferna innehålla erinran om att tillämpningsföreskrifter skola utfärdas i administrativ ordning. Bestämmelsen i förevarande paragraf — som bör upptagas såsom 10 §, därest i lagförslaget införes en ny 2 § enligt vad tre av lagrådets ledamöter ifrågasätta — synes kunna få den lydelsen, att ytterligare föreskrifter för tillämpningen av lagen meddelas av Konungen.

Utredningsmannens författningsförslag upptager beträffande såväl det centrala polisregistret som lokala polisregister föreskrift om att polisregister och därtill hörande handlingar skola hållas under sådan vård, att de icke bli tillgängliga för obehöriga (21 § resp. 5 §). Motsvarande föreskrift finnes ej i det remitterade lagförslaget. Det lär emellertid vara avsett att **en bestämmelse angående förvaring av handlingar som avses i förevarande lag skall** — i överensstämmelse med vad som skett beträffande kriminalregistret (jfr 8 § tillämpningskungörelsen till lagen om allmänt kriminalregister) — inflyta bland föreskrifter för tillämpningen av lagen.

Därest någon åsidosätter honom åliggande skyldighet med avseende å vården av polisregister och andra i lagen avsedda handlingar torde förfarandet vara att bedöma såsom tjänstefel. Straff kan alltså inträda enligt brottsbalken för den som har ämbetsansvar. För annan tjänsteman torde förseelsen falla under reglerna om disciplinär bestraffning i 23 § allmänna verksstadgan. Allmänna verksstadgan är enligt instruktionen för rikspolisstyrelsen tillämplig på styrelsen. För sådan hos annan polismyndighet anställd tjänsteman, som ej har ämbetsansvar, torde försummelse att taga vård om ifrågavarande handlingar komma att träffas av de bestämmelser angående disciplinär bestraffning som, efter mönster av 23 § verksstadgan, upptagits i 102 § polisinstruktionen den 13 november 1964 (SFS nr 764).

Lagrådet anser sig i detta sammanhang böra beröra frågan om tystnadsplikten för anställda vid polisväsendet beträffande sådana uppgifter om enskilda som avses i det remitterade förslaget. Enligt den ifrågasatta lagstiftningen — inbegripet det tillägg till 11 § sekretesslagen som upptages i statsrådsprotokollet — må upplysning om innehållet i polisregister lämnas eller intyg o. d. utfärdas allenast under de villkor som anges i lagförslaget. Detta måste innebära att eljest skall föreligga tystnadsplikt i avseende å uppgifter varom här är fråga (jfr NJA 1953 s. 654). Anmärkas må vidare att enligt 15 och 17 §§ i den nya polisinstruktionen gäller förbud för tjänsteman inom polisväsendet att obehörigen yppa vad han erfarit i tjänsten av beskaffenhet att icke böra komma till utomståendes kännedom av hänsyn till allmänna eller enskilda intressen. Då brott mot tystnadsplikt kan bestraffas enligt brottsbalken 20 kap. 3 §, även då den brottslige ej har ämbetsansvar (brottsbalken 20 kap. 12 § andra stycket andra punkten, jfr NJA II 1962 s. 301 ff), torde några bestämmelser i ämnet icke vara erforderliga i den föreslagna lagen.

S l u t s t a d g a n d e t

Lagrådet:

Förutsättning för att lagen skall träda i kraft den 1 januari 1965 föreligger numera icke. Tidpunkten för ikraftträdandet synes kunna fastställas till den 1 juli 1965 eller den 1 januari 1966.

Den föreslagna lagen skall uppenbarligen gälla även nu förefintliga polisregister. Därrest, såsom tre av lagrådets ledamöter förorda, i lagen upptages ett stadgande angående begränsning av registreringen i polisregister, måste självfallet tillämpningen av ett sådant stadgande kunna genomföras successivt.

Bestämmelserna i 7 § första stycket 2 och 3 i det remitterade förslaget, vilka avse vissa tidsmässigt bestämda inskränkningar i uppgiftslämnandet, anknyta till det påföljdssystem som med brottsbalkens ikraftträdande kommer att tillämpas från och med den 1 januari 1965 och till lagen om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet, vilken lag likaledes träder i kraft den 1 januari

1965. Motsvarande inskränkningar böra emellertid gälla beträffande uppgifter, som hänföra sig till det tidigare straffrättsliga påföljdssystemet och till 1885 års lösdruvarlag. Bestämmelser härom torde lämpligen böra upptagas såsom tillägg till slutstadgandet. Tillägget bör — vid beaktande av lagrådets hemställan om flyttning av det remitterade förslaget 7 § första stycket 1 till 6 § — givas det innehållet, att vad i 7 § första stycket 1 är stadgat skall gälla även anteckning om villkorlig dom som meddelats före den 1 januari 1965, överlämnande till vård enligt lagen den 30 december 1952 med vissa bestämmelser om påföljd för brott av underårig, tillämpning av 5 kap. 5 § strafflagen samt beslut om åtalseftergift ävensom att vad i 7 § första stycket 2 är stadgat skall äga tillämpning jämväl å anteckning om straffarbete, förvaring och internering i säkerhetsanstalt samt tvångsarbete.

Ur protokollet:

Stig Granqvist

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 15 ja-
nuari 1965.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Johansson, lagrådets den 18 december 1964 avgivna utlåtande över det den 9 oktober 1964 till lagrådet remitterade förslaget till *lag om uppgifter från polisregister m. m.* samt anför.

Det remitterade förslaget, enligt vilket på anförda skäl polisregistrens innehåll inte regleras i lag, innebär självfallet inte att polisregistren får innehålla andra uppgifter än sådana som behövs för att främja polisverksamheten. Jag delar således helt uppfattningen att registreringen skall ske med den återhållsamhet som är möjlig utan att polisverksamhetens effektivitet äventyras. Vid remissen till lagrådet anförde jag att det centrala polisregistrets innehåll avsågs bli reglerat i administrativ ordning.

Emellertid hindrar de omständigheter, vilka i lagrådsremissen anförts som skäl mot lagbestämmelser om polisregistrens innehåll, inte att såsom lagrådets flesta ledamöter föreslagit huvudprincipen härom kommer till uttryck i lag. En sådan utformning passar också in i den föreslagna lagstiftningens systematik. Under dessa omständigheter har jag ingen erinran mot att i lagen tas upp bestämmelse om att innehållet i polisregister skall begränsas till uppgifter, som polisen behöver för att kunna förebygga och uppdaga brott samt fullgöra sin verksamhet i övrigt. Häri bör också kunna anses innefattas en skyldighet att efter hand ur registren avskilja uppgifter som förlorat sin betydelse. En bestämmelse av angiven innebörd stämmer vidare väl överens med polisens uppgifter så som de anges i 1 § polisinstruktionen den 13 november 1964 (nr 764).

De ändringar som i övrigt föreslagits i lagrådets utlåtande bör vidtas. Det medför bl. a. att lagens rubrik bör ändras till »Lag om polisregister m. m.». Därjämte bör vissa redaktionella jämkningar göras i nämnda lag och i förslaget till lag angående ändrad lydelse av 11 § lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar. Dagen för ikraftträdandet bör ändras till den 1 juli 1965.

Föredraganden hemställer härefter *dels* att förslaget till lag om polisregister m. m., jämlikt § 87 regeringsformen, ävensom de till statsrådsprotokollet för den 9 oktober 1964 fogade förslagen till lag angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar och till förordning om ändrad lydelse av 40 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521) med nu förordade ändringar måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande, *dels* att genom propositionen riksdagens yttrande måtte inhämtas över det vid nämnda protokoll fogade förslaget till förordning om ändrad lydelse av § 9 förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s. 1) angående utvidgad näringsfrihet.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ingemar Reimer

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Författningsförslag	
Förslag till	
lag om polisregister m. m.	2
lag angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om in-	
skränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar	5
förordning om ändrad lydelse av 40 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförord-	
ningen den 26 maj 1954 (nr 521)	6
förordning om ändrad lydelse av § 9 förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s. 1)	
angående utvidgad näringsfrihet	7
Utdrag av statsrådsprotokollet den 9 oktober 1964	8
I. Inledning	8
II. Den nuvarande centrala registreringen	10
Olika delregister	10
Personregistraturen	11
Passregistraturen	15
Fingeravtrycksregistraturen	15
Spaningsregistraturen	16
Godsregistraturen	17
Uppgiftslämnandet från registret	17
Publikationer	17
Cirkulärmeddelanden och telexmeddelanden i vissa fall	20
Övrigt uppgiftslämnande	20
Utlandet	21
III. De nuvarande lokala registren	22
Olika slag av register	22
Registrens ändamål	24
Brottsbekämpandet	24
Socialvårdsutredningar	25
Vandelsutredningar	26
Omfattningen av registrens användning	31
De nordiska grannländerna	31
IV. Tidigare kritik och förslag	32

<i>V. Behov av polisregister</i>	34
Utredningen	34
Yttrandena	35
Departementschefen	36
<i>VI. Riktlinjer för en lagstiftning om polisregister</i>	39
Utredningen	39
Yttrandena	43
Departementschefen	47
<i>VII. Uppgiftslämnandet</i>	50
Polisunderrättelser II	50
Utredningen	50
Yttrandena	54
Departementschefen	58
Vandelsintyg och annat uppgiftslämnande	60
Utredningen	60
Yttrandena	67
Departementschefen	77
<i>VIII. Specialmotivering</i>	84
Förslaget till lag om uppgifter från polisregister m. m.	86
Förslaget till lag angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar	90
Förslagen till förordning om ändrad lydelse av § 9 förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s. 1) angående utvidgad näringsfrihet och till förordning om ändrad lydelse av 40 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521)	90
<i>IX. Departementschefens hemställan</i>	91
<i>Bilaga A. Utredningens författningsförslag</i>	
Förslag till lag om centralt polisregister	92
Förslag till lag om lokala polisregister m. m.	96
<i>Bilaga B. Departementets författningsförslag</i>	
Förslag till lag om uppgifter från polisregister m. m.	97
Förslag till lag angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar	100
Förslag till förordning om ändrad lydelse av § 9 förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s. 1) angående utvidgad näringsfrihet	101
Förslag till förordning om ändrad lydelse av 40 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521)	102
Utdrag av protokoll, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd	103
Utdrag av statsrådsprotokollet den 15 januari 1965	111